

ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН ТАЙЛАН 2023

АГУУЛГА

ӨМНӨТГӨЛ

ТУЗ-ийн даргын мэндчилгээ
Гүйцэтгэх захирлын мэндчилгээ
Банкны тухай
Тайлангийн тухай

БАЙГАЛЬ ОРЧИН

Уур амьсгалын өөрчлөлттэй тэмцэх нь
Тогтвортой санхүүжилт

ЗАСАГЛАЛ

Компанийн засаглал
Ёс зүй ба комплайнс
Мэдээллийн аюулгүй байдал, нууцлал

ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖИЛ

Бидний оролцоо
Ногоон банк
НҮБ-ын ТХЗ-ын хэрэгжилт
Байгаль орчин, нийгэм, засаглал

НИЙГЭМ

Олон талт байдал ба оролцоо
Ажлын тав тухтай нөхцөл ба хөгжил
Хөдөлмөрийн үйл ажиллагаа ба хүний эрх
Нийгмийн оролцоо

ХАВСРАЛТ

БОНЗ, Тогтвортой байдлын тайлагналын удирдамж
SASB индекс
GRI индекс

ТУЗ-ИЙН ДАРГЫН МЭНДЧИЛГЭЭ

Эрхэм хүндэт харилцагчид, түншүүд, хувьцаа эзэмшигчид ээ,

Юуны өмнө та бүхэнд өнгөрөгч 2023 он Худалдаа, хөгжлийн банкны ("ХХБ") хувьд амжилт бүтээлээр дүүрэн жил байсныг хэлэхэд таатай байна. Бид зах зээл дээрх байр сууриа баталгаажуулаад зогсохгүй анхдагч байдлаа дахин нотолж, харилцагчдадаа олон улсын шилдэг жишиг бүхий бүтээгдэхүүн үйлчилгээг хүргэх зорилгоо биелүүлэн ажиллаа. Тухайлбал банк нь нээлттэй хувьцаат компани болсноос гадна олон улсын банк санхүүгийн байгууллагуудтай хамтын ажиллагааг өргөжүүлэн ажиллаж, АНУ-ын томоохон банкуудын нэгд тооцогддог Bank of New York Mellon-д өөрсдийн төлбөр тооцооны дансаа нээсэн үйл явдал нь үүний нэгэн томоохон жишээ байлаа.

Монгол Улсын өнөөгийн эдийн засгийн нөхцөл байдал нь онцгой боломж, сорилтуудыг бий болгож байна. Монгол улсын экспортын голлох түүхий эдүүдийн үнэ ханш олон улсын зах зээлд сайн үзүүлэлттэй байснаас гадна төлбөрийн тэнцлийн ашигт байдал, ДНБ-ны өсөлт болон, инфляц зэрэг макро эдийн засгийн голлох үзүүлэлтүүд эерэг үр дүнд хүрч зорилтот түвшинд хүрсэн нь цаашдын өсөн дэвжих чиг хандлагыг бэхжүүлж өглөө.

Байгалийн арвин баялаг, залуу ажиллах хүчнээр дамжуулан бүхий л салбарт тэр дундаа уул уурхай, хөдөө аж ахуй, аялал жуулчлалын салбаруудад өсөлт гарч байгаа нь таатай дүр зургийг бүрдүүлж байгаа хэдий ч Монгол Улсын нөөц бололцоог бүрэн дүүрэн нээхэд эдийн засгийн оновчтой бодлого, ил тод засаглал болон байгаль орчин, нийгэм, засаглал (БОНЗ)-ын удирдлагын сайн туршлагауд шаардлагатай байгаа юм. Бид хөгжил дэвшилд манлайлагч

байдгийнхаа хувьд сүүлийн 10 гаруй жилийн хугацаанд БОНЗ-ын удирдлага, тогтвортой санхүүжилтийг нэвтрүүлэх, өргөжүүлэх чиглэлд тууштай ажиллаж ирсэн бөгөөд тэдгээр түүхэн амжилтууд болон тайлант оны гүйцэтгэлийг ирээдүйн зорилтуудын хамт нэгтгэн дүгнэж энэхүү тайланд багтаалаа. Бид БОНЗ-ын зарчмуудыг үйл ажиллагаандаа нэгтгэх, эерэг нөлөөлөл үзүүлэхэд анхааран ажилладаг ба ТУЗ-ийн түвшинд бүх оролцогч талуудад урт хугацааны үнэ цэнийг бий болгохын зэрэгцээ эрсдэлийг бууруулан бизнесийн тогтвортой байдлыг хангахад хичээнгүйлэн ажиллаж байна. Мөн энэ хүрээнд бид дараачийн алхамаа болгож 2025 он гэхэд Тогтвортой байдлын стандартын олон улсын зөвлөл (ТБСОУЗ)-ийн Тогтвортой байдлын тайлагналын ерөнхий стандарт (СТОУС S1) болон Уур амьсгалын өөрчлөлтийн тайлагналын стандарт (СТОУС S2)-уудыг цогцоор үйл ажиллагаандаа нэвтрүүлэхээр бэлтгэж буйн сацуу удирдлагын түвшинд тэдгээрийн биелэлтийг хангах, тогтвортой хөгжлийн асуудлыг тусгахад онцгойлон анхаарч байгааг энд онцолж байна. Уг асуудлууд нь өнөөгийн бизнесийн дэвшилтэт орчинд ёс суртахууны зайлшгүй шаардлага төдийгүй стратегийн давуу тал болоод байгаа юм.

Бидний энэ оны тогтвортой хөгжлийн зорилгод хүрэх ажил, үйлсэд дэмжлэг туслалцаа, итгэл үзүүлсэн эрхэм хувьцаа эзэмшигчид, харилцагчид, ажилтнууд болон түншүүддээ чин сэтгэлийн талархал илэрхийлье. Бид Та бүхэнтэйгээ цаашид ч хамтран ажиллаж тогтвортой хөгжлийн зүг хамтдаа урагшилна гэдэгт итгэлтэй байна.

Хүндэтгэсэн,

РАНДОЛЬФ КОППА
ТУЗ-ийн дарга

ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРЛЫН МЭНДЧИЛГЭЭ

Бид Тогтвортой хөгжлийн тайлангаа боловсруулж дахин та бүхэндээ хүргэж байгаадаа баяртай байна. Өнгөрсөн нэг жилийн хугацаанд бид өөрсдийн ололт амжилт, сорилт бэрхшээл, өсөн дэвжих боломжууддаа нарийн шинжилгээ хийж байгаль орчин, нийгэм, засаглалын удирдлагыг (ESG) тууштай хэрэгжүүлж байгаагаа дахин баталлаа.

Банк нь нүүрстөрөгчийн ялгарлыг бууруулах, санхүүгийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх зэргээр нийгэмд эергээр нөлөөлөхийн зэрэгцээ харилцагч, хамтрагч, хөрөнгө оруулагчдадаа урт хугацааны тогтвортой үнэ цэнийг бий болгохын төлөө ажилласаар ирсэн билээ.

Бидний үйл ажиллагааны үр дүнд эрчим хүчний хэрэглээ, хог хаягдал, хүлэмжийн хийн ялгарал зэрэгт мэдэгдэхүйц бууралт гарч байгаа нь байгаль орчноо хамгаалах бидний үүрэг амлалтын баталгаа болж өглөө. Цаашилбал, санхүүгийн мэдлэгийг дээшлүүлэх, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлэх чиглэлд гаргасан бидний хүчин чармайлт үр дүнд хүрч, харилцагчдын боломжийг тэлэн, эдийн засгийн тогтвортой байдлыг бий болгоход хувь нэмэр болж байна. Гэсэн хэдий ч тогтвортой

хөгжлийн зорилго нь бидний дангаараа хийх зүйл биш тул эерэг өөрчлөлтийг авчрахад хамтын ажиллагааг өргөжүүлэн мэдлэгээ хуваалцах нь чухал байна. Иймд бид бүхий л аж ахуйн нэгжүүдийг бидний туршлагаас суралцан, өөрсдийн үйл ажиллагааны хүрээнд ESG удирдлагыг нэвтрүүлэхийг уриалж байна.

Амжилт, бэрхшээл болон туршлагуудаа хуваалцсанаар бид хамтран зүтгэгчдийгээ өөрсдийн тогтвортой хөгжлийн аяллаа эхлүүлэхэд зоригжуулан, урамшуулна гэж найдаж байна. Бид хамтдаа нийгэм болоод бүхий л салбаруудыг хамарсан эерэг нөлөөллийн долгионыг бий болгож чадна.

Бидний энэхүү зорилгод хамтран зүтгэж, үнэтэй хувь нэмэр оруулсан нийт ажилтнууд, эрхэм харилцагчид, түншүүд болон хөрөнгө оруулагчдадаа гүн талархал илэрхийлье. Та бүхний байнгын дэмжлэгтэйгээр бид манлайлан ажиллаж, илүү тогтвортой, сайн сайхан ирээдүй рүү чиглэсэн өөрчлөлтийг үргэлжлүүлэн түүчээлэх болно.

Хүндэтгэсэн,

О. ОРХОН

ХХБ-ны Гүйцэтгэх захирал

БАНКНЫ ТУХАЙ

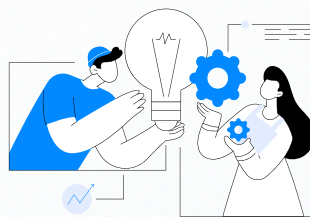
Худалдаа, хөгжлийн банк ("ХХБ") нь 1990 онд үүсгэн байгуулагдсан бөгөөд Монгол улсын банк санхүүгийн салбарын манлайлагч байгууллага юм. Монгол Улсын ууган банк болох ХХБ нь олон улсын стандартад нийцсэн 130 гаруй нэр төрлийн банкны бүтээгдэхүүн болон харилцагчдад ээлтэй банкны үйлчилгээг санал болгож байна. ХХБ нь Монголын санхүүгийн салбарын томоохон тоглогч, шинийг санаачлагч банк юм.

Уриа

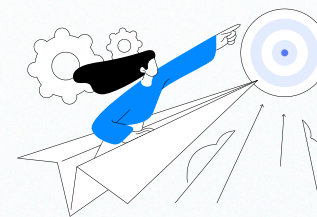
ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖИЛД ХАМТДАА

Тогтвортой хөгжлийн тодорхойлолт болох ирээдүй хойч үеийн хэрэгцээг бууруулахгүйгээр дэлхийн өнөөгийн хүн амын хэрэгцээг хангах цогц үйл явцыг банк, харилцагч, түнш болон улс орон хамтдаа дэмжиж, нэг зорилгын дор нэгдэж ажиллахыг уриалсан утгатай.

Эрхэм зорилго

Бид харилцагчдадаа хүсэл, тэмүүлэлдээ хүрэхэд нь зориулж, хүлээлтээс нь давсан санхүүгийн цогц үйлчилгээг дэвшилтэт технологиор хүргэнэ.

Алсын хараа

Хөгжиж буй Монголын дэвшил бүхнийг манлайлагч банк байна.

ҮНЭТ ЗҮЙЛС

БҮТЭЭЭГЧ

Бидний харилцагч

Үнэлэмжтэй

Төгс төгөлдөр

Эгнэгт нээлттэй

Эвсэг баг

Гүйцэтгэл төгс

Чин хүндлэл

Нийт актив

12.17 их наяд

Цэвэр ашиг

151.21 тэрбум

Үйл ажиллагааны орлого

376.29 тэрбум

Нийт

2,299 ажилтан

Нийгмийн зээлийн багц

1.3 тэрбумМУ-ын ТОП-100 ААН-ийн банкны
урт хугацааны харилцагчид**94%**Санхүүгийн байгууллага
корреспондент харилцаа**340** гаруй банк

Ностро данс

78 данс

Ногоон зээлийн багц

48.4 тэрбум

ТАЙЛАНГИЙН ТУХАЙ

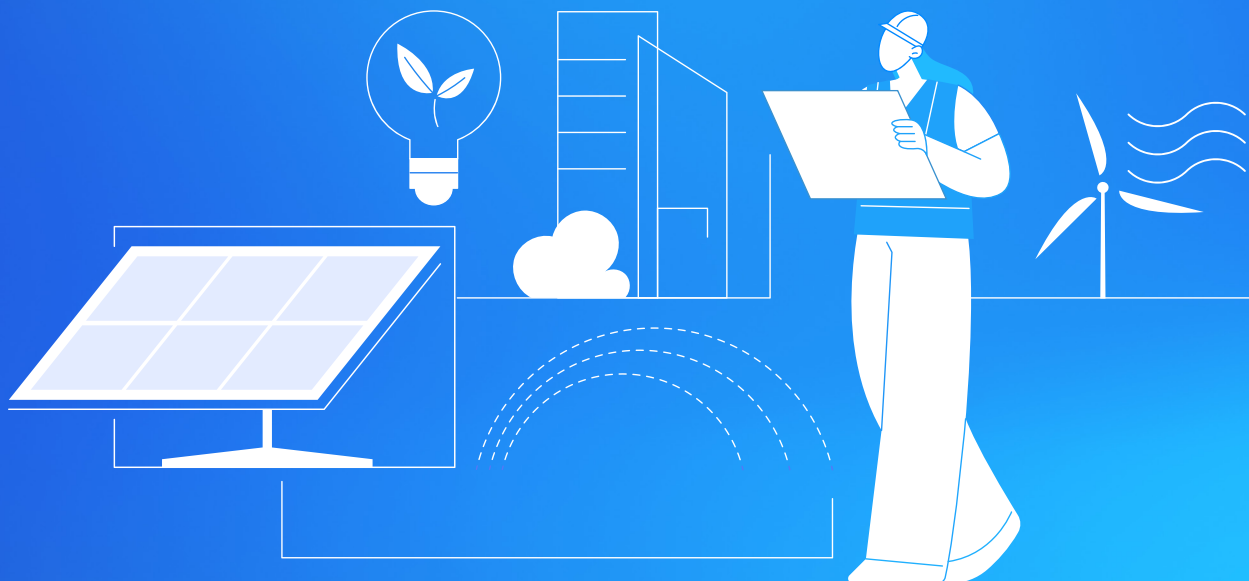
“Тогтвортой хөгжлийн тайлан 2023” нь ХХБ-ны 2023 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр хүртэлх санхүүгийн жилийн үйл ажиллагааг хамарсан бөгөөд тогтвортой санхүү, байгаль орчин, нийгэм ба засаглал (ESG)-ын хүрээнд банкны хийж гүйцэтгэсэн ажлуудыг тайлагнасан. Тайлан нь 12 сэдвийн хүрээнд, тухайн асуудалтай холбоотой бидний оролцоо, зорилго, стратеги, бизнес болон нийгэмд хамааралтай байдал болон өнөөг хүртэлх ахиц дэвшлийг багтаасан болно.

Энэхүү тайлан нь Sustainability Accounting Standards Board (SASB), БОНЗ, тогтвортой хөгжлийн тайлагналын удирдамж болон Global Reporting Initiative (GRI) зэрэг тайлагналын тогтолцоо, стандартуудад уялдуулан боловсруулагдсан болно.

ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖИЛ

- Бидний оролцоо
- Ногоон банк
- НҮБ-ын ТХЗ-ын хэрэгжилт
- Байгаль орчин, нийгэм, засаглал

БИДНИЙ ОРОЛЦОО

ХХБ нь байгаль орчин, нийгэмд ээлтэй, хариуцлагатай үйл ажиллагааг санхүүжүүлж, хүний эрх, хөдөлмөрийн эрхийн хамгаалал болон байгаль орчны менежментийг үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлэх шаардлагыг харилцагчдадаа тавьж, нягт хамтын ажиллагааны дүнд харилцагчийн байгаль орчин, нийгмийн эрсдэлийг бууруулж ажилладаг.

ГОЛЛОХ ОЛОЛТ, АМЖИЛТУУД

Нидерландын хөгжлийн банк (FMO)-тай хамтран Байгаль орчин, нийгмийн эрсдэлийн удирдлагын системийг банкны үйл ажиллагаандаа бүрэн нэвтрүүлснээр Монгол Улсдаа тус системийг нэвтрүүлсэн анхны арилжааны банк болов.

- Байгаль орчин нийгмийн хариуцлага (БОНХ)-ын бодлогын хэрэгжилтэд PwC компаниар олон улсын хөндлөнгийн аудит хийлгэв.
- Нидерландын хөгжлийн банк болон Монголын Банкны холбоотой хамтран Монгол Улсад анх удаа "Монгол Улсын Тогтвортой санхүүжилтийн форум"-ыг зохион байгуулав.
- Форумын дараа Монголын арилжааны банкууд нийгэм, байгаль орчинд ээлтэй тогтвортой санхүүжилтийн санаачилгыг хэрэгжүүлэх тунхаг бичигт гарын үсэг зурав.

БОНХ-ын хүрээнд эрсдэл өндөртэй зээлүүдэд тавигдах нөхцөл шаардлагуудыг Олон улсын санхүүгийн корпорац (ОУСК)-ын Гүйцэтгэлийн 8 стандартад нийцүүлэн боловсруулав.

- "Жендерийн эрх тэгш байдлын бодлого"-ыг батлав.
- Бүс ба Зам санаачилгын Ногоон хөрөнгө оруулалтын зарчмуудын гишүүнээр элсэв.
- Сэргээгдэх эрчим хүч үйлдвэрлэгчдийн холбоонд гишүүнээр элсэж анхны гишүүн банк болов.

Банк шинэ бүтэц зохион байгуулалтыг үйл ажиллагаандаа нэвтрүүлж Ногоон санхүүжилтийн алба (НСА)-ыг шинээр байгуулав. НСА нь олон улсын сайн туршлагыг банканд нэвтрүүлэх, төсөл, хөтөлбөрт хамтын санхүүжилт татах чиглэлээр идэвхтэй ажиллаж байна. Уур амьсгалын ногоон сан (УАНС)-ийн итгэмжлэгдсэн байгууллага болов.

2012

2022

2013

2014

2019

2021

2020

- ХХБ нь Euromoney сэтгүүлийн дэргэдэх, Ази, Номхон далайн бүс дэх эдийн засаг, банк, санхүүгийн салбарын мэдээ, мэдээллийг хүргэдэг Asiamoney сэтгүүлээс "Монгол Улсын Шилдэг байгууллагын банк", "Монгол Улсын Шилдэг ногоон банк" "Монгол Улсын Шилдэг нийгмийн хариуцлагатай банк" шагналуудыг авлаа.
- ХХБ-наас ToS холбоотой хамтран УАНС-ийн буцалтгүй тусламжтайгаар "Монгол улсад тогтвортой болон ногоон санхүүжилтийн хэрэгжилтийг нэмэгдүүлэх Бэлэн байдлын хөтөлбөр"-г амжилттай хэрэгжүүлж эхэлсэн бөгөөд банк болон банк бус санхүүгийн байгууллагуудын ажилтнуудыг тогтвортой санхүүжилт, уур амьсгалын санхүүжилтийн чиглэлд чадавхжуулж байна.

- Олон улсын хамтын хамтын ажиллагааны хүрээнд ХХБ нь ногоон эдийн засаг, байгаль орчинд ээлтэй сонголтыг эрчимжүүлэх үүднээс "Бизнесийн ногоон зээл" болон жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг дэмжихийн зэрэгцээ жендерийн эрх тэгш байдлыг хангахад хувь нэмрээ оруулах зорилгоор Эмэгтэй бизнес эрхлэгчдийг дэмжих зээлийн бүтээгдэхүүнүүдийг зах зээлд нэвтрүүлэв.
- ХХБ нь Ногоон зээлийн хөтөлбөр болон Эмэгтэй бизнес эрхлэгчдийг дэмжих зээлийн хөтөлбөрт нийт 71.2 тэрбум төгрөгийн эх үүсвэрийг татан төвлөрүүлэв.
- ХХБ нь Монголдоо анхлан "Тогтвортой санхүүжилтийн хүрээ" баримт бичгийг боловсруулж Moody's корпорацийн хараат компани V.E / одоогийн Moody's ESG/-ээр хөндлөнгийн үнэлгээ гаргуулав.
- ХХБ нь анхны "Ногоон санхүүжилтийн форум"-аа амжилттай зохион байгуулав.
- "Монгол Улсад тогтвортой болон ногоон санхүүжилтийн хэрэгжилтийг нэмэгдүүлэх Бэлэн байдлын хөтөлбөр"-ийг Уур амьсгалын ногоон сангийн удирдах зөвлөлөөр батлуулав.

НОГООН БАНК

ХХБ нь 2020 онд 30 жилийн ойгоо тэмдэглэсэн түүхэн үйл явдал болсон ба Монгол Улсын хөгжил, дэвшлийг хөтөлсөн, тэргүүлэгч банкны үүргийг гүйцэтгэж ирсэн он жилүүд байсан хэмээн бид дүгнэсэн билээ. Харин ирээдүйн хөгжил дэвшилд тогтвортой, ногоон хөгжлийн чиг хандлага нэн тэргүүний ач холбогдолтой гэдгийг бид ухамсарлаж, цаашид энэ чиглэлээр тэргүүний банк байх зорилгыг дэвшүүлсэн юм.

Монголын нийт арилжааны банкууд 2013 оны 11 дүгээр сард "Монгол Улсын Тогтвортой Санхүүжилт (ТоС) - ийн хөтөлбөр"-ийг хэрэгжүүлэх хамтарсан тунхаг бичигт нэгдсэн нь манай улсын ирээдүйн хөгжилд хэрэгтэй томоохон дэвшил болсныг онцлон тэмдэглэж байна. Арилжааны банкууд нэгдэн ажилласнаар амьдрах орчин болох ус, хөрс, агаарын бохирдол, цаг уурын өөрчлөлт, хүний эрхийг зөрчсөн асуудлуудын эсрэг бат зогсож, байгаль орчин, нийгмийн

эрсдэлийг бууруулах замаар тогтвортой хөгжлийг бий болгох хэтийн зорилго өөд тэмүүлж байна.

ХХБ нь 2020 онд шинэ бүтэц зохион байгуулалттайгаар үйл ажиллагаагаа эрхэлж Ногоон санхүүжилтийн алба (НСА)-ыг Олон улсын банкны газрын Гадаад эх үүсвэрийн удирдлага, хяналтын хэлтсийн харьяанд шинээр байгуулсан. НСА нь олон улсын сайн туршлагыг банканд нэвтрүүлэх, төсөл хөтөлбөрт хамтын санхүүжилт татах, Уур амьсгалын ногоон сангийн төсөл, хөтөлбөр боловсруулах чиглэлээр идэвхтэй ажиллаж байна.

Банк нь өөрийн бизнесийн болон дотоод үйл ажиллагааг ногоон эдийн засгийн загварт нийцүүлэн урт хугацаандаа Ногоон банк болох, үүний тулд банкны дотоод үйл ажиллагаанаас улбаатай нүүрс хүчлийн хийн цэвэр ялгарлыг тэглэх (Net-Zero) болон 2030 он гэхэд 2 тэрбум ам.долларын

тогтвортой санхүүжилтийг бизнес эрхлэгчид, харилцагч нартаа олгох зэрэг хэтийн зорилгуудыг дэвшүүлж, суурь тогтолцоог олон талт хамтын ажиллагааны дүнд бий болгохоор ажиллаж байна.

Мөн тогтвортой санхүүгийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний цогц экосистемийг хөгжүүлж, тогтвортой хөгжилд оруулж буй хувь нэмрээ бодитоор хэмжих болон 2025 он гэхэд банкны үйл ажиллагаандаа Тогтвортой байдлын стандартын олон улсын зөвлөл (ТБСОУЗ)-ийн танилцуулсан Тогтвортой байдлын тайлагналын ерөнхий стандарт (СТОУС S1) болон Уур амьсгалын өөрчлөлтийн тайлагналын стандарт (СТОУС S2)-уудыг цогцоор нэвтрүүлснээр уур амьсгалын өөрчлөлттэй холбоотой банк болон харилцагчдад нүүрлэж болох эрсдэл, эрсдэлийг урьтаж харснаар бий болох боломжуудыг тодорхойлж ил тод тайлагнах нөхцөлийг бүрдүүлэх зэрэг чанарын үр дүнд хүрэхээр зорьж байна.

ТОГТВОРТОЙ САНХҮҮЖИЛТИЙН ХҮРЭЭ

Тогтвортой, ногоон санхүүжилтийг хөгжүүлэх ажлын хүрээнд ХХБ нь 2021 оны 3 дугаар сард Монголдоо анхлан Тогтвортой санхүүжилтийн хүрээ (Sustainability Framework) баримт бичгийг боловсруулан гаргасан. Энэхүү баримт бичигт ногоон болон нийгмийн зээлийн шалгуурыг нарийвчлан тодорхойлон заасан төдийгүй ногоон эх үүсвэрийн ашиглалт, төслийн үнэлгээ ба сонгон шалгаруулалт, тайлагнал болон баталгаажуулалтын үйл ажиллагааг бүрэн зохицуулах боломж бүрдэж байна. Тогтвортой санхүүжилтийн хүрээг бид Олон улсын

хөрөнгийн зах зээлийн нийгэмлэг (ICMA)-ээс гаргасан Ногоон бондын зарчим, Нийгмийн бондын зарчим болон Тогтвортой хөгжлийн бондын удирдамжтай нийцэж байгаа эсэх дээр хөндлөнгийн үнэлгээг (Second-party Opinion) амжилттай гаргуулсан Монголдоо анхдагч байгууллага болсон билээ (Хөндлөнгийн үнэлгээг Moody's –ийн хараат компани болох V.E / Vigeo Eiris/-ээр гаргуулсан).

Ногоон зээлийн ангилал

Сэргээгдэх
эрчим хүч

Бохирдол багатай
эрчим хүч

Цэвэр тээвэр

Тогтвортой хөдөө аж ахуй,
газар ашиглалт, ой ба
биологийн төрөл зүйл

Тогтвортой ус
ба хог хаягдал

Ногоон барилга

Эрчим хүчний
хэмнэлт

Нийгмийн шинж чанартай зээлийн ангилал

Нэн чухал үйчлилгээний
хүртээмжийг нэмэгдүүлэх

Орлогод нийцсэн
орон сууц

Орлогод нийцсэн
дэд бүтэц

ЖДҮ болон бичил аж ахуйн
нэгжүүдийг санхүүжүүлэх

ХАМТЫН АЖИЛЛАГАА

ШАГНАЛ, УРАМШУУЛЛУУД

Монголын Тогтвортой Санхүүжилтийн Холбоо (ТоС Холбоо), Монголбанк болон Олон улсын санхүүгийн корпорацаас ХХБ-ийг тогтвортой санхүүжилтийг хэрэгжүүлэгч "Шилдэг Тос Банк"-аар шалгаруулав.

- Шилдэг ажил олгогч байгууллагуудыг шалгаруулах "Good work-place awards 2022" арга хэмжээгээр ХХБ-ийг "Эмэгтэйчүүдийн карьер өсөлтийг дэмжигч шилдэг байгууллага"-аар тодруулав.
- ТоС Холбоо, Монголбанк, Санхүүгийн зохицуулах хорооноос хамтран 2022 оноос эхлэн "Жендэрийн Манлай Байгууллага"-г шалгаруулахаар болсон бөгөөд ХХБ нь тус шагналын анхны эзнээр шалгарав.
- Дэлхийд нэр хүнд бүхий Euromoney сэтгүүлийн дэргэдэх Ази, Номхон далайн бүс дэх эдийн засаг, банк, санхүүгийн салбарын мэдээ, мэдээллийг хүргэдэг Asiamoney сэтгүүлээс ХХБ-ийг 2022 оны "Монгол Улсын Шилдэг Байгаль орчин, нийгэм, засаглалыг хэрэгжүүлэгч банк", "Монгол Улсын Шилдэг нийгмийн хариуцлагатай банк" шагналуудаар тус тус тодруулав.

2016
2017
2019

2023

- ТоС Холбоо, Монголбанк, Санхүүгийн Зохицуулах хороо хамтран Худалдаа хөгжлийн банкныг 2023 оны "Онцлох ТоС Байгууллага"-аар шалгарууллаа.
- БНХАУ-д төвтэй Бүс ба Зам санаачилгын Ногоон Хөрөнгө Оруулалтын Зарчмууд (GIP)-аас ХХБ-ийг ногоон хөрөнгө оруулалтын зарчмуудыг үйл ажиллагаандаа амжилттай хэрэгжүүлж, ногоон санхүүжилтийн бүтээгдэхүүн үйлчилгээг зах зээлд амжилттай нэвтрүүлж ажилласныг үнэлэн "Шилдэг Бүтээгдэхүүн, Үйлчилгээ" үзүүлэгч байгууллагаар шалгаруулав.

2022

2021

ТоС холбоо болон Монголбанкнаас ХХБ-ийг тогтвортой санхүүжилтийг хэрэгжүүлэгч "Онцлох Тос Банк"-аар шалгаруулав.

2018
2022

ТоС холбооноос ХХБ-ийг тогтвортой санхүүжилтийн "Манлайлагч байгууллага"-аар шалгаруулав.

НҮБ-ЫН ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛГО ДЭМЖИХ ЗОРИЛТУУД

- 4.1** 2030 он гэхэд бүх эрэгтэй, эмэгтэй хүүхдүүд үнэ төлбөргүй, тэгш, чанартай бага болон дунд шатны боловсролыг эзэмшиж, холбогдох, үр дүнтэй эрдэм мэдлэгтэй болсон байх
- 4.3** 2030 он гэхэд бүх эрэгтэй, эмэгтэй хүнд хямд үнэтэй, чанартай техникийн, мэргэжлийн болон дээд боловсрол, түүний дотор их дээд сургуулийн боловсролыг тэгш авах боломжийг бүрдүүлэх
- 4.5** 2030 он гэхэд боловсролын байгууллагад суралцагсдын жендэрийн зохистой харьцааг хангаж, эмзэг бүлэг, түүний дотор хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүс, нутгийн уугуул хүмүүс, эмзэг бүлгийн хүүхдүүдэд бүх шатны боловсрол, мэргэжлийн сургалтыг тэгш авах боломжийг бүрдүүлэх
- 4.7** 2030 он гэхэд тогтвортой хөгжлийн мэдлэг, тогтвортой амьдралын хэв маяг, хүний эрх, жендэрийн тэгш байдал, энх тайван болон хүч үл хэрэглэх соёлыг төлөвшүүлэх, дэлхийн иргэн байх, соёлын олон янз байдал болон тогтвортой хөгжилд соёлын оруулж буй хувь нэмрийг ойлгуулах мэдүүлэх замаар тогтвортой хөгжлийг хөхүүлэх дэмжихэд шаардлагатай мэдлэг, ур чадварыг бүх суралцагчдад олгох

- 5.1** Бүх эмэгтэйчүүд, охидыг ялгаварлан гадуурхах явдлыг таслан зогсоох
- 5.5** Улс төр, эдийн засаг, нийгмийн амьдралын хүрээнд шийдвэр гаргах бүх үе шатанд бүрэн дүүрэн, үр дүнтэй оролцох, манлайлан ажиллах тэгш боломжоор эмэгтэйчүүдийг хангах
- 5.в** Бүх түвшинд жендэрийн тэгш байдлыг хөхүүлэн дэмжих, бүх охид, эмэгтэйчүүдийн эрх мэдлийг нэмэгдүүлэх хүчирхэгжүүлэх зохистой бодлого, хэрэгжиж болох хууль тогтоомжийг батлан сайжруулах

- 8.3** Бүтээмжтэй үйл ажиллагаа, зохистой ажлын байр бий болгох, аж ахуй эрхлэх, бүтээлч байдал, инновацыг дэмждэг хөгжлийн чиг баримжаатай бодлогыг хөхүүлэн дэмжиж, санхүүгийн үйлчилгээг хүртээмжтэй болгох замаар бичил, жижиг, дунд бизнесийг албан ёсны болгож, тэдгээрийн өсөлтийг дэмжих
- 8.10** Хүн бүрт банк, даатгал, санхүүгийн үйлчилгээний хүртээмжийг хүргэж өргөжүүлэх, түүнийг дэмжих дотоодын санхүүгийн институтын чадавхыг бэхжүүлэх

- 13.3** Цаг уурын өөрчлөлтийг багасгах, цаг уурын өөрчлөлтөд дасан зохицох, цаг уурын өөрчлөлтийн нөлөөллийг бууруулах, урьдчилан сэрэмжлүүлэх талаарх ойлголт мэдлэгийг нэмэгдүүлж, хүмүүсийн болон институтын чадавхыг сайжруулах
- 13.а** Эрсдэлийг бууруулах үндсэн арга хэмжээ болон түүний хэрэгжилтийн талаарх ил тод байдлын хүрээнд хөгжиж буй орнуудын хэрэгцээ шаардлагыг хангах, Ногоон цаг уурын сангийн үйл ажиллагааг тус санд хуримтлагдсан хөрөнгийг ашиглан аль болох хурдан бүрэн эхлүүлэх зорилгоор бүх төрлийн эх үүсвэрээс 2020 он гэхэд жил бүр 100 тэрбум ам.долларыг хамтран бүрдүүлэх зорилтын үүднээс НҮБ-ын Уур амьсгалын өөрчлөлтийн суурь конвенцыг хэрэгжүүлэхээр хүлээсэн хөгжингүй улс орнуудын үүрэг амлалтыг биелүүлэх

Өнөөгийн хурдацтай өөрчлөгдөж буй ертөнцөд тогтвортой хөгжил нь салбар бүрийн бизнес эрхлэгчдийн хувьд чухал тэргүүлэх чиглэл болоод байна. Хариуцлагатай санхүүгийн байгууллагын хувьд ХХБ нь үйл ажиллагаагаа НҮБ-ын Тогтвортой хөгжлийн зорилтуудтай (SDGs) уялдуулахыг чухалчлан авч үздэг. Санхүүгийн салбар нь дэлхийн тулгамдсан асуудлуудыг шийдвэрлэх, тогтвортой хөгжлийг ахиулахад чухал үүрэг гүйцэтгэдэг билээ. ХХБ нь 2020 оноос хойш Тогтвортой хөгжлийн 17 зорилгыг хэрэгжүүлж байгаа ба эдгээрээс Чанартай боловсролыг дэмжих, Жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангах, Зохиистой хөдөлмөр эрхлэлт ба эдийн засгийн өсөлтийг дэмжих болон Уур амьсгалын өөрчлөлтийн үр нөлөөг багасгах зорилтуудад онцлон хувь нэмрээ оруулахаар тодорхойлсон.

4 ЧАНАРТАЙ БОЛОВСРОЛЫГ ДЭМЖИХ

- ХХБ-ны "Хязгааргүй мөрөөдөл" төслийн хүрээнд 2023 онд Дорнод аймгийн Хэрлэн сумын Улсын тэргүүний 1-р сургуульд төслөө хэрэгжүүлэн ажиллаж, нийт 55 ерөнхий боловсролын сургууль, их дээд сургууль, цэцэрлэгийн номын санг тохижуулан 2,200 гаруй хүүхэд, 120 гаруй багш сурган хүмүүжүүлэгч нарт хүрч ажиллаа.
- ХХБ-наас ТоС холбоотой хамтран УАНС-ийн буцалтгүй тусламжаар хэрэгжүүлж буй "Монгол Улсад тогтвортой болон ногоон санхүүжилтийн хэрэгжилтийг нэмэгдүүлэх Бэлэн байдлын хөтөлбөр"-ийн хүрээнд Монгол Улсын банк болон банк бус санхүүгийн байгууллагуудын нийт 21 ажилтнуудыг тогтвортой санхүүжилт, уур амьсгалын санхүүжилтийн чиглэлээр ХБНГУ-ын Франкфуртын Их Сургуулийн сертификаттай 6 сарын мэргэшүүлэх цахим сургалтад хамруулах ажлыг төслийн зохицуулагч байгууллагын хувьд зохион байгуулж байна.
- Мөн дээрх "Монгол Улсад тогтвортой болон ногоон санхүүжилтийн хэрэгжилтийг нэмэгдүүлэх Бэлэн байдлын хөтөлбөр"-ийн хүрээнд ТоС холбооны цахим хуудсыг шинэчилж олон нийтэд чиглэсэн тогтвортой санхүүжилт, ногоон хөгжлийн талаарх мэдээлэл, сайн жишээг түгээх боломж, хүртээмжийг нэмэгдүүллээ.
- ХХБ-ны ивээн тэтгэж, хамтран зохион байгуулагчаар оролцсон "Олон Улсын Ногоон Санхүүгийн Манлайллын Хөтөлбөрт" дэлхийн 40 гаруй орны 800 орчим төлөөлөгч оролцож, тогтвортой, ногоон санхүүжилтийн чадавхаа бэхжүүлэн сертификат гардан авлаа.
- Мөн энэ онд ХХБ-ны ногоон санхүүжилт хариуцсан ажилтнууд тогтвортой санхүүжилт, ногоон хөрөнгө оруулалт, сэргээгдэх эрчим хүч, тогтвортой хөдөө аж ахуй болон байгаль орчин нийгмийн эрсдэлийн талаарх мэдээллийг оновчтойгоор олон нийтэд хүргэх чиглэлээр олон улсын сертификат бүхий 8 сургалт, сар бүрийн ТоС мэргэжлийн зөвлөүүдийн уулзалт болон холбооноос зохион байгуулдаг мэдлэг түгээх хэлэлцүүлэг, семинаруудад хамрагдлаа.
- Тайлант хугацаанд банкны дотоод сургалт, гадаад онлайн сургалт, мэргэжлийн байгууллагын сургалтуудад давхардсан тоогоор нийт 21,278 гаруй ажилтан хамрагдсан байна. Үүнээс тогтвортой хөгжлийн холбогдолтой дотоод сургалтад хамрагдсан ажилтнуудын тоо 847 гаруй байна.
- ХХБ нь 2023 оны байдлаар боловсролын салбарт олгосон зээлийн үлдэгдэл 72 тэрбум төгрөг байна.
- Их дээд сургуулиудтай хамтын ажиллагааны хүрээнд цалинтай, цалингүй дадлага, ажлын байрыг дэмжих хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлэн ажилладаг ба үр дүнтэй дадлага хийсэн оюутнуудыг үндсэн ажлын байраар ханган ажиллаж байна. Тайлант хугацаанд нийт 76 оюутан дадлага хийсэн байна.

5 ЖЕНДЕРИЙН ЭРХ ТЭГШ БАЙДЛЫГ ХАНГАХ

- ХХБ нь Жендэрийн хороогоо шинэчлэн байгуулж, байгууллагын бүхий л түвшинд Жендэрийн эрх тэгш байдлын бодлогын хэрэгжилтийг ханган ажиллаж байна. ХХБ нь үйл ажиллагаа, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний хүрээнд жендерийн эрх тэгш байдлыг хангах замаар эмэгтэйчүүд, эрэгтэйчүүдийн үр дүнтэй оролцоог жендерийн мэдрэмжтэйгээр дэмжихэд хувь нэмэр оруулсаар байгаа билээ. Мөн Монгол дахь эмэгтэй удирдлагатай жижиг, дунд бизнесүүдийг тусгай хөтөлбөр хэрэгжүүлэн дэмжиж байна. Уг хөтөлбөрийн хүрээнд ХХБ болон ТоС холбоо, Азийн сантай хамтран Эмэгтэйчүүдийн эдийн засгийн чадавхыг бэхжүүлэх хөтөлбөрийн дэмжлэгтэйгээр хэрэгжүүлсэн "Бизнес эрхлэгч эмэгтэйчүүдийн санхүүгийн хурдасгуур хөтөлбөр"-г амжилттай зохион байгууллаа.
- ХХБ нь "Эмэгтэй бизнес эрхлэгчдийг дэмжих зээл"-ээрээ дамжуулан нийт 36 тэрбум төгрөгийн зээлийг харилцагчдадаа олгосон байна.
- Банкны нийт ажилтнуудын 66 хувь нь эмэгтэй, 34 хувь нь эрэгтэй байна. Түүнчлэн дунд түвшний ажилтнуудын 46 хувь нь эмэгтэй, 54 хувь нь эрэгтэй байна.
- ХХБ-ны томоохон харилцагч байгууллагуудын гүйцэтгэх захирлуудын 33 хувь нь эмэгтэй, 67 хувь нь эрэгтэй байгаа бол жижиг, дунд бизнесийн сегментийн харилцагчдын гүйцэтгэх захирлуудын 37 хувь нь эмэгтэй, 63 хувь нь эрэгтэй байна. Түүнчлэн, ХХБ-наас бизнесийн зээлийн бүтээгдэхүүн олгосон иргэдийн 71 хувь нь эмэгтэй, 29 хувь нь эрэгтэй байгаа бол банкнаас иргэдийн зээлийн бүтээгдэхүүн олгосон иргэдийн 56 хувь нь эмэгтэй, 44 хувь нь эрэгтэй гэсэн тус тус үзүүлэлттэй байна.
- Эрүүл аюулгүй ажлын байрыг бүрдүүлэхэд чиглэсэн "ХХБ-ны ажлын байрны бэлгийн дарамтаас урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах журам"-ыг 2023 онд баталж, ажлын байран дээрх бэлгийн дарамтаас урьдчилан сэргийлэх, бэлгийн дарамт үйлдэгдсэн тохиолдлыг шийдвэрлэх, хариуцлага хүлээлгэх механизмыг бий болгон мөрдөн ажиллаж байна.
- ХХБ-ны Жендэрийн хорооны харьяа "Жендер Нетворкинг Клуб"-ыг үүсгэн байгуулж жендэрийн талаарх мэдлэг, мэдээллийг түгээх, ажилтнуудын оролцоог хангах зорилготойгоор үйл ажиллагаагаа өргөжүүлэн явуулж байна.
- "TDB - Flexible mom" хөтөлбөрийг зарлав.

8 ЭДИЙН ЗАСГИЙН ӨСӨЛТ, ЗОХИСТОЙ ХӨДӨЛМӨРИЙГ ДЭМЖИХ

ХХБ-ны алсын хараа нь хувьцаа эзэмшигчдэдээ үнэ цэнийг бий болгож, олон улсын стандарт нийцсэн банкны үйлчилгээ, бүтээгдэхүүн харилцагчдадаа санал болгодог Монгол Улсын тэргүүлэгч арилжааны банк байх юм. Банкны эрхэм зорилго нь уламжлалт болон дижитал хэлбэрээр харилцагчидтай ойр байж хэрэгцээ шаардлагыг ойлгож, тэдгээрийг хангахад оршино.

- Тухайлбал, 2023 оны байдлаар ХХБ нь бусад арилжааны банкуудтай харьцуулахад өөрийн хөрөнгийн хэмжээ, нийт зээлийн өрийн үлдэгдлийн хэмжээ болон нийт хадгаламжийн хэмжээ зэрэг үзүүлэлтүүдээр тус тус хоёр дугаарт эрэмбэлэгдэж байна. Мөн, ХХБ нь МУ-ын голлох үйл ажиллагааны салбаруудын 2,200 орчим томоохон аж ахуй нэгжид банкны үйлчилгээ үзүүлдэг ба тайлант хугацаанд Япон Улсын Токио дахь төлөөлөгчийн газрыг оруулан нийт 87 салбар, тооцооны төв, 275 бэлэн мөнгөний АТМ болон 12,322 ПОС терминалаар дамжуулан үйл ажиллагаа явуулж байна.
- Энэ оны байдлаар ХХБ-ны 448 томоохон харилцагч байгууллагын зээлийн нийт үлдэгдэл ойролцоогоор 3,085.8 тэрбум төгрөгт хүрсэн ба өмнөх оны тус сегментийн зээлийн багцтай харьцуулахад 14.0 хувиар өссөн байгаа юм. ХХБ-ны нийт 7,183 жижиг болон дунд бизнес сегментийн харилцагч байгууллагын зээлийн нийт үлдэгдэл ойролцоогоор 785.9 тэрбум төгрөгт хүрсэн нь өмнөх оны тус сегментийн зээлийн багцтай мөн харьцуулахад 51.0 хувиар өсжээ. Цаашлаад, ХХБ-ны нийт 84,474 харилцагч иргэдийн зээлийн үлдэгдэл ойролцоогоор 1.4 их наяд төгрөгт хүрсэн нь өмнөх оны иргэдийн зээлийн багцтай харьцуулахад 61.6 хувиар өссөн байна.
- ХХБ нь 2020 оноос хойш иргэдэд зориулсан хэрэглээний ногоон зээлийн бүтээгдэхүүнийг өөрийн эх үүсвэрээр санхүүжүүлэн зах зээлд нэвтрүүлж эхэлсэн ба 2023 оны байдлаар иргэдийн ногоон зээлийн үлдэгдэл 4.7 тэрбум төгрөг байгаа бол харин бизнесийн ногоон зээлийн үлдэгдэл нийт 28.75 тэрбум төгрөг хүрсэн үзүүлэлттэй байна. Мөн 2023 оны байдлаар ХХБ-ны нийгмийн шинж чанартай зээлийн хэмжээ 1.3 их наяд төгрөг байгаа ба энэ нь нийт банкны зээлийн багцын 29%-ийг эзэлж байна.
- Зээлийн батлан даалтын сантай хамтран тайлант оны 8 дугаар сард Жижиг, дунд бизнес эрхлэгчдийн байгаль орчинд ээлтэй үйл ажиллагааг дэмжих зорилгоор “Зээлийн батлан даалттай бизнесийн ногоон зээл”-ийн бүтээгдэхүүнийг зах зээлд анх удаа нэвтрүүлээ.
- ХХБ нь энэ оны 5 дугаар сард IPO буюу 5% хүртэлх хувьцааг анхдагч зах зээлд арилжаалж, үүний үр дүнд нийт 2,528 хөрөнгө оруулагчдаас 105.5 тэрбум төгрөгийн үнийн дүн бүхий захиалга хүлээн авч, татан төвлөрүүлэх зорилтот дүн болох 83.5 тэрбум төгрөгийн захиалга 126.4% гүйцэтгэлтэйгээр амжилттай хаагдсан. ХХБ нь тус татан төвлөрүүлсэн хөрөнгийг “Ногоон банк” болох урт хугацааны зорилгодоо 100 хувь зарцуулан ажиллахаар ХХБ-ны “Тогтвортой санхүүжилтийн хүрээ” баримт бичигт тусгагдсан ногоон болон нийгмийн зээлийн ангиллуудад уялдуулан санхүүжилт олгож байна.

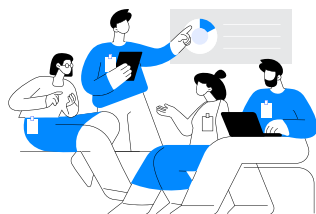
13

УУР
АМЬСГАЛЫН
ӨӨРЧЛӨЛТЙН ҮР
НӨЛӨӨ

- Цаасгүй, цахим технологид суурилсан Их Наяд - Лайт салбар үйл ажиллагаагаа үргэлжлүүлэн явуулж байна.
- Тайлант оны эцсийн байдлаар ХХБ-ны ногоон зээлийн багц нийт 48.4 тэрбум төгрөг байна. ХХБ-ны Бизнесийн ногоон зээлийн бүтээгдэхүүнээр санхүүжүүлсэн төсөл, хөтөлбөрүүд нь нэг жилд 47,834 тонн CO₂e хүлэмжийн хийн ялгарлыг бууруулах юм.
- ХХБ нь 6 дугаар сарын 13-16-ны өдрүүдэд болж өнгөрсөн "Тогтвортой санхүүгийн долоо хоног-2023" хүрээнд Ногоон санхүүжилтийн форумын арга хэмжээг хамтран ивээн тэтгэж, хамтран зохион байгуулав. Уг арга хэмжээнд дэлхийн 40 гаруй орны 800 орчим төлөөлөгч биетээр, 250 орчим төлөөлөгч цахимаар оролцлоо.
- ХХБ болон ТоС холбоо хамтран УАНС-ийн буцалтгүй тусламжаар хэрэгжүүлж буй "Монгол улсад тогтвортой болон ногоон санхүүжилтийн хэрэгжилтийг нэмэгдүүлэх Бэлэн байдлын хөтөлбөр"-ийн хүрээнд Монголын тогтвортой санхүүгийн холбоо болон Олон улсын санхүүгийн корпорацтай хамтран Нидерланд улсын Амстердам, Үтрехт, Хааг хотууд болон ХБНГУ-ын Франкфурт хотноо "Монголын банк, банк бус санхүүгийн салбарын ногоон санхүүжилтийн чадавхыг сайжруулах, туршлага судлах" аялал, арга хэмжээг амжилттай зохион байгуулав.
- Green Hour - өдөр бүр 1 цаг гэрлээ унтрааж эрчим хүчээ хэмнэх аянг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлж байна.
- ХХБ-ны эрчим хүчний хэрэглээнд тусгай зөвшөөрөл бүхий мэргэжлийн байгууллагаар аудит хийлгэж, төв байрны доод давхрын гэрэлтүүлгийг эрчим хүчний хэмнэлттэй гэрэлтүүлгээр солих, ариун цэврийн өрөөнүүдэд автомат холигч суурилуулах, дулаан алдагдлыг бууруулах зорилгоор засвар үйлчилгээ хийх зэрэг ажлуудыг гүйцэтгэж, ажилтнуудад эрчим хүчний хариуцлагатай хэрэглээ болон ач холбогдлыг таниулах зарлал мэдээллийг дотоод сувгаар тогтмол хүргэж байна.
- ХХБ нь орон нутгийн ногоон хөгжлийг дэмжих, хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх зорилго бүхий "Монгол Улс дахь бүс нутгийн ногоон дэд бүтцийг хөгжүүлэх" бэлэн байдлын төслийн саналыг боловсруулан, УАНС-д хүргүүлж, тус сангийн ТУЗ-өөр нь батлуулж, тус төслийг хэрэгжүүлэхэд ашиглах эх үүсвэрийг татан төвлөрүүлэв.
- Хог хаягдлын тогтвортой менежментийг банкны үйл ажиллагаанд нэвтрүүлэх ажлын хүрээнд бид хуванцар хаягдал дахин боловсруулах үйлдвэртэй хамтын ажиллагааны гэрээ байгуулан, банкны холбогдох газар, нэгжүүдтэй хамтран ХХБ-ны төв байрнаас гарах хуванцар хог хаягдлыг ангилан, дахин боловсруулах үйлдвэрт түүхий эд болгон нийлүүлэх байдлаар хамтран ажиллаж байна.
- "Тэрбум мод" үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд банкны салбар 2030 он хүртэл 50 сая мод тарих амлалт өгсөнтэй холбогдуулан ХХБ-ны ажилтнууд "Олон Улсын эко цэцэрлэгт хүрээлэн IGM" цэцэрлэгт хүрээлэнд мод тариаллаа.
- ХХБ нь "Ногоон Бизнес – Тогтвортой Хөгжил" уриан дор зохион байгуулагдсан "Монголын Энтрепренерүүдийн Нэгдсэн Чуулган"-д оролцон, ногоон хөгжил болон санхүүжилтийн талаар оролцогчдод танилцуулж, хамтын ажиллагааг тодорхойлж дэмжин ажиллаа.
- Хүлэмжийн хийг бууруулах зорилгод нэгдсэн Монголын технологи, үйлдвэрлэл, байгальд ээлтэй төслүүдийн оролцсон "Go Zero" арга хэмжээний зохион байгуулалтыг дэмжиж ажиллаа.
- ХХБ-ны ТУЗ-ийн гишүүн хатагтай Д.Отгонбилэг нь тогтвортой санхүүжилт, БОНЗ-ын бодлого, эрсдэлийн чиглэлээр арвин туршлагатай ба 2023 оноос эхлэн ТУЗ-өөс тогтвортой хөгжлийн чиглэлээр оновчтой шийдвэр гаргах, банкны цаашдын төлөвлөгөөнд санал зөвлөмж хүргүүлэх, банкны холбогдох нэгжүүдтэй хамтран ажиллах зэргээр банкны тогтвортой хөгжлийн үйл ажиллагааг хянан удирдаж байна

ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН СУРГАЛТ

847
ажилтан

6
төрөл

51
сургалт

Ажилтнууддаа зориулан тогтвортой хөгжлийн байгаль, нийгэм, засаглалын чиглэлээр тогтмол сургалтуудыг зохион байгуулдаг ба 2023 онд нэг ажилтан 0.4 цагийн тогтвортой хөгжлийн сургалтад хамрагдсан байна. Үүнээс гадна тогтвортой хөгжлийн чиглэлээр ажилтнууддаа тогтмол мэдээ, мэдээллийг дотоод веб, мэйл зэрэг сувгаар хүргүүлж ажилладаг.

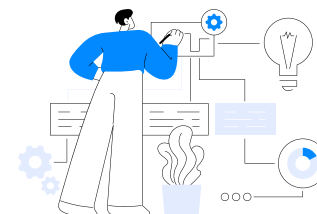
ТОГТВОРТОЙ **ХАНГАН** НИЙЛҮҮЛЭЛТИЙН СҮЛЖЭЭ

ХХБ нь уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох, хөрс, агаар, усны бохирдлыг үүсгэхгүй, эрчим хүчний эх үүсвэр, байгалийн нөөцийн хэмнэлттэй, хүний эрүүл мэндэд сөрөг нөлөөгүй, хүлэмжийн хийн ялгарал болон хаягдал багатай, эдийн засгийн үр ашигтай хэрэглээний тогтвортой байдлыг хангах, өв соёл, ахуй уламжлалаа эрхэмлэсэн ногоон орчныг бүрдүүлэхэд чиглэсэн бараа, ажил, үйлчилгээг худалдан авах үйл ажиллагааг дэмжих зорилгоор давуу эрх олгох бодлого баримтлан ажилладаг ба тус зохицуулалт нь “Худалдаа, хөгжлийн банканд бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах үйл ажиллагааны заавар”-ын 4.7.7-заалтад тусгагдсан байдаг.

Мөн банк аливаа худалдан авалт хийхдээ үнэ, чанар зэрэг хүчин зүйлийг харгалзан үзэхээс гадна үндэсний үйлдвэрлэгч, эмэгтэй бизнес эрхлэгч болон хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийг дэмжих худалдан авалт хийхийг зорин ажилладаг.

ТОГТВОРТОЙ **ХЭРЭГЛЭЭ**

4.2%
Эрчим хүчний
хэрэглээ буурсан

5%
Цахилгааны
хэрэглээ буурсан

3.6%
Хог хаягдлын
хэмжээ буурсан

3.6%
Дулааны
хэрэглээ буурсан

42%
Түлшний хэрэглээ буурсан
(Халаах зориулалттай)

Банк нь Эрчим хүчний зохицуулах хороонд жил бүр барилгын эрчим хүчний хэмнэлтийн төлөвлөгөөг боловсруулан илгээж ирэх ондоо төлөвлөгөөний дагуу эрчим хүчний хэмнэлт гарах ажлуудыг хийж тайлан боловсруулдаг. Тухайлбал дотоод сүлжээгээр эрчим хүч хэмнэх зөвлөмж, сурталчилгаа явуулах, дулаан алдалтыг багасгах, цахилгаан халуун хөшигнүүдэд цагийн горимоор ажиллуулах, эрчим хүчний хэмнэлттэй гэрэл гэрэлтүүлэг сонгож суурилуулах зэрэг аудитаас өгсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ, ЗАСАГЛАЛ

Байгаль орчин, нийгмийн эрсдэлийн МЕНЕЖМЕНТИЙН СИСТЕМ

ХХБ нь 2012 онд Нидерландын Хөгжлийн Банк (FMO)-тай хамтран "Байгаль орчин, нийгмийн эрсдэлийн менежментийн систем" (БОНЭМС) хэмээх Монгол Улсын хувьд цоо шинэ ойлголтыг цогцоор нь хэрэгжүүлж эхэлсэн Монголын анхны

арилжааны банк болсон юм. Банк нь зээлдэгчийн зээлийн зарцуулалт нь байгаль орчин, нийгэмд үзүүлэх сөрөг нөлөө, эрсдэлийг олж тогтоох, үнэлэх, хяналт тавих зорилгоор энэхүү цогц системийг хэрэгжүүлдэг.

Байгаль орчин, нийгмийн хариуцлагын БОДЛОГО, ЗААВАР

БОНЭМС-ийг үйл ажиллагаандаа нэвтрүүлж, хөгжүүлэх зорилгын хүрээнд Худалдаа, хөгжлийн банк нь "Байгаль орчин, нийгмийн хариуцлагын бодлого"-ыг 2012 оноос хойш мөрдөж эхэлсэн бөгөөд "Байгаль орчин, нийгмийн хариуцлагын бодлогыг хэрэгжүүлэх заавар"-ыг шинэчлэн боловсруулж, зээлийн байгаль орчин, нийгмийн эрсдэлийг хянаж, үнэлэх үйл ажиллагаандаа мөрдөж хэвшүүлсэн байна. Банк нь тус бодлогыг хэрэгжүүлэх ажлын хүрээнд Монгол улсын Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль, бусад холбогдох хууль тогтоомж, дүрэм зааврыг мөрдөн ажиллахаас гадна олон улсын гэрээ хэлэлцээр, протоколын үзэл баримтлал, шилдэг туршлагаудыг хэрэгжүүлж, мөрдөж ажиллахыг зорьдог.

Банкны БОНХ-ын бодлогын зорилго нь харилцагчийн байгаль орчин, нийгмийн эрсдэлүүдийг тодорхойлох, үнэлэх, бууруулах улмаар зээлийн шийдвэр гаргах явцдаа тусган ажиллаж, банкны олгосон санхүүжилт болон харилцагчийн бизнесийн үйл ажиллагаанаас шалтгаалан байгаль орчин, нийгэмд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулахад оршдог. Банкны БОНХ-ын бодлогын хэрэгжилт, хяналтыг

Эрсдэл хариуцсан гүйцэтгэх захирлын орлогч, түүний удирдлагад байх Зээлийн эрсдэлийн газар хариуцан, банкны өдөр тутмын зээлийн үйл ажиллагаанд хэрэгжүүлэн ажилладаг. Байгаль орчин, нийгмийн хариуцлагын бодлого, зааврыг хэрхэн хэрэгжүүлэх үүрэг, чиглэлийг Зээлийн эрсдэлийн газрын Байгаль орчин, нийгмийн эрсдэлийн шинжээчид хариуцан ажилладаг ба зээлийн эрсдэлийн шинжээчид, салбар төвүүдийн зээл хариуцсан ажилтнуудын ажил үүргийн хуваарьт тодорхой оруулж, мөн тэдгээр ажилтнуудыг сургах, тогтмол мэдээллээр хангах тогтолцоог бий болгосон байна.

Банк нь байгаль орчин, нийгэмд өндөр эрсдэл учруулах магадлалтай салбаруудад тусгайлан санхүүжилтийн бодлого баримталдаг. Эдгээрийг дурдвал:

- Уул уурхайн салбарт баримтлах санхүүжилтийн бодлого
- Барилгын салбарт баримтлах санхүүжилтийн бодлого
- Малын гаралтай түүхий эд материал бэлтгэн нийлүүлэх, боловсруулах, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх салбарт баримтлах санхүүжилтийн бодлого тус тус болно.

Харилцагчийн байгаль орчин, **НИЙГМИЙН ХАРИУЦЛАГЫН ҮНЭЛГЭЭ**

ЮУГ

Зээл хүсэгчийн үндсэн болон санхүүжүүлэх үйл ажиллагаанд байгаль орчин, нийгмийн хариуцлага (БОНХ)-ын анхан шатны болон нарийвчилсан үнэлгээ хийж, дүгнэлт гаргахад Монгол Улсын хууль тогтоомж, журам болоод Олон улсын нэгдсэн конвенцуудыг баримталдаг.

ХЭЗЭЭ

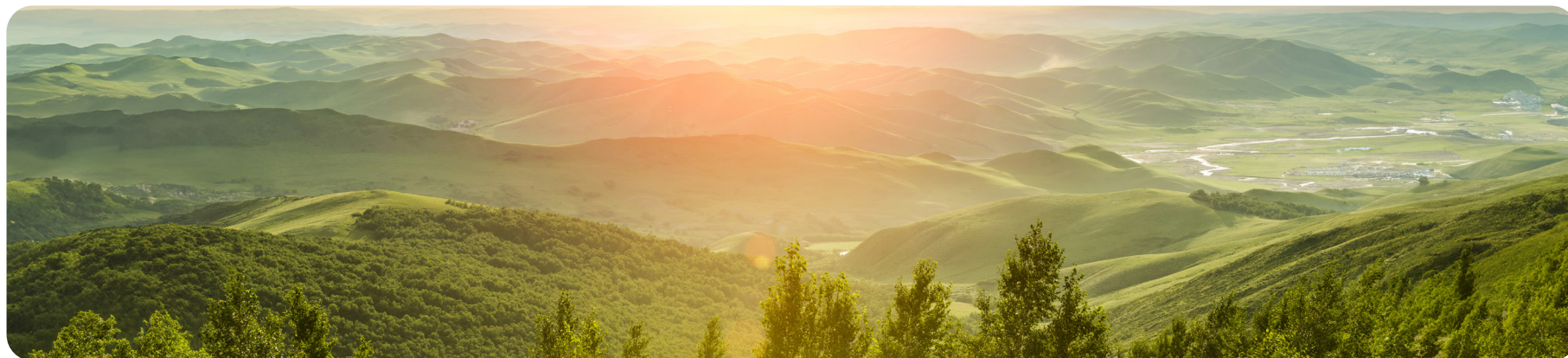
ХХБ-ны “Байгаль орчин, нийгмийн хариуцлагын бодлого” болон түүнийг хэрэгжүүлэх зааврыг баримтлан зээлийн дүн 100 сая төгрөг, зээлийн хугацаа 12 сараас дээш тохиолдолд БОНХ-ын анхан шатны болон нарийвчилсан үнэлгээг гүйцэтгэнэ.

ХЭН

Зээлийн эрсдэлийн газарт харьяалагддаг Байгаль орчин, нийгмийн эрсдэлийн шинжээч нь зээл хүсэгчийн эрхэлж буй үйл ажиллагааны байгаль орчин, нийгмийн эрсдэлийн үнэлгээ, дүгнэлтийг гаргаж зээл олгох процесст саналаа өгч ажилладаг.

ХЭРХЭН

БОНХ-ын нарийвчилсан үнэлгээг гүйцэтгэхдээ зээл хүсэгчийн үйл ажиллагааны байгаль орчин, нийгмийн хариуцлага, чадамж, түүхийг тодорхойлж, үйл ажиллагааны салбарыг олон улсын салбарын стандарттай харьцуулах замаар, харин дүгнэлтийг ОУСК-ын Компанийн гүйцэтгэлийн 8 стандартыг хангаж буй эсэхэд үндэслэж гаргадаг. Хэрэв байгаль орчин, нийгмийн эрсдэлийн шинжээчийн зүгээс зээл хүсэгчийн эрхэлж буй үйл ажиллагаа байгаль орчин, нийгмийн эрсдэлтэй бөгөөд түүнийг бууруулах боломжтой гэж үзсэн тохиолдолд эрсдэлийг бодитоор бууруулахад чиглэсэн хугацаат нөхцөл, шаардлага тавин эргэн ханалтаар хэрэгжилтийг хянадаг болно. Түүнчлэн зээл хүсэгчийн үйл ажиллагаа байгаль орчин, нийгэмд үнэмлэхүй хэмжээний хор хохирол учруулах болон банкны санхүүжүүлэхээс татгалзсан хориотой үйл ажиллагааны жагсаалтад багтсан тохиолдолд зээлийг олгохоос татгалзах зэрэг арга хэмжээ авдаг зэрэг нь ирээдүйд учирч болзошгүй эрсдэлээс сэргийлж байгаа хэлбэр юм.

БАЙГАЛЬ ОРЧИН

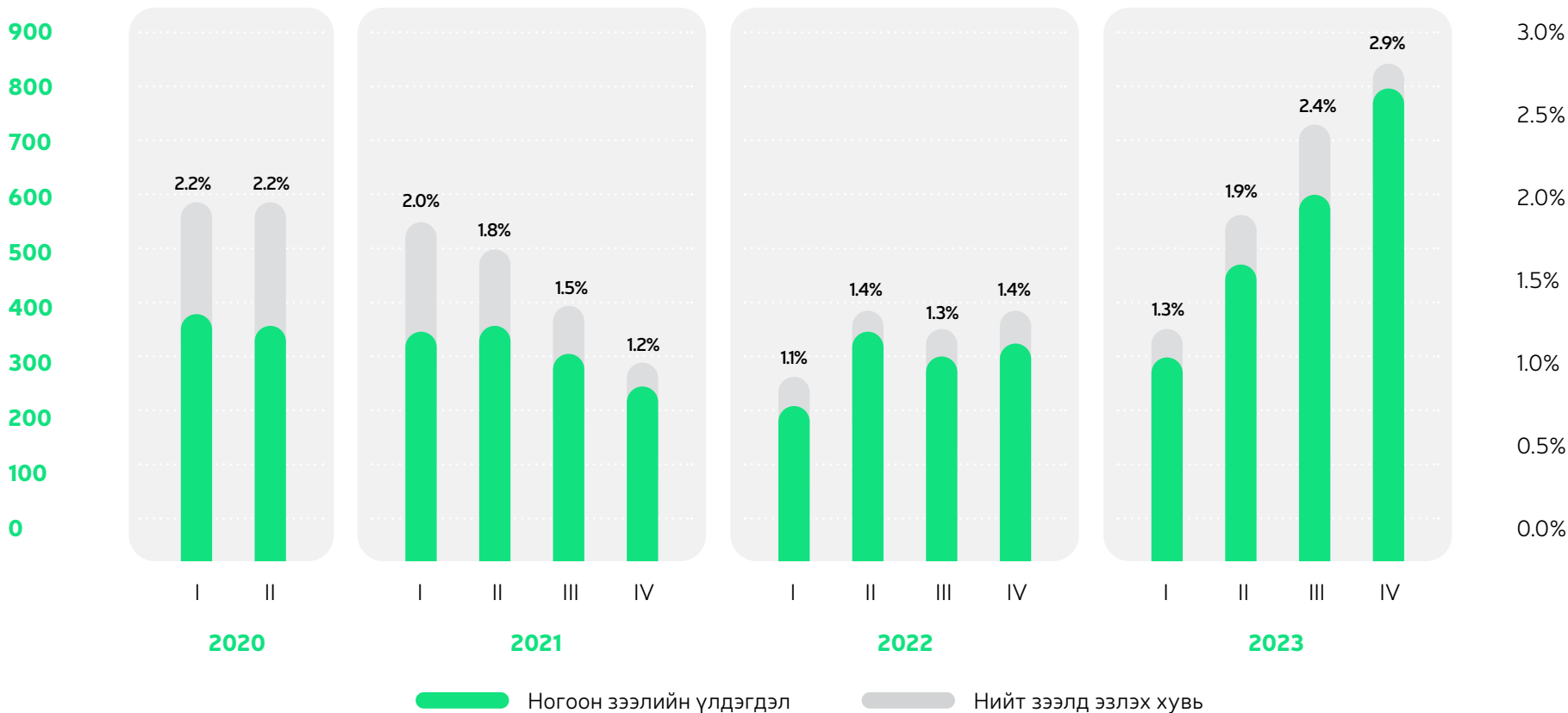
- Уур амьсгалын өөрчлөлттэй тэмцэх нь
- Тогтвортой санхүүжилт

ТОГТВОРТОЙ САНХҮҮЖИЛТ

Монгол Улс нь 2018 оны 12 дугаар сард Монгол Улсын Тогтвортой Санхүүжилтийн Үндэсний замын зургийг "Байгаль орчин, нийгмийн эрсдэлийн үнэлгээ", "Ногоон зээл", "Тогтвортой санхүүжилтийг дэмжих хамтын ажиллагаа, бодлогын орчин" гэсэн 3 ерөнхий бүлэгтэйгээр боловсруулан баталсан юм. Манай улсын хувьд ногоон санхүүжилтийн ойлголт нь ихээр дэлгэрч, бүхий л салбарт хөгжиж байгаа бөгөөд банкны салбар нь ногоон санхүүжилтийг дэмжин, ногоон төсөл хөтөлбөрүүдийг санхүүжүүлэх санхүүжилтийн бүтээгдэхүүнүүдийг зах зээлд нэвтрүүлээд багагүй хугацаа өнгөрч байна.

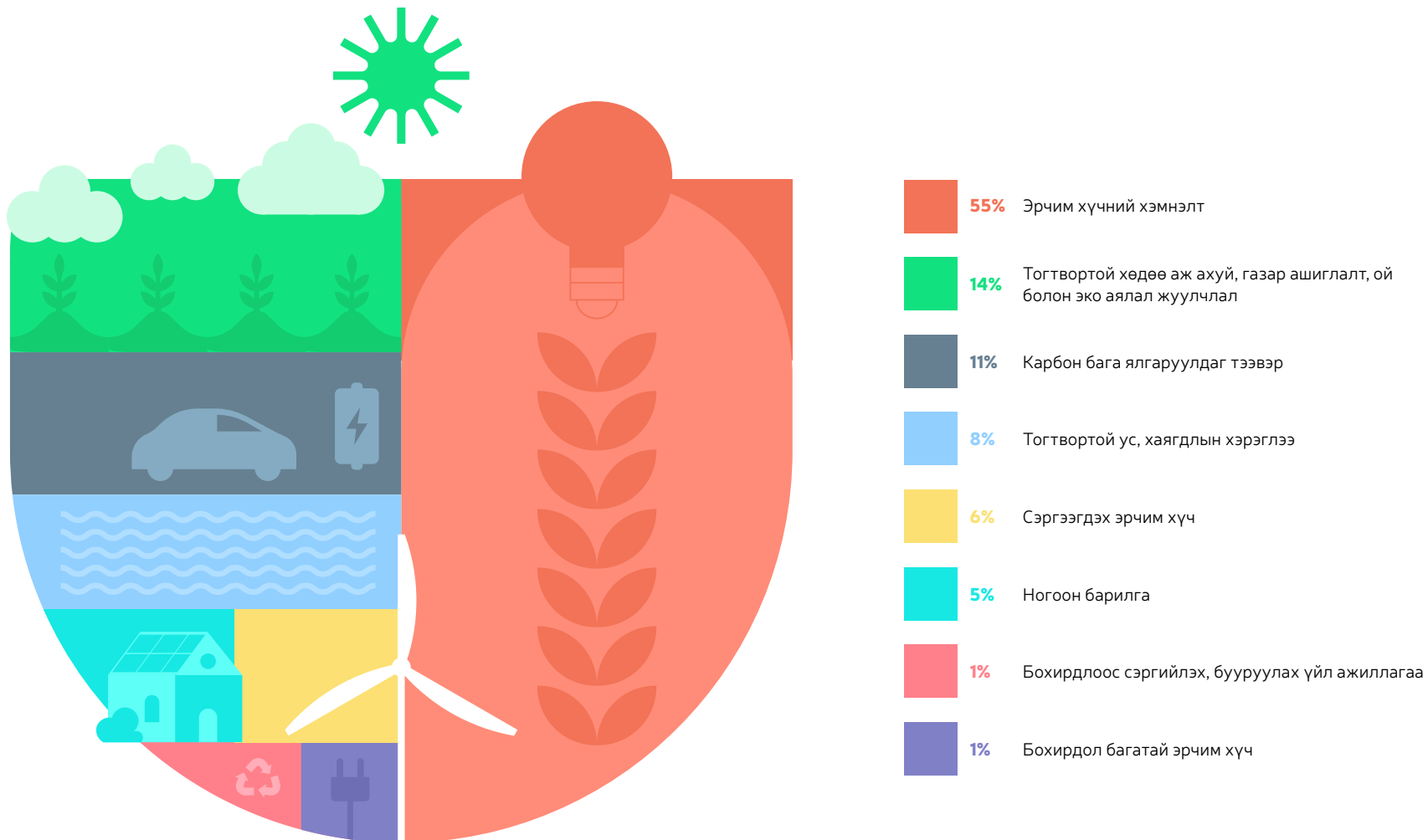
Арилжааны банкуудын олгосон ногоон зээлийн үлдэгдэл /тэрбум.төг/

НОГООН ЗЭЭЛИЙН ҮЛДЭГДЭЛ

/МУ-ын Ногоон таксономын ангиллаар/

Манай улсын хувьд ногоон зээлийн үлдэгдэл нь өмнөх онтой харьцуулахад 2 дахин өссөн үзүүлэлттэй байгаа ч банкны салбарын нийт зээлийн 2.9 орчим хувийг бүрдүүлж байгаа нь ногоон санхүүжилтийг дэмжих шаардлагатай байгааг харуулж байна.

БИДНИЙ ОРОЛЦОО

УУР АМЬСГАЛЫН НОГООН САНГИЙН ҮНДЭСНИЙ ИТГЭМЖЛЭГДСЭН БАЙГУУЛЛАГА

Уур амьсгалын ногоон сан ("УАНС") нь хөгжиж буй орнуудын хүлэмжийн хийн ялгарлыг бууруулах, уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицоход хөрөнгө оруулалт хийх, тогтвортой, ногоон хөгжлийг дэмжих дэлхийн хамгийн том сан бөгөөд 2020 онд УАНС-ийн Удирдах зөвлөлийн шийдвэрээр ХХБ нь тус сангийн итгэмжлэгдсэн байгууллага болсон бөгөөд ингэснээр ХХБ тогтвортой, ногоон хөгжлийг дэмжсэн үндэсний хэмжээний томоохон төсөл, хөтөлбөр тус бүрд 250 сая хүртэлх ам.долларын хөнгөлөлттэй хамтын санхүүжилт олгох боломжтой болсон юм.

Түүнчлэн банк нь тогтвортой санхүүжилтийг хөгжүүлэх зорилгын хүрээнд хэд хэдэн төсөл, хөтөлбөрүүдийг УАНС болон олон улсын байгууллагуудтай хамтын санхүүжилттэйгээр хэрэгжүүлэхээр ажиллаж байна.

БҮС БА ЗАМ САНААЧИЛГА

2019 оны 4 дүгээр сард "Belt and Road" чуулга уулзалтын үеэр Ногоон хөрөнгө оруулалтын зарчмууд анх танилцуулагдсан. Энэ нь санхүүгээр дамжуулан ногоон "Бүс ба Зам"-ыг цогцлоох, төсөл, хөтөлбөрүүдэд байгаль орчны хүчин зүйлсийг авч үзэх, ногоон хөрөнгө оруулалтыг дэмжиж, байгаль орчны эрсдэлийн үнэлгээгээр дамжуулан нүүрсхүчлийн хийн ялгарлыг бууруулж, бохирдол үүсгэх хөрөнгө оруулалтуудыг хязгаарлах, ил тод байдал болон инновацыг дэмжих зорилго бүхий санаачилга юм. 2019 оны 8 дугаар сард Ногоон хөрөнгө оруулалтын зарчмуудын (GIP) гишүүн байгууллагуудын анхны уулзалт болон "Бүс ба Зам - Шинэ эрчим хүч" олон улсын форумд ХХБ-ны төлөөллүүд оролцсон бөгөөд ХХБ нь Байгаль орчин, уур амьсгалын эрсдэлийн үнэлгээ, болон Ногоон санхүүгийн бүтээгдэхүүний инновац гэсэн ажлын хэсгүүдэд гишүүнээр элсэж, GIP-ийн зарчмуудад нэгдсэн юм.

САЙН ДУРЫН ТҮНШЛЭЛ

ТУЗ-ийн дарга Р.Коппа

нь Монголын бизнесийн зөвлөлийн дэргэдэх Уур амьсгалын өөрчлөлт, тогтвортой санхүүжилтийн ажлын хэсгийн дэд даргаар ажиллаж байна.

Гүйцэтгэх захирал О.Орхон

нь "Монголын тогтвортой санхүүгийн холбоо"-ны Удирдах зөвлөлийн дарга болон "Тэрбум мод сан"-ийн Удирдах зөвлөлийн гишүүнээр тус тус ажиллаж байна.

ХХБ-ны төлөөлүүд

ТоС холбооны "Ногоон зээлийн бодлого, бүтээгдэхүүн хариуцсан зөвлөл", "БОНЗ, уур амьсгалын эрсдэл хариуцсан банкны зөвлөл" болон "Тэрбум мод сан"-гийн "50М" клубд оролцон ажиллаж байна.

ТОГТВОРТОЙ САНХҮҮЖИЛТИЙН ХӨТӨЛБӨР

ХХБ нь тогтвортой санхүүжилтийг хөгжүүлэх, цаашлаад "Монголын тогтвортой санхүүжилтийн (ТоС) холбоо" үүсгэн байгуулагдах үндэс болсон "Монгол Улсын Тогтвортой санхүүгийн форум 2013" арга хэмжээг Нидерландын хөгжлийн банк, Монголын банкны холбоо, Олон улсын санхүүгийн корпораци болон Банк санхүүгийн академитай хамтран зохион байгуулж байв. Форумын дараагаар Монголын арилжааны банкууд нийгэм, байгаль орчинд ээлтэй тогтвортой санхүүжилтийн санаачилгын тунхаг бичигт гарын үсэг зурснаар өнөөг хүртэл тасралтгүй хэрэгжүүлж байна.

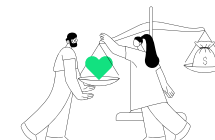
ТОГТВОРТОЙ САНХҮҮЖИЛТИЙН 8 ЗАРЧИМ

ХХБ нь ТоС холбооны гишүүдийн үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлж ажиллах найман зарчмыг ХХБ нь 2015 оноос эхлэн мөрдөж байна. Мөн үүсгэн байгуулагч гишүүний хувьд хагас жил тутам тогтвортой санхүүжилтийн хэрэгжилтийн тайланг хүргүүлж байна.

Байгаль орчноо хамгаалах

Хүний эрх нийгмийг хамгаалах

Соёлын өвийг хамгаалах

"Ногоон эдийн засаг"-ийн өсөлтийг дэмжих

Санхүүгийн хүртээмжийг дэмжих

Ёс зүйтэй санхүүжилт, компанийн засаглалыг дэмжих

Ил тод байдал, хариуцлагыг дэмжих

Манлайлан үлгэрлэх

ХХБ нь ТоС холбоотой хамтран УАНС-ийн буцалтгүй тусламжаар 2022 оноос эхлэн хэрэгжүүлж буй “Монгол Улсад тогтвортой болон ногоон санхүүжилтийн хэрэгжилтийг нэмэгдүүлэх Бэлэн байдлын хөтөлбөр”-ийн хүрээнд:

- Монгол Улсын банк болон банк бус санхүүгийн байгууллагуудын нийт 21 ажилтныг тогтвортой санхүүжилт, уур амьсгалын санхүүжилтийн чиглэлээр ХБНГУ-ын Франкфуртын их сургуулийн сертификаттай 6 сарын мэргэшүүлэх цахим хөтөлбөрт сургалтад хамруулах ажлыг төслийн зохицуулагч байгууллагын хувьд зохион байгуулж байна. Уг сургалтад хамрагдсанаар суралцагчид тогтвортой санхүүжилт, уур амьсгалын санхүүжилтийн чиглэлээрх бодлого стратегийг өөрийн байгууллагад нэвтрүүлэх, хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай ур чадварыг эзэмших юм.
- ТоС холбоо, Олон улсын санхүүгийн корпорацитай хамтран Нидерланд улсын Амстердам, Утрехт, Хааг хотууд болон ХБНГУ-ын Франкфурт хотноо “Монголын банк, банк бус санхүүгийн салбарын ногоон санхүүжилтийн чадавхыг сайжруулах, туршлага судлах” аялал, арга хэмжээг амжилттай зохион байгууллаа. Арга хэмжээний үеэр Монгол Улсын санхүүгийн зохицуулагч байгууллагуудын төлөөлөл, Монголын банкны холбоо, Монголын тогтвортой санхүүгийн холбооны гишүүн арилжааны банк, банк бус санхүүгийн байгууллага, нийслэлийн хөрөнгө удирдлагын компани, Монголын ипотекийн корпораци, Банк санхүүгийн академи, хувийн хэвшил болон судалгаа, зөвлөх үйлчилгээний байгууллагын төлөөлүүд Нидерланд улс болон ХБНГУ-ын нэр хүнд бүхий банк санхүүгийн байгууллагууд, түншлэлүүд, банк санхүүгийн холбоод, хөрөнгө оруулалтын сангуудтай хамтарсан уулзалтуудыг зохион байгуулж эдгээр байгууллагын санхүүжүүлсэн томоохон ногоон төсөл хөтөлбөрүүдтэй биечлэн танилцаж, туршлага судалсан билээ.

ТОГТВОРТОЙ САНХҮҮЖИЛТИЙН бүтээгдэхүүн үйлчилгээ

ХХБ нь Ногоон зээлийн хөтөлбөр, Эмэгтэй бизнес эрхлэгчдийг дэмжих зээлийн хөтөлбөрт нийт 71.2 тэрбум төгрөгийн эх үүсвэрийг татан төвлөрүүлсэн бөгөөд эдгээр хөтөлбөрүүдийг амжилттай хэрэгжүүлэх үүднээс тогтвортой санхүүжилтийн тусгай бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг зах зээлд нэвтрүүлсэн юм. Харин 2023 онд банк нь IPO буюу 5% хүртэлх хувьцааг анхдагч зах зээлд арилжаалж, үүний үр дүнд нийт 2,528 хөрөнгө оруулагчдаас 105.5 тэрбум төгрөгийн үнийн дүн бүхий захиалга хүлээн авч, татан төвлөрүүлэх зорилтот дүн болох 83.5 тэрбум төгрөгийн захиалга 126.4% гүйцэтгэлтэйгээр амжилттай хаагдсан. ХХБ нь тус татан төвлөрүүлсэн хөрөнгийг бүрэн хэмжээгээр өөрийн “Ногоон банк” болох урт хугацааны зорилгын хүрээнд ХХБ-ны “Тогтвортой санхүүжилтийн хүрээ” баримт бичигт тусгагдсан ногоон болон нийгмийн зээлийн ангиллуудад уялдуулан санхүүжилт олгож байна.

Иргэдэд зориулсан НОГООН ЗЭЭЛ

Эко автомашины зээл, **94.90%**

Онлайн хэрэглээний зээл, **5.10%**

Хэрэглээний ногоон зээл

Байгаль орчин, хөрсний бохирдлыг бууруулах зорилго бүхий эко тодотголтой, чанарын шаардлага хангасан бүх төрлийн бүтээгдэхүүнд олгох зээлийн бүтээгдэхүүн

Цахим ногоон зээл

Эко тодотголтой бүтээгдэхүүнийг хөнгөлөлттэй нөхцөлөөр санхүүжүүлэх, цахим худалдааны платформтой хамтарсан зээлийн бүтээгдэхүүн

Эко автомашины зээл

Хосолсон тэжээлт болон шингэрүүлсэн хийн хөдөлгүүрт автомашиныг хөнгөлөлттэй нөхцөлтэй санхүүжүүлэх бүтээгдэхүүн

Цахилгаан автомашины зээл

100% цахилгаан хөдөлгүүртэй автомашиныг хөнгөлөлттэй нөхцөлөөр худалдан авах боломжтой зээлийн бүтээгдэхүүн

ХХБ нь өөрийн эх үүсвэр болон татан төвлөрүүлсэн гадаад эх үүсвэрээр санхүүжүүлэн эрчим хүчний хэмнэлттэй, ногоон бүтээгдэхүүнийг харилцагчдад таатай нөхцөлөөр худалдан авахад зориулан Эко автомашины зээлийг 2018 онд, Хэрэглээний ногоон зээлийг 2020 онд, Цахим ногоон зээлийг 2021 оноос эхлэн зах зээлд нэвтрүүлсэн билээ. Агаар болон хөрсний бохирдлыг бууруулах, иргэдийн эко хэрэглээг дэмжих зорилгоор Шоппи ХХК-тай хамтран нэвтрүүлсэн онлайн зээлийн үйлчилгээнд байгальд ээлтэй бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэдэг бизнес эрхлэгчид өргөнөөр нэгдэж, өөрсдийн бүтээгдэхүүнээ хэрэглэгчдэд цахим зээлийн таатай нөхцөлөөр хүргэсээр байгаа юм. Эко автомашины зээлийн бүтээгдэхүүнээр шинэ болон үйлдвэрлэгдсэнээс хойш 10 жил дотор насжилттай хос хөдөлгүүрт, шингэрүүлсэн хийн хөдөлгүүрт автомашин болон цахилгаан авто тээврийн хэрэгслүүдийг хөнгөлөлттэй нөхцөлөөр худалдан авах боломжтой юм.

Зээлийн батлан даалттай бизнесийн НОГООН ЗЭЭЛ

ХХБ нь Зээлийн батлан даалтын сантай хамтран тайлант оны 8 дугаар НҮБ-ын Тогтвортой хөгжлийн 13 дахь зорилго буюу Уур амьсгалын өөрчлөлтийн үр нөлөөг багасгах зорилгыг хэрэгжүүлэх болон Жижиг, дунд бизнес эрхлэгчдийн байгаль орчинд ээлтэй үйл ажиллагааг дэмжих тус тус зорилго бүхий “Зээлийн батлан даалттай бизнесийн ногоон зээл”-ийн бүтээгдэхүүнийг зах зээлд анхлан нэвтрүүллээ.

Тус зээлийн бүтээгдэхүүн нь ногоон бизнесийг дэмжих замаар барьцаа хөрөнгийн дутагдалтай жижиг, дунд бизнес эрхлэгчдэд бизнесээ өргөжүүлэх, шинэ төсөл хэрэгжүүлэх боломжийг олгох, ногоон эдийн засгийг дэмжих зорилготой урт хугацаат, тааламжтай нөхцөл бүхий бүтээгдэхүүн юм.

Бизнесийн НОГООН ЗЭЭЛ

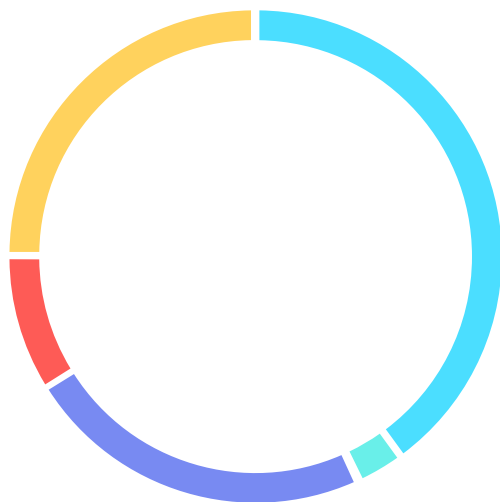

НҮБ-ын Тогтвортой хөгжлийн 13 дахь зорилго буюу Уур амьсгалын өөрчлөлтийн үр нөлөөг багасгах зорилгыг хэрэгжүүлэхийн тулд урт хугацаатай, хөнгөлөлттэй нөхцөл бүхий ногоон зээлийн бүтээгдэхүүн чухал дэмжлэг болох тул ХХБ нь бизнесийн ногоон зээлийн бүтээгдэхүүнийг 2021 оны 8 дугаар сараас эхлэн хөнгөлөлттэй нөхцөлтэйгөөр зах зээлд нэвтрүүлсэн юм. Бизнесийн ногоон зээлээр санхүүжүүлэх ногоон үйл ажиллагаа, төсөл нь Монгол Улсын Ногоон Таксономи болон ХХБ-ны “Тогтвортой санхүүжилтийн хүрээ” баримт бичигт тусгагдсан шалгуур үзүүлэлтийг хангасан байх шаардлагатай юм. 2023 оны 4-р улирлын байдлаар ХХБ-ны ногоон зээлийн багц нийт 48.4 тэрбум төгрөг байгаа ба зээл олголтыг “Монгол Улсын Ногоон Таксономи”-ийн ангиллаар авч үзвэл Эрчим хүчний хэмнэлт болон Тогтвортой ус, хог хаягдлын хэрэглэ ангиллуудад харгалзан 39.2%, 32.8%-ийн тус тус үзүүлэлтэйгээр олгогдсон байна.

ХХБ нь БИЗНЕСИЙН НОГООН ЗЭЭЛИЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙГ НЭВТРҮҮЛСНЭЭС ХОЙШ САНХҮҮЖҮҮЛСЭН ТӨСӨЛ, ХӨТӨЛБӨРҮҮД НЬ НЭГ ЖИЛД **47,834 ТОНН CO2E** ХҮЛЭМЖИЙН ХИЙН ЯЛГАРЛЫГ БУУРУУЛАХ ЮМ.

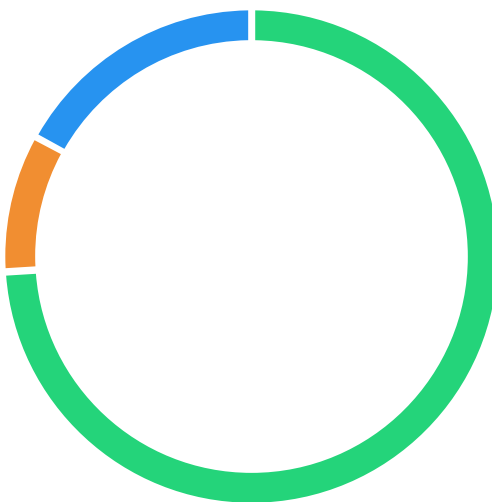

Ногоон зээлийн үлдэгдэл **АНГИЛЛААР**

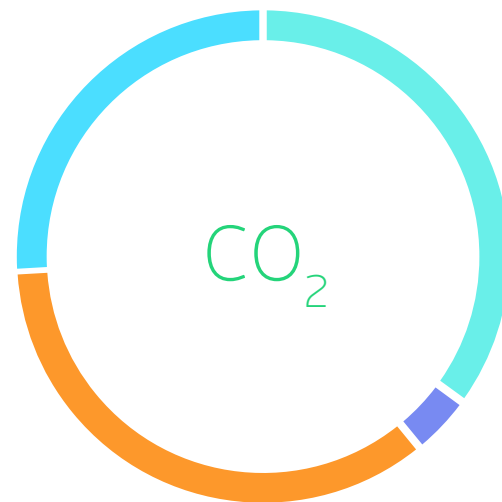
- 40.4%** Эрчим хүчний хэмнэлт
- 0.0%** Бохирдлоос сэргийлэх, бууруулах ү/а
- 1.5%** Ногоон барилга
- 23.1%** Тогтвортой ус, хаягдлын хэрэглээ
- 0.3%** Бага бохирдуулагч эрчим хүч
- 25.5%** Карбон бага тээвэр
- 9.4%** Тогтвортой хөдөө аж ахуй, газар ашиглалт, ой болон эко аялал жуулчлал

ХХБ-ны ногоон зээлийн үлдэгдэл **БИЗНЕСИЙН СЕГМЕНТЭЭР**

- 73.8%** Корпорэйт
- 17.4%** Иргэд
- 8.8%** Жижиг дунд бизнес

ХХЯ-ын бууралт бий болгох төслүүдийн ногоон **ТАКСОНОМИЙН АНГИЛАЛ**

- 34.46%** Тогтвортой ус ба хаягдал
- 27.46%** Гэр хорооллыг сайжруулах
- 34.10%** Эрчим хүчний хэмнэлт
- 3.98%** Бага бохирдолтой эрчим хүчний үйлдвэрлэл

ХХБ нь ногоон төсөл, хөтөлбөрийг баталгаажуулах, төслийн үр дүнг хэмжихдээ Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамнаас санаачлан Монголын Тогтвортой Санхүүгийн Холбоо болон ХХБ-ны оролцоотойгоор South Pole компанийн (Швейцарт төвтэй, нүүрстөрөгчийн санхүүжилтийн чиглэлээр зөвлөх үйлчилгээ үзүүлдэг) боловсруулсан хүлэмжийн хийн ялгарлын тооцоолуурыг ашиглаж байна.

НИЙГЭМ

- Олон талт байдал ба оролцоо
- Ажлын тав тухтай нөхцөл ба хөгжил
- Хөдөлмөрийн үйл ажиллагаа ба хүний эрх
- Нийгмийн оролцоо

ОЛОН ТАЛТ БАЙДАЛ БА ТЭГШ ОРОЛЦОО

ЖЕНДЭРИЙН ЭРХ ТЭГШ БАЙДЛЫН БОДЛОГО

ХХБ нь нийгэмд тулгарч буй тэгш бус байдал болон олон талт ялгаатай байдлыг ойлгож, жендерийн мэдрэмжтэй банк санхүүгийн байгууллага болох зорилго тавьж, Жендерийн эрх тэгш байдлын бодлогыг анх 2019 оны 12 сард баталж, 2021 онд Жендерийн хороог шинэчлэн байгуулсан ба байгууллагын бүхий л түвшинд бодлогын хэрэгжилтийг ханган ажиллаж байна. ХХБ нь үйл ажиллагаа, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний хувьд жендерийн эрх тэгш байдлыг хангаж ажиллах зорилгын

хүрээнд “Жендерийн эрх тэгш байдлын бодлого”-ыг хэрэгжүүлж ажилладаг. Энэхүү бодлого нь НҮБ-ын тогтвортой хөгжлийн зорилгын Жендерийн эрх тэгш байдлыг хангах зорилго, зорилтууд, Жендерийн эрх тэгш байдлыг хангах тухай хууль, Жендерийн эрх тэгш байдлыг хангах үндэсний хөтөлбөр (2017-2021 он), Сангийн сайдын эрхлэх асуудлын хүрээнд хамрагдах байгууллага, агентлагийн жендерийн бодлого (2016-2024)-д тус тус нийцсэн болно.

ЖЕНДЭРИЙН ХОРОО

ХХБ-ны Жендерийн хороо нь тус бодлогыг банканд хэрэгжүүлэн ажилладаг ба үүргийнхээ дагуу улирал бүр хуралдаж, банканд жендерийн эрх тэгш байдлыг хангаж ажиллах үүднээс хүйсээр ангилсан харилцагчдын мэдээллийн сан үүсгэх, ХХБ-ны газар, хэлтэс, нэгжүүдийн бизнесийн үйл ажиллагаа, салбар, тооцооны төвүүдийн үйл ажиллагааг жендерийн мэдрэмжтэйгээр явуулах боломжийг тогтмол судлан хэлэлцэж, зохих шийдвэрийг гарган ажиллаж байна.

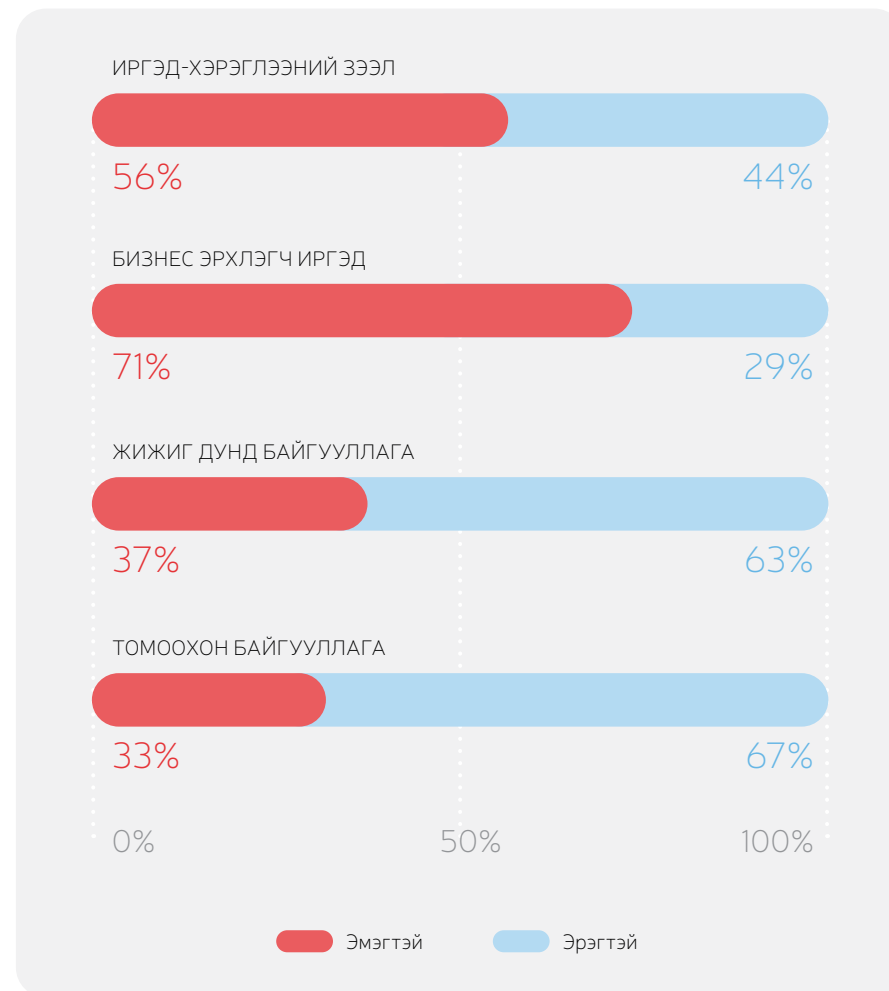
ХХБ нь ажилтнуудаа тасралтгүй хөгжүүлэн ажилладаг билээ. Талиант хугацаанд дээд болон дунд түвшний менежерүүдээ “Жендерийн мэдрэмжтэй менежмент” сэдэвт сургалтад хамруулсан. Түүнчлэн шинээр томилогдсон ажилтан бүрт “Жендерийн эрх тэгш байдлын бодлого”-ын сургалтыг заан явуулдаг.

Жендерийн хорооны харьяа “Gender Net-

working club” буюу ажилтнуудын сайн дурын клуб нь жендерийн талаарх мэдлэг, мэдээллийг түгээх, ажилтнуудын оролцоо, санаачилгыг дэмжих зорилготойгоор үйл ажиллагаагаа үргэлжлүүлэн явуулж байна. Клуб нь улирал тутам албан бус уулзалт зохион байгуулж, олон талт ялгаатай байдал болон жендерийн эрх тэгш байдлын талаар хэлэлцүүлэг зохион байгуулж, бусад сайн туршлагуудыг судалж, банканд хэрэгжүүлж болох шинэ ажлын санаачилгыг Жендерийн хороонд уламжлан ажилладаг.

ХХБ нь ажлын байрны бэлгийн дарамт болон ялгаварлан гадуурхалтын эсрэг зогсдог бөгөөд энэ талаар “ХХБ-ны Ёс зүйн дүрэм”, “ХХБ-ны Шүгэл үлээх бодлого”, “ХХБ-ны Жендерийн эрх тэгш байдлын бодлого”-уудад тус тус тусган, оруулсан байдаг.

ХАРИЛЦАГЧИЙН ХҮЙСИЙН ХАРЬЦАА

ХХБ-НЫ АЖЛЫН БАЙРНЫ бэлгийн дарамтаас урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах журам

ХХБ нь 2023 оны 12 дугаар сард “ХХБ-ны ажлын байрны бэлгийн дарамтаас урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах журам”-ыг баталсан бөгөөд байгууллагын бүхий л түвшин болон үйл ажиллагаанд хэрэгжилтийг ханган ажиллаж байна. Уг журмын зорилго ажлын байран дээрх бэлгийн дарамтад хамаарах үйлдэл, эс үйлдлийг тодорхойлж, түүнээс урьдчилан сэргийлэх, бэлгийн дарамт үйлдэгдсэн тохиолдлыг шийдвэрлэх, хариуцлага хүлээлгэх механизмыг бий болгоход оршино.

ОЛОН ТАЛТ БАЙДАЛ

ТоС холбоотой хамтран санхүүгийн салбар дахь жендэрийн мэдрэмжтэй салбар хэлэлцүүлэг арга хэмжээнүүдэд идэвхтэй оролцож, 2022 оны Тогтвортой санхүүжилтийн Манлайлагч байгууллагын хувьд бид Жендэрийн мэдрэмжтэй санхүүжилтийг хөгжүүлэх чиглэлээр идэвхтэй ажиллаж байна.

Нийгэмд тулгарч буй санхүүгийн хүртээмжгүй байдал болон жендэрийн тэгш бус байдлыг бууруулахын тулд санхүүгийн хувьд уян хатан нөхцөлтэй зээлийн бүтээгдэхүүнийг зах зээлд нэвтрүүлж, үйл ажиллагааг нь дэмжих замаар жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг дэмжихийн зэрэгцээ жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангахад хувь нэмрээ оруулах зорилгоор ХХБ нь 2021 оны 10 дугаар сараас эхлэн Эмэгтэй бизнес эрхлэгчдийг дэмжих зээлийг зах зээлд нэвтрүүлж, харилцагчдадаа олгож эхэлсэн. Эмэгтэй бизнес эрхлэгчдийг дэмжих зээл нь эмэгтэй бизнес эрхлэгч иргэд болон эмэгтэй удирдлагууд/ажилтнууд давамгайлсан аж ахуйн нэгж байгууллагуудын үйл ажиллагааг дэмжих зорилгоор тэдгээрийн эргэлтийн хөрөнгө болон хөрөнгө оруулалтын хэрэгцээ шаардлагыг санхүүжүүлэх зориулалттай зээл юм.

Банкны ажилтнууд хүүхэд асрах чөлөө авах боломжтой бөгөөд хүсэлт гаргасан бүхий л ажилтанд чөлөөг гарган ажилладаг бөгөөд тайлант хугацаанд нийт 176 ажилтан хүүхэд асрах чөлөө авсан байна. Мөн тус онд 110 ажилтан хүүхэд асрах чөлөөнөөс ирж, эргэн ажилдаа томилогдоод байгаа юм. Хүүхэд асрах чөлөөнөөс эргэн ажилдаа томилогдон, 12 сар тасралтгүй ажиллаж байгаа 11 ажилтан байгаа бөгөөд ажилдаа эргэж орсон ажилтнуудын тогтвортой байдлын хувь 100% буюу тус онд эргэж ажилдаа орсон 110 ажилтан бүгд одоог хүртэл ажиллаж байна.

TDB - FLEXIBLE MOM

Нярайн чөлөөтэй ажилтнууддаа зориулсан уян хатан цагаар, зайнаас ажиллах боломжтой ажлын байрыг санал болгож эмэгтэй ажилтнуудын тасралтгүй хөгжил, карьерын тогтвортой байдлыг хангах зорилготой тус хөтөлбөрийг 10 дугаар сараас зарлан амжилттай хэрэгжүүлж байна.

- Уян хатан ажлын цаг
- Ажилласан цагаараа цалинжих боломж
- Өөрт ойр ажлын байршил, гэрээсээ ч ажиллах боломжтой.
- Өөрийгөө тасралтгүй хөгжүүлэх боломж
- Карьер хөгжлийн өсөлт хийх боломж

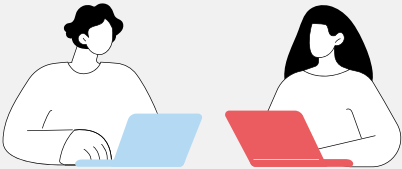

	Хүйс		Байршил		Насны бүлэг			Нийт
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	УБ	О/нутаг	26-с доош	26-35	36-с дээш	
Нийт ажилтан	767	1,532	2,116	183	575	1,195	529	2,299
Шинэ ажилтан	192	314	456	50	—	—	—	506
Төлөөлөл удирдах зөвлөл	4	5	9	—	—	—	9	9

Банк нь “Хөдөлмөрийн тухай хууль”-ийг үйл ажиллагаандаа мөрдөн ажилладаг ба тус хуульд заасны дагуу хөгжлийн бэрхшээлтэй ажилтнууддаа зориулан ээлжийн амралтын нэмэгдэл өдрүүд, ажлын богиносгосон цаг зэргээр дэмжлэг үзүүлж ажилладаг. Хөгжлийн бэрхшээлтэй ажилтны нийт ажилтны тоонд эзлэх хувь **0.6%** байна.

Дундаж цалингийн зөрүү

281,168₮

2023 онд Хүний нөөцийн газар (ХНГ)-т ажилтнууд болон олон нийтээс ирсэн санал, гомдлыг шийдвэрлэн холбогдох арга хэмжээг авч 100%-ийн гүйцэтгэлтэй ажилласан байна.

АЖЛЫН ТАВ ТУХТАЙ НӨХЦӨЛ БА ХӨГЖИЛ

СУРГАЛТ ХӨГЖИЛ

Тогтвортой өсөлт, хариуцлагатай банкны зарчмыг эрэлхийлэгчийн хувьд сургалт, хөгжил нь ирээдүйн шинэ талентуудыг төлөвшүүлэхэд чухал үүрэг гүйцэтгэдэг бөгөөд банк нь тогтвортой санхүүгийн хувьсан өөрчлөгдөж буй орчныг чиглүүлэх, илүү уян хатан, хүртээмжтэй нийгэмд хувь нэмрээ оруулахад шаардлагатай мэдлэг, ур чадвар, сэтгэлгээгээр ажилтнуудаа хангахад анхааран ажиллаж байна.

ХХБ нь салбартаа манлайлагч байдгийнхаа хувьд тогтвортой хөгжил, хүний нөөцийн бодлогоор дамжуулан сургалт, хөгжлийн цогц модел болох Ажилтан төвтэй хүний нөөцийн бодлогыг боловсруулан, үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлэн ажилладаг ба мэдлэг олгох сургалт, техникийн ур чадварыг хөгжүүлэх, инновац, олон талт байдал, оролцооны соёлыг төлөвшүүлэх, хариуцлагатай хөрөнгө оруулалтын талаарх ойлголтыг нэмэгдүүлэхийг эрмэлздэг.

ХХБ нь 2023 онд 259 төрлийн 511 удаагийн сургалтыг давхардсан тоогоор 21,278 ажилтныг хамруулан зохион байгуулсан байна. Энэ нь ХХБ-ны нэг ажилтан 2023 онд дунджаар 10.4 удаагийн сургалтад хамрагдсан байна. Давхардаагүй тоогоор зохион байгуулагдсан сургалтын цагийг, ажилтны тоонд харьцуулбал нэг ажилтан жилд дунджаар 1.1 цагийн сургалтад хамрагдсан байна.

Үүнээс гадна Udemy, Melearn.mn онлайн сургалтын платформын эрхийг нийт ажилтнууддаа зориулан нэвтрүүлсэн бөгөөд энэхүү платформуос ажилтан хувь хүний хөгжил, ажил мэргэжлийн мэргэшүүлэх хүссэн сургалтдаа хаанаас ч, хэзээ ч хамрагдах боломжтой юм.

Тайлант хугацаанд дотоодоос нийт 511 удаагийн сургалт зохион байгуулагдсанаас 137 буюу 27 хувь нь дээд шатны удирдлагуудад зориулсан, 215 буюу 42 хувь нь дунд шатны удирдлагуудад зориулсан, үлдсэн 159 буюу 31 хувь нь нийт ажилтнуудыг чадваржуулах, мэдлэг мэдээлэл олгоход чиглэсэн сургалт байна.

21,278
ажилтан

259
төрөл

511
удаагийн сургалт

СУРГАЛТАД ХАМРАГДСАН АЖИЛТНУУД

27%

Дээд шатны удирдлагууд

42%

Дунд шатны удирдлагууд

31%

Нийт ажилтнууд

Бид ажилтнуудынхаа хөгжилд тогтмол анхаардаг ба тэдний мэргэжлийн хөгжил, өсөлт нь бидний урт хугацааны амжилтад амин чухал хэсэг гэдгийг хүлээн зөвшөөрдөг. Тогтвортой байдал, хариуцлагатай бизнесийн үйл ажиллагааг эрхэмлэх амлалтынхаа нэг хэсэг болгон бид залгамж халааг сайтар төлөвлөж, ажилтнууддаа карьерын өсөлтийн өргөн боломжийг олгодог. Энэ нь авьяас чадварын тогтвортой байдлыг хангаж, тасралтгүй суралцах соёлыг төлөвшүүлж, хувь хүн болон байгууллагын шилдэг туршлагыг бий болгох чухал үйл явц юм.

2023 онд банкны ололт амжилтын тулгуур болсон үнэ цэнтэй 2,299 ажилтныхаа сэтгэл ханамжийг нэмэгдүүлэх, цалин хөлс, урамшууллын оновчтой системийг хэрэгжүүлэн ажиллаа. Үүнээс гадна тайлант онд банк нь 69 бүтэн цагийн ажлын байрыг шинээр бий болгосон бөгөөд 506 ажилтан шинээр ажилд томилогдсон байна.

Банк нь 2021 онд ажилтнуудаа тасралтгүй хөгжүүлэх, мэргэшүүлэх Банкны алсын хараа, эрхэм зорилго, урт хугацааны зорилтуудтай уялдуулан ажлын байрны зорилго, зорилтод хүрэхэд шаардлагатай чадамжуудыг тодорхойлох "ХХБ-ны Чадамжийн толь бичиг"-ийг боловсруулан, үйл ажиллагаандаа нэвтрүүлсэн. Ингэснээр ажилтнуудын чадамжийг хөгжүүлэх замаар бизнесийн тогтвортой өсөлтийг ханган ажиллах боломжийг бүрдүүлсэн бөгөөд банкны үнэлгээний тогтолцоог дахин загварчлан, боловсруулж Чадамжийн үнэлгээг хийж, гүйцэтгэсэн юм.

ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ҮНЭЛГЭЭ

ХХБ нь ажилтнуудын гүйцэтгэлийг улирал бүр үнэлж, баталгаажуулдаг. Гүйцэтгэлийн үнэлгээний процессын нэг нь Гүйцэтгэлийн сайжруулалт, санал, зөвлөмжийн үе шат байна. Тус сайжруулалт, санал зөвлөмжийн үеээр ажилтанд удирдлага KPI-ын таргет болон бодит хэрэгжилтийн зөрүүнд үндэслэн ажилтанд тайлант хугацаанд анхаарах, сайжруулж ажиллах зөвлөмж, чиглэлийг өгдөг. Тус уулзалтад идэвхтэй ажиллаж буй ажилтнуудын 93% нь хамрагдсан бөгөөд 63% нь эмэгтэй ажилтнууд байна.

КАРЬЕР ТӨЛӨВЛӨЛТ

Шинэ ажилтан тухайн ажлын байранд жинхлэгдсэнээс хойш өөрийн карьер төлөвлөлтийг хийж эхэлдэг бөгөөд энэ талаар хариуцсан захирал болон хүний нөөцийн мэргэжилтэнтэй тухай бүр санал солилцож, зөвлөмж зөвлөгөө авдаг. ХХБ-ны ХНГ нь сул орон тоонд дотоод эх үүсвэрээс эн тэргүүнд авч ажиллуулах бодлого баримталдаг тул сул орон тоог дотооддоо нээлттэй ажлын байр зарлаж, сонгон шалгаруулалтыг ил тодоор хийж томилдог. Ажилтан өөрийн урт болон дунд хугацааны карьер төлөвлөлтийг дотоод сүлжээнд бүртгэх бөгөөд ХНГ-с ажилтны төлөвлөлтийн дагуу сонгон шалгаруулалтуудад хамруулж ажилладаг.

2,299

Ажилтан цалин,
урамшууллаа
нэмэгдүүлэн ажиллав

506

Шинэ ажилтан
томилогдов

400+

Ажилтан албан
тушаал дэвшив

АЖИЛТНУУДАД ОЛГОХ ДАВУУ ТАЛУУД

- Нийгмийн даатгал;
- Эрүүл мэндийн даатгал;
- Хөгжлийн бэрхшээлтэй ажилтнуудад хуулийн дагуу олгох даатгал шимтгэлийн хөнгөлөлт болон ээлжийн амралтын илүү өдрүүд;
- Хүүхэд асрах чөлөө (Жирэмсний болон амаржсаны амралт 120 хоног + хүүхдээ 3 нас хүртэл асрах урт хугацааны чөлөө);
- Шинэхэн аав болсон ажилтанд цалинтай 10 өдрийн чөлөө;
- Ажилтан хуримаа хийж буй тохиолдолд 1 өдрийн цалинтай чөлөө, мөнгөн тэтгэмж;
- Ажилтны ар гэрт гачигдал, харамсалтай үйл явдал тохиолдсон бол 5 өдрийн цалинтай чөлөө, мөнгөн тэтгэмж;
- Ажилтан сар бүр 4 хүртэлх цагийн цалинтай чөлөө авах эрх;

- Ажилтан тэтгэвэрт гарах үед ажилласан жилээс хамааруулан мөнгөн тэтгэмж;
- Ажилдаа амжилт гарган, хамт олноо манлайлан өндөр гүйцэтгэлтэй ажилласан ажилтнуудыг улирал бүр аялалд хамруулах;
- Гүйцэтгэлээс шалтгаалан урамшуулалт цалин;
- Ажлын онцлогоос шалтгаалан өдөр бүр эсвэл 7 хоног бүрийн 5 дахь өдөр business casual хувцаслалт;
- Харилцагчдад шууд үйлчилгээ үзүүлэх ажилтнуудын баримтлах харилцагчийн үйлчилгээний стандартуудыг шинэчлэн сайжруулж батлуулснаар ажилтан зуны улиралд ч тав тухтай ажиллах боломжтой болсон.
- Банкнаас тэмдэглэлт өдрүүдийг тохиолдуулан бэлэг өгөх, утасны ярианы эрх олгох;
- Банканд үйл ажиллагаа явуулж буй Хувь хүний хөгжлийн

клуб, Good Readers номын клуб, Hiking клуб, English speaking клуб зэрэг клубүүдэд гишүүнээр элсэж, олон нийтийн арга хэмжээ зохион байгуулах, түүнд оролцох;

- Ажилтан мэргэшсэн эрх, олон улсын шалгалтад амжилттай хамрагдсан тохиолдолд \$1,000 хүртэлх буцаан олголт;
- Банктай хамтын ажиллагаатай байгууллагуудад хөнгөлөлттэй нөхцөлөөс худалдан авалт хийх эрх;
- Ажлын онцлогоос хамааран no-desk буюу хаанаас ч ажиллах боломжтой уян хатан нөхцөлөөр ажиллах боломж
- ХХБ нь 2023 оноос эхлэн үнэ цэнэтэй ажилтнууддаа зориулан Benefit Book-ийг гарган банкны харилцагч байгууллагуудад хөнгөлөлттэй нөхцөлөөр бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг авах боломжийг олгодог. Тайлант хугацаанд нийт 12 байгууллагатай хамтран хөнгөлөлттэй нөхцөлийг санал болгон ажилласан байна.

ХӨДӨЛМӨРИЙН АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ ЭРҮҮЛ МЭНД

Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль тогтоомж, стандартын дагуу банкны ажилтнуудыг эрүүл, аюулгүй орчинд ажиллах нөхцөлөөр хангах, хөдөлмөрийн аюулгүй байдлыг банкны хэмжээнд төлөвшүүлэх, холбогдох хууль, тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангах талаар банкны барилга байгууламжийн ашиглалтын журмын 4-р бүлэгт тусгасан бөгөөд үйл ажиллагаандаа ашиглаж байна.

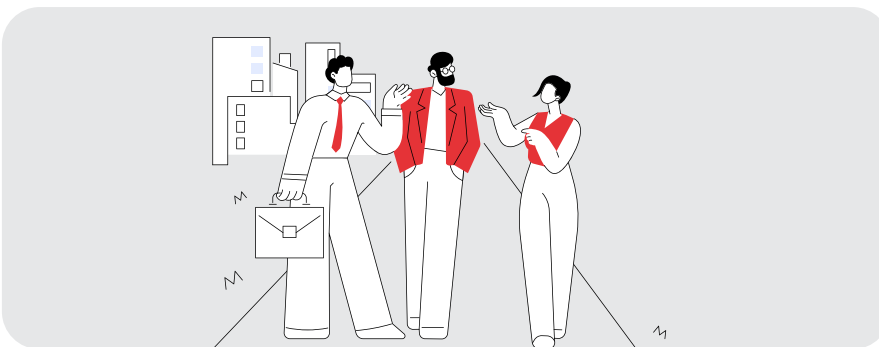
Ажилтнуудын хувьд шаардлагатай ажлын байр тус бүрээр хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагааны зааварчилгааг ажилтнууддаа танилцуулан ажилладаг.

Үүнд:

- Жолооч нарын хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа
- Үйлчилгээний ажилтнуудын хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа
- Цахилгааны инженерийн хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа
- Сантехникчийн хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа
- Мужааны хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа
- Оффисын ажилтны хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа

Тайлант онд Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуй (ХАБЭА) чиглэлээр дотоод 43 цагийн сургалт, мэргэжлийн байгууллагын 32 цагийн сургалт, нийт 75 цагийн сургалт зохион байгуулагдсан байна. Ажилтнууд дотоод мэдээллийн сувгаар байнгын давтамжтайгаар ХАБЭА-ын мэдээллийг мэдээлэн ажиллаж байна.

ХӨДӨЛМӨРИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА БА ХҮНИЙ ЭРХ

Манай банкны хөдөлмөрийн үйл ажиллагаа нь ажилтнуудын сайн сайхан байдал, эрх ашиг, хөгжлийг нэн тэргүүнд тавьдаг. Бид ажил, амьдралын тэнцвэрт байдлыг хангах, гүйцэтгэлийг урамшуулах, өсөх боломжийг санал болгон, хүртээмжтэй, аюулгүй, дэмжлэг үзүүлэх ажлын орчныг хадгалахыг хичээдэг. Мөн бид хамтын ажиллагаандаа ёс суртахууныг эрхэмлэн ажиллаж байна.

Банк нь ажил олгогч болон ажилтны хоорондын хөдөлмөрийн харилцаатай холбоотой үүссэн маргаан, асуудлыг шударга, тэнцвэртэй шийдвэрлэж ажиллах зорилгоор "Хөдөлмөрийн маргаан таслах комисс"-ыг байгуулсан. Хөдөлмөрийн маргаан таслах комисс нь ажил олгогчийн төлөөлөл болон ажилтнуудын төлөөллөөс бүрдэж байна.

ХХБ нь албадан хөдөлмөр эрхлэлтийн эсрэг зогсдог бөгөөд тийм тохиолдол гарч байгаагүй болно. Банк нь гэрээт болон үндсэн бүхий л түвшний ажилтантай хөдөлмөрийн харилцааг эхлүүлэхээс өмнө хөдөлмөрийн нөхцөлийг харилцан тохиролцож, албан ёсны гэрээг цаасаар байгуулан баталгаажуулж ажилладаг.

Банкны худалдан авалтын үйл ажиллагаанд:

- ХХБ-ны бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах үйл ажиллагааны заавар"-ын 4.8 заалтад нийлүүлэгчид тавигдах шаардлагыг тусгасан байдаг. Үүнд:
 - 4.8.5 заалтад Монгол улсын хууль, журам аливаа стандартаар хориглосон үйл ажиллагаа эрхэлдэггүй байх;
 - 4.8.6 заалтад Нийгэм болон байгаль орчинд хор хөнөөл бүхий ажил үйлчилгээ эрхэлдэггүй байх;
- Банк худалдан авалтын үйл ажиллагаанд нийлүүлэгч байгууллага сонгохдоо албадан хөдөлмөр эрхэлдэг эсэхийг харгалзан үзэж шийдвэр гаргах зарчим баримтлан ажилладаг.

Эрүүл мэндийн сайдын А/139 дүгээр тушаалаар Монгол Улс орон даяар "Хүн амыг урьдчилан сэргийлэх үзлэг, шинжилгээ, оношилгоонд" хамруулах үйл ажиллагаа эхэлсэнтэй холбогдуулан нийт ажилтнуудыг идэвхтэй хамруулах байдлаар зохион байгуулалтыг хийж ажилласан байна.

НИЙГМИЙН ОРОЛЦОО

Санхүүгийн хүртээмж, нийгмийн хөгжил

НИЙГМИЙН ХӨГЖЛИЙН САНХҮҮЖИЛТ

ХХБ-ны нийгмийн шинж чанартай зээлийн хэмжээ 2023 оны байдлаар 1.3 их наяд төгрөг буюу банкны нийт зээлийн багцын 29%-ийг бүрдүүлж байна. Үүнээс ХХБ-ны нийгмийн шинж чанартай зээлийн ангиллын дагуу Дэд бүтэц; Орлогод нийцсэн орон сууц; Нийгэм, эдийн засгийн дэвшил, чадавхжуулалтын чиглэлээрх зээлийн үлдэгдэл буюу "Нийгмийн хөгжлийн санхүүжилт" нийт 711 тэрбум төгрөг байна.

Нийгмийн зээлийн үлдэгдэл /тэрбум.төг/

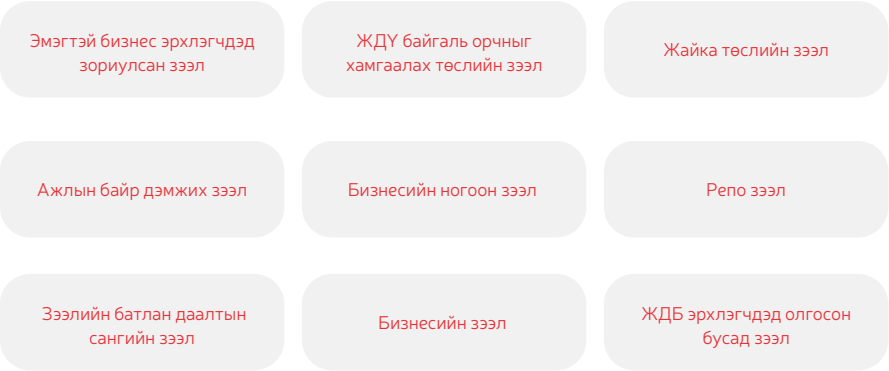

ЖИЖИГ, ДУНД БИЗНЕСҮҮДИЙГ ДЭМЖИХ НЬ

Жижиг, дунд байгууллагын банкны газар (ЖДББГ) нь бичил бизнес эрхлэгч, хувиараа эрхлэх аж ахуй, жижиг, дунд бизнес эрхлэгч нарын бизнесийг тогтворжуулах, борлуулалтыг нэмэгдүүлэх, бизнесийг хөгжүүлэх, хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх зорилготой ажиллаж байна. Үүний үр дүнд томоохон байгууллагыг даган хөгжих эко систем бий болгож хөгжилд хамтдаа уриан дор ХХБ инкубатор төвийг хөгжүүлж байна.

ХХБ-ны тайлант онд Жижиг, дунд бизнесүүдэд олгосон дараах зээлүүдийн нийт үлдэгдэл **592 тэрбум** төгрөг байна.

TDB
ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК

IPO ХӨГЖИЛД ХАМТДАА

Нэгж хувьцааны үнэ: 33,000₮	Нийтэд санал болгох хувь: 5%	Татан төвлөрүүлэх дүн: 83.5 тэрбум төгрөг	Анхдагч зах зээлийн арилжаа: 2023.05.18 - 05.23
---------------------------------------	--	---	---

ХХБ нь энэ оны 5 дугаар сард IPO буюу 5% хүртэлх хувьцааг анхдагч зах зээлд арилжаалж, үүний үр дүнд нийт 2,528 хөрөнгө оруулагчдаас 105.5 тэрбум төгрөгийн үнийн дүн бүхий захиалга хүлээн авч, татан төвлөрүүлэх зорилтот дүн болох 83.5 тэрбум төгрөгийн захиалга 126.4% гүйцэтгэлтэйгээр амжилттай хаагдсан. ХХБ нь тус татан төвлөрүүлсэн хөрөнгийг 100% өөрийн "Ногоон банк" болох урт хугацааны зорилгын хүрээнд ХХБ-ны "Тогтвортой санхүүжилтийн хүрээ" баримт бичигт тусгагдсан ногоон болон нийгмийн зээлийн ангиллуудад уялдуулан санхүүжилт олгож байгаа юм.

TDB
TRADE & DEVELOPMENT BANK

BNY MELLON

Банк нь Монгол Улсын эдийн засагт өсөлтийг бий болгох санхүүгийн шинэлэг шийдлүүдийг санал болгоход манлайлан ажилласан бөгөөд үүний нэгэн тод жишээ нь ХХБ Монгол улсын гадаад төлбөр тооцооны шинэ гарцыг нээж АНУ-ын Bank of New York Mellon-д төлбөр тооцооны дансаа амжилттай нээсэн үйл явдал юм.

ХХБ-ны санал болгож буй ам.долларын гадаад шилжүүлгийг үйлчилгээг жижиглэн худалдаа, жижиг дунд бизнес, аж ахуйн нэгж зэрэг бизнесийн бүхий л секторт үйл ажиллагаа явуулж буй Монгол улсын нийт бизнес эрхлэгчид болон хувь хүмүүс ашиглах боломжтой бөгөөд олон улсын гүйлгээг илүү хурдан бөгөөд илүү хэмнэлттэй хийх боломжийг бий болгосноор бид үйлчлүүлэгчдийнхээ үйл ажиллагааны үр ашгийг дээшлүүлж, олон улсын худалдаанд илүү хялбар бөгөөд бага зардалтайгаар оролцох боломжийг олгон, зах зээлд өрсөлдөх давуу талыг нэмэгдүүллээ.

ЭМЭГТЭЙ БИЗНЕС ЭРХЛЭГЧДИЙГ ДЭМЖИХ ЗЭЭЛ

Эмэгтэй хувьцаа эзэмшигчид давамгайлсан, эмэгтэй гүйцэтгэх удирдлагатай болон эмэгтэй ажилтнууд давамгайлсан бизнес, аж ахуйн нэгжүүдэд таатай нөхцөл бүхий санхүүжилтийг олгох замаар жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг дэмжихийн зэрэгцээ жөндөрийн эрх тэгш байдлыг хангахад хувь нэмрээ оруулах зорилгоор ХХБ нь Эмэгтэй бизнес эрхлэгчдийг дэмжих зээлийг 2021 оны 10 дугаар сараас эхлэн харилцагчдадаа санал болгож эхэлсэн. 2023 оны 4 дүгээр улирлын байдлаар ХХБ нийтдээ 36.2 тэрбум төгрөгийн эмэгтэй бизнес эрхлэгчдийг дэмжих зээлийг олгож эдийн засгийн 9 салбарын үйл ажиллагаанд шууд хувь нэмрээ оруулсан байна.

ЭБЭД зээлийн ангилал
/салбараар/

- 52% Бөөний болон жижиглэн худалдаа
- 1% Боловсрол
- 6% Барилга
- 4% Эрүүл мэндийн үйлчилгээ
- 11% Нийгмийн халамж болон эрүүл мэнд
- 9% Үйлдвэрлэл
- 14% Бусад

САНХҮҮГИЙН БОЛОВСРОЛ

Иргэдийг хуримтлалтай болгох, хуримтлалын үр ашгийг харилцагчдад таниулахад чиглэсэн "Хуримтлалтай Монгол" хадгаламжийн урамшуулалт аяныг 9 сарын хугацаанд амжилттай зохион байгуулсан. Тус аяны хүрээнд 5 хос харилцагчийг "Хайнан аялах эрх", нэг харилцагчийг "Нэг өрөө байр", 290 харилцагчийг ₮100,000-2,000,000 хүртэлх хадгаламжийн эрхийн эздээр тодруулан урамшуулсан. Урамшуулалт аяны хугацаанд харилцагчид хугацаатай хадгаламжийг ердийн үеэс илүү сонирхох, сонгох, банкны Хялбар хуримтлал үйлчилгээгээр дамжуулан хуримтлуулах дадлыг бий болгож, хугацаатай хадгаламждаа их бага хэмжээгээр орлого нэмэх, шинээр харилцагч болох зэргээр хуримтлалын ач холбогдлыг таньж мэдсэн ач холбогдолтой хөтөлбөр байлаа.

ХАРИЛЦАГЧ ИРГЭДИЙН САНХҮҮГИЙН БОЛОВСРОЛ

ХХБ нь 2023 онд иргэдийн санхүүгийн боловсролыг дэмжих, банкны бүтээгдэхүүн үйлчилгээг таниулах зорилгоор 260 байгууллагад өдөрлөг зохион байгуулж ажиллаа. Эдгээр үйл ажиллагаанд давхардсан тоогоор нийт 115,000 харилцагч хамрагдаж бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний мэдээллийг авсан байна.

115,260
харилцагч

6
арга хэмжээ

62
өдөрлөг

9
аян

Хуримтлалтай Монгол

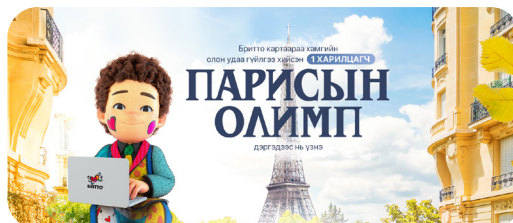
ХУУР Music festival

Дэлхийн хуримтлалын өдөр

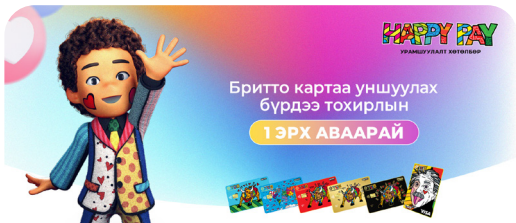
Happy Branch, Happy Staff

Visa direct cashback

Sekstsagaanbogd and 290 тоглолт

Happy Pay урамшуулалт аян

Amazon Taobao, Netflix, Steam, Spotify cashback

Britto + BE Mobi

Britto cashback

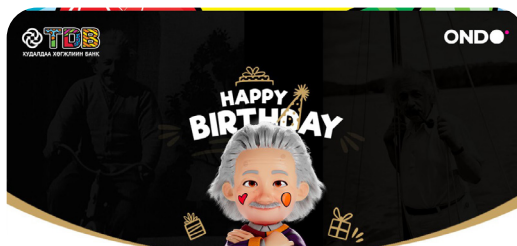
Дэлхийн хаана ч Britto tour

Britto + GS25

Skytell Inlive + Britto

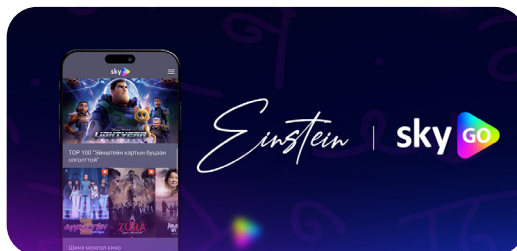
Ondo + Britto

Trade Finance Forum - 2023

Music Awards

Britto Skygo

Shoppay + Britto cashback

“Нийлүүлэлтийн сүлжээний зээлийн эрх”, “Сүлжээ дэлгүүрийн авлага барьцаалсан зээлийн эрх” бүтээгдэхүүнээр хамтран ажиллаж буй Волтам ХХК, Скайхайпермаркет ХХК, Моносфарм Трейд ХХК-н худалдан авагч, бэлтгэн нийлүүлэгч нарт зориулсан **“Next solution - networking event”** арга хэмжээг зохион байгуулж 3 байгууллагын 144 топ худалдан авагч, бэлтгэн нийлүүлэгч нарт хэрэглэгчийн онцлогт тохирсон бүтээгдэхүүн үйлчилгээ танилцуулж, мэдээлэл солилцлоо.

Мөн Монгол улсын ХХААХҮЯ-м, Японы Олон Улсын Хамтын Ажиллагааны Агентлагийн “ЖДҮ-ийг хөгжүүлэх, байгаль орчныг хамгаалах” 2 шаттай зээлийн (JICA TSL) төсөл нь 2023 онд ЖДҮ-ийг дэмжих үйл ажиллагаагаа эрчимжүүлэх зорилгоор Монгол улс даяар сурталчлан таниулах Road Show хийж, орон нутгийн хөгжлийн потенциалтай 344 аж ахуйн нэгжүүдэд хөнгөлөлттэй санхүүжилтын боломжийн талаарх мэдлэгийг түгээн дэлгэрүүлсэн билээ.

ХАРИЛЦАГЧ БАЙГУУЛЛАГЫН АЖИЛТНУУДЫН САНХҮҮГИЙН БОЛОВСРОЛ

Тайлант хугацаанд ХХБ-ны төслийн зээлийн талаар мэдлэг олгох, танилцуулах сургалт, бүтээгдэхүүн үйлчилгээний мэдээллийг нийт 1,907 бизнес эрхлэгчдэд өгсөн байна.

ЗОХИОН БАЙГУУЛСАН АРГА ХЭМЖЭЭ:

- Худалдааны санхүүжилтийн талаарх мэдлэг мэдээлэл болон МУ-н худалдааны санхүүжилтийн тулгамдаж буй асуудлыг хэлэлцэж, шийдвэрлэх зорилготой Trade Finance forum 2023
- ACSIC conference-Азийн батлан даалтын сангуудын чуулга уулзалт
- ХХБ-ны 33 жилийн ойн хүрээнд харилцагчдад банкны үйл ажиллагааг сурталчлах болон санхүүгийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний мэдээллийг хүргэх зорилготой арга хэмжээ
- Монгол улсын хөгжилд бодит хувь нэмэр оруулж буй баялаг бүтээгчдээс тухайн жилийн салбарын шилдгүүд болон манлайлагчдыг тодруулж олон нийтэд төдийгүй олон улсын түвшинд таниулан сурталчлах зорилготой “Bloomberg Awards 2023”
- Харилцагчдын тулгамдаж буй санхүүгийн асуудлыг шийдвэрлэх болон шинэ бүтээгдэхүүн үйлчилгээний мэдээллийг хүргэх зорилготой Casual уулзалтууд

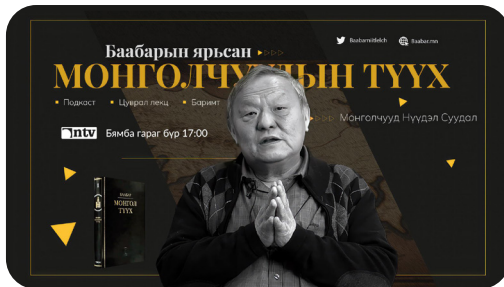
НИЙГМИЙН ХАРИУЦЛАГА

ХХБ нь 2023 онд нийгмийн хариуцлагын хүрээнд 18 төрлийн ажлыг зохион байгуулж, ивээн тэтгэж хамтран ажиллалаа.

Invest Khovd

Баруун бүсийн тулгуур төв Ховд аймагт зохион байгуулагдсан Invest Khovd форум - 2023 хөрөнгө оруулалтын чуулга уулзалтыг дэмжин ажиллаа.

Монголчуудын түүх

Өв соёлоо эрхэмлэн дээдлэгч үндэсний банк болохынхоо хүрээнд Монголчуудын түүх контентыг ивээн тэтгэж, түүх соёлоо залуу үедээ өвлүүлэн түгээх ажлыг дэмжив.

Хязгааргүй мөрөөдөл 2023

Дорнод аймгийн Хэрлэн сум Улсын тэргүүний 1-р сургуульд төслөө хэрэгжүүлэн 2,200 гаруй хүүхэд, 120 гаруй багш сурган хүмүүжүүлэгч нарт хүрч ажиллаа.

Save the planet

Хөгжмөөр дамжуулан шинэ залуу үеэ эх дэлхийгээ хайрлан, хамгаалахыг уриалсан Save The Planet контенттой хамтран ажиллав. Мөн Mobicom Be брэндтэй хамтран биет картын пластик бэлдцийг байгаль орчинд хортой хог хаягдал болгохгүй байхыг уриалж, сошиал контент бүтээж түгээв.

ТОС долоо хоног - 2023

Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн Тамгын Газар, ТоС Холбоо, IFS, ОУСК болон бусад гадаад, дотоодын дэмжигч байгууллагатай хамтран Ногоон Санхүүгийн Олон Улсын Манлайллын Хөтөлбөр 2023 томоохон арга хэмжээг зохион байгууллаа. Энэ үеэр Монгол Улс Тогтвортой хөгжлийн зорилтуудын санхүүжилтийн таксономи баталсан дэлхийд анхдагч улсуудын нэг боллоо.

Хүн бүр байгаль хамгаалагч

Цагдаагийн ерөнхий газрын Экологийн албанаас зохион байгуулж буй Хүн бүр байгаль хамгаалагч компани т ажилтай холбоотой видеог өөрсдийн байран дахь лед дэлгэцээрээ 14 хоногийн хугацаанд үнэ төлбөргүй байршуулан олон нийтэд мэдээлэл хүргэн ажиллаа.

Trade Finance Forum 2023

Монгол Улсад анх удаа “Trade Finance Forum 2023” худалдааны санхүүжилтийн форумыг зохион байгууллаа. Худалдаа, үйлчилгээний бизнесийн орчныг шинээр харж, сорилт бэрхшээл, амжилт ололт, шинэ боломжийг хэлэлцэхээр хүрэлцэн ирсэн хүндэт харилцагчид, бизнесийн итгэлт түншүүдтэйгээ хамт хэлэлцлээ.

Тогтвортой хөгжлийн зорилтын төлөө Mongolian Open Innovation Co-creation

Жайка олон улсын байгууллагатай хамтран Монгол улсад тулгарч буй нийгмийн асуудлуудыг шийдвэрлэх санал, санаачилга, шийдэл гаргах төсөл зохион байгуулав. Шалгарсан төслийг ивээн тэтгэж, дэмжин ажиллахаар болов.

Mongolia Economic Forum

Welcome to Mongolia уриатай Монголын эдийн засгийн форум 2023 арга хэмжээг дэмжин ажиллав. Форумын үеэр IPO-оор татан төвлөрүүлсэн хөрөнгөө ногоон санхүүжилтэд зарцуулах ба цаашид ч тогтвортой санхүүжилтийн дүнг нэмэгдүүлэн ажиллах тухайгаа олон нийтэд зарлав.

Эмч, эмнэлгийн ажилтнуудын нийгмийн халамж

ХХБ нь эмч, эмнэлгийн ажилтнууд ипотекийн зээлд тэргүүн ээлжинд хамруулах Санамж бичгийг байгууллаа.

BNY Mellon

Монгол Улс 2019 онд ФАТФ-н саарал жагсаалтад орсноос хойш анх удаа АНУ-ын томоохон клиринг банканд ам.долларын ностро данстай боллоо. Бид The Bank of New York Mellon-д ностро данс нээж Монгол Улсын банк санхүүгийн салбарын түүхэнд шинэ хуудсыг эхлүүлэв

AUSTCHAM Mongolia

Монгол, Австрали хоёр улсын бизнесийн орчныг сайжруулахаар ХХБ нь AustCham Mongolia MYTHS & LEGENDS гала арга хэмжээнд Diamond Sponsor-оор оролцов.

Бизнес уулзалтууд

TDB and JICA Business Matching Event, NEXT SOLUTIONS Networking Event, JAPANESE - MONGOLIAN Business Networking Event зэргийг ивээн тэтгэж Монгол Улс болон гуравдагч хөрш улс хоорондын бизнесийн нөхцөл байдал, эдийн засаг, нийгмийн ач холбогдлыг сайжруулахад чухал үүрэг гүйцэтгэлээ.

Bloomberg Awards TV Mongolia 2023

Bloomberg Awards TV Mongolia 2023 арга хэмжээг ивээн тэтгэж Монгол Улсын бизнесийн нөхцөл байдал, эдийн засаг, нийгмийн ач холбогдлыг сайжруулахад чухал үүрэг гүйцэтгэлээ.

Ногоон санхүүжилтийн шинэ бүтээгдэхүүн

Зээлийн батлан даалтын сантай хамтран батлан даалттай бизнесийн ногоон зээлийг зах зээлд анх удаа нэвтрүүлээ. Мөн хөдөө орон нутагт зээлийн батлан даалттай ипотекийн хөнгөлөлттэй зээлийг олгож эхэллээ.

World Space Week

Монгол Улсын хүүхэд залууст зориулсан шинжлэх ухааны цорын ганц эвент арга хэмжээ болох WORLD SPACE WEEK -г ивээн тэтгэж, 30 мянга гаруй хүүхдийг шинжлэх ухаанд дуртай болгохын төлөө ажиллаа.

Happy Art

Улаанбаатар хотын хүний урсгал ихтэй дүүрэг дэх барилгын хана талбайд Happy Art урсгалын зургууд зурж байршууллаа. Энэ нь иргэдийн сэтгэл зүйг илүү эрч хүчтэй, эерэг байлгахад тустай нийгмийн нөлөөллийн ажил болов.

WEFAP

ХХБ нь "Бизнес эрхлэгч эмэгтэйчүүдийн санхүүгийн хурдасгуур хөтөлбөр"-ийг дэмжин ажиллаа.

ХАРИЛЦАГЧИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

Банк нь бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг банкны салбар, цахим сүлжээ, дуудлагын төвөөр дамжуулан хүргэхтэй холбоотой үйлчилгээний чанарыг сайжруулах зорилгоор олон улсын харилцагчийн үйлчилгээний стандарт, шилдэг туршлагыг тогтмол судалж ирсэн. Цаашлаад, бид банкны стратеги болон зорилго, зорилттой уялдсан Үйлчилгээний олон улсын стандартыг үйл ажиллагаандаа нэвтрүүлж, ISO 23592:2021 стандартын албан ёсны гэрчилгээг гардан авлаа. Тогтвортой хөгжлийн зорилгыг хангахад ISO стандартын шаардлагууд дэмжлэг үзүүлдэг ба ХХБ нь ISO 23592:2021, ISO 9001:2015 стандартуудыг хэрэгжүүлснээр дэлхийн тогтвортой хөгжлийг бий болгоход хувь нэмрээ оруулж буй хэрэг юм. Бид Монголд анх удаа банкны харилцагчийн үйлчилгээг олон улсын түвшинд хүргэх боломжтой болохыг баталгаажуулж, Үйлчилгээний олон улсын ISO 23592:2021 стандартын гэрчилгээг авсан анхдагч банк санхүүгийн байгууллага болсон. Ингэснээр уг стандартыг Чанарын менежментийн тогтолцооны ISO 9001:2015 стандарттай нийцүүлэн үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлж байна.

ХАРИЛЦАГЧИЙН САНАЛ ГОМДЛЫН ШИЙДВЭРЛЭЛТ

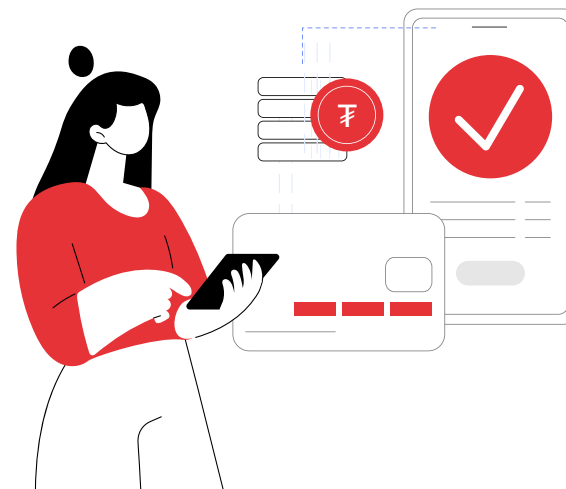
Банкны Харилцагчийн үйлчилгээний газар ("ХҮГ") нь банктай холбоотой санал хүсэлт, гомдлыг хүлээн авч шийдвэрлэх үйл ажиллагааг "ХХБ-ны харилцагчид үйлчлэх үйлчилгээний бодлого" болон "ХХБ-ны харилцагчийн эрх ашгийг хамгаалах журам"-аар зохицуулдаг ба харилцагчийн санал, хүсэлтийг цаг тухайд хүлээн авахад тогтмол анхаарч, банкны бүх шатанд харилцагчийн мэдээллийн нууцлалыг дээд зэргээр хангахаас гадна аливаа харилцагчийн санал хүсэлт, гомдлыг банкны газар, хэлтэс, нэгжүүдтэй хамтран түргэн шуурхай шийдвэрлэх, уг гомдлыг дахин гарахгүй байхад анхаарч ажилладаг.

Бид 2023 онд ISO стандартын хэрэгжилтийн хүрээнд харилцагчийн санал хүсэлт, гомдлыг бүхий л сувгаар хүлээн авч аливаа гомдол, санал хүсэлт дахин давтагдаж буй шалтгааныг илрүүлж, бүтээгдэхүүн үйлчилгээг харилцагчид хамгийн хялбар, хүртээмжтэй байдлаар хүргэх үйл явцыг тасралтгүй сайжруулж харилцагчийн дуу хоолойг чухал орц болгон ашиглахад газар, хэлтэс, салбарууд нягт хамтран ажиллалаа.

~20,000
Маргаантай гүйлгээний хүсэлт

~6,000
санал хүсэлт, гомдол

Тайлант онд харилцагчдын ирүүлсэн 20,000 гаруй маргаантай гүйлгээний хүсэлт болон 6,000 гаруй санал хүсэлт, гомдлыг шуурхай шийдвэрлэж ажилласан ба 9 тэрбум төгрөгтэй тэнцэхүйц хэмжээний санхүүгийн эрсдэлээс харилцагчаа хамгааллаа.

ХАРИЛЦАГЧИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ САЙЖРУУЛАЛТ

ХХБ нь Уур амьсгалын ногоон сангийн санхүүжилттэй төсөл, хөтөлбөрүүддээ төслийн сөрөг нөлөөнд өртсөн иргэдийн санал гомдлыг хүлээн авч, шийдвэрлэх зорилгыг тавьдаг. Төсөл, хөтөлбөртэй холбоотой санал гомдол гарсан тохиолдолд санал, гомдлын механизмаар дамжуулан банк болон төсөл хэрэгжүүлэгчидтэй холбогдон санал, гомдлоо мэдүүлэх боломжтой байдаг. Банк нь дараах сувгуудаар санал гомдлыг хүлээн авдаг. Үүнд:

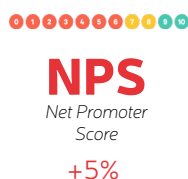
- @ <http://www.tdbm.mn/mn/suggestanket>
- ✉ projectgrievances@tdbm.mn
- 📄 ХХБ-ны төв байранд хүлээж авч байна.

Банк, банкны ажилтнууд нь Харилцагчид үйлчлэх үйлчилгээний бодлогыг хэрэгжүүлэхдээ Монголын банкны холбооноос танилцуулсан банкны салбарын хэмжээнд харилцагчийн эрхийг хамгаалах нэгдсэн стандарт бүхий "Харилцагчийн эрхийг хамгаалах банкны үйлчилгээний кодекс"-ыг үйл ажиллагаандаа нийцүүлэн мөрдөн ажиллаж байна.

Банкны салбар болон дуудлагын төвөөр үйлчлүүлсэн харилцагчдад хүлээлтээс давсан бүтээгдэхүүн үйлчилгээг хүргэж байгаа эсэх, үйлчилгээний чанар болон харилцагчийн сэтгэл ханамжийн түвшинг тогтмол хэмжиж, үзүүлэлтийг нэмэгдүүлэхэд анхаарч, харилцагчийн үйлчилгээ авч буй суваг бүрээрх харилцагчийн сэтгэл ханамжийг CSAT болон NPS үзүүлэлтийг олон улсын аргачлалын дагуу тогтмол хэмжиж байна.

Genesys Pure cloud систем нь OMNI channel функц бүхий олон талт сувгийн үйлчилгээг нэг дороос үзүүлэгч контакт центрийн цогц программ хангамж юм. Тус программ хангамжийг нэвтрүүлснээр харилцагчид үйлчилгээ үзүүлэхэд илүү хялбар, боловсронгуй, үйлчилгээний чанар болон харилцагчийн сэтгэл ханамжийг өндөр түвшинд байлгах зэрэг олон давуу талтай бөгөөд 2022 оны 6-р сараас эхлэн нэвтрүүлж 2023 оны 10-р сард CX EXCELLENCE шагналыг хүртсэн билээ. Тус төсөлт ажил амжилттай хэрэгжиж эхэлснээр харилцагчид үйлчилгээ үзүүлэх хугацаа хурд нэмэгдэх, ажилтнуудын ажлын хүртээмжийг жигд хуваарилан мөн гар ажилбарыг хэмнэж байгаа нь үр ашигт байдлыг хангаж чадаж байна. Өмнөх программ хангамжтай харьцуулахад тус программыг нэвтрүүлснээр нэгж дуудлагын хүлээлгийн хугацаа 30-40 секунд буурсан байна. Мөн нэгж дуудлагын ярианы үргэлжлэх дундаж хугацаа 3.5 минут байсан нь 2.2 болж буурсан үзүүлэлттэй байна. Нэг зэрэг хандалт хүлээн авах боломж бүхий дуудлагын шугам 35 байсан бол Genesys системийг нэвтрүүлснээр 75 болж өргөжсөн байна. Ингэснээр хүлээн авсан, хариулсан хандалтын хувь өсөх, харин алдсан хариулж чадаагүй хандалтын хувь буурсан трендтэй байгаа юм.

x2
дуудлага хүлээн авах чадвар

↓30+сек
хүлээлгийн хугацаа

↓1-2мин
дуудлагын хугацаа

ЗАСАГЛАЛ

- Олон талт байдал ба оролцоо
- Ажлын тав тухтай нөхцөл ба хөгжил
- Хөдөлмөрийн үйл ажиллагаа ба хүний эрх
- Нийгмийн оролцоо

КОМПАНИЙН ЗАСАГЛАЛ

Тогтвортой ажиллахад компанийн үр дүнтэй засаглал хамгийн чухал юм. Энэ нь байгаль орчин, нийгэм, эдийн засгийн асуудлуудыг шийдвэр гаргах үйл явц, байгууллагын урт хугацааны стратегид тусгах боломжийг олгодог. Оновчтой засаглалын тогтолцоо нь ил тод байдал, хариуцлагатай байдал, ёс зүйтэй зан төлөвийг дэмжиж, тогтвортой үйл ажиллагааны бат бөх суурийг бүрдүүлдэг.

ТӨЛӨӨЛӨН УДИРДАХ ЗӨВЛӨЛ

ХХБ-ны Төлөөлөн удирдах зөвлөл (ТУЗ) нь байгууллагын бүхий л шатанд ил тод, үнэнч шударга байдлыг чухалчлан, нээлттэй засаглалыг бий болгохын зэрэгцээ ямар ч нөхцөлд тохирсон алсын хараа, стратеги бүхий бодлогоор банкны үйл ажиллагааг чиглүүлж, дэмжин ажилладаг.

УДИРДЛАГЫН БАГ

ХХБ-ны удирдлагын баг нь банк, санхүүгийн чадварлаг менежерүүдээс бүрддэг ба компанийн засаглалын зохистой бүтэц, олон жилийн туршлага нь удирдлагын багийн амжилттай ажиллах суурь нь болдог. Мөн банкны урт удаан хугацааны ашигт ажиллагааг хангах, улмаар хувь нийлүүлэгчдийн үнэ цэнийг өсгөх боломжийг олгодог.

АЖИЛТНУУД

ХХБ-ны амжилтын үндэс нь эрч хүчтэй, чадварлаг ажилтнууд бөгөөд тэднийг шударгаар урамшуулах, дэмжих, албан тушаал дэвшүүлэх хөгжлийн тогтолцоог сайжруулснаар харилцагчдадаа банкны шилдэг үйлчилгээг үзүүлж чаддаг.

КОМПАНИЙН ЗАСАГЛАЛЫН ЗОРИЛГО

Компанийн засаглалыг сайжруулан олон улсын шилдэг зарчим, туршлагаудын хэмжээнд хүргэх. Олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдөхүйц, нэр хүндтэй үнэ цэнтэй, хөрөнгө оруулалтыг татах.

ТӨЛӨӨЛӨН УДИРДАХ ЗӨВЛӨЛ

РАНДОЛЬФ КОППА
ТУЗ-ийн дарга

Д. ЭРДЭНЭБИЛЭГ
ТУЗ-ийн гишүүн

Д. ХҮРЭЛБААТАР
ТУЗ-ийн гишүүн

Д. ЯНЖМАА
ТУЗ-ийн гишүүн

Д. ОТГОНБИЛЭГ
ТУЗ-ийн гишүүн

А. ЭНХМЭНД
ТУЗ-ийн гишүүн

Н. НЯМСҮРЭН
ТУЗ-ийн нарийн бичгийн дарга

Ж. БОЛОРМАА
ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн

Ж. ДЭЛГЭРСАЙХАН
ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн

З. НАРАНТУЯА
ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн

Д. ОТГОНБИЛЭГ

ТУЗ-ийн гишүүн

Тэрбээр тогтвортой санхүүжилт, БОНЗ-ын бодлого, эрсдэлийн чиглэлээр арвин туршлагатай бөгөөд ТУЗ-өөс тогтвортой хөгжлийн чиглэлээр оновчтой шийдвэр гаргах, банкны цаашдын төлөвлөгөөнд санал зөвлөмж хүргүүлэх, банкны холбогдох нэгжүүдтэй хамтран ажиллах зэргээр тогтвортой хөгжлийн үйл ажиллагааг чухалчлан авч үздэг.

ФМО-тай 2012 онд хамтран байгаль орчин, нийгмийн хариуцлагын бодлого, зээлдэгчийн байгаль орчин, нийгмийн эрсдэлийн түвшинг үнэлэх үнэлгээний сүүлийн үеийн арга аргачлал, эрсдэл ба хяналтын тогтолцооноос бүрдсэн "Байгаль орчин, нийгмийн хариуцлагын эрсдэлийн менежментийн систем" (БОНХМС) Монгол Улсад анхлан нэвтрүүлэхэд чухал үүрэг гүйцэтгэн ажилласан ба 2012 оноос ТoC Холбоог байгуулах ажилд идэвхтэй оролцож, тус холбооны Удирдах Зөвлөлийн Даргаар ажиллаж байсан туршлагатай, мөн 2020 онд ХХБ нь УАНС-ийн Монгол Улс дахь итгэмжлэгдсэн байгууллага болоход тус ажлыг удирдан гүйцэтгэж байсан зэрэг ХХБ-д тогтвортой санхүүжилт, БОНЗ-ын бодлого, эрсдэлийн үйл ажиллагааг нэвтрүүлэн, өргөжүүлэхэд чухал үүрэг гүйцэтгэж, томоохон хувь нэмэр оруулсан билээ.

ТУЗ-ИЙН ДЭРГЭДЭХ АЖЛЫН АЛБА

Олон улсын хамтын ажиллагаа болон
Байгаль орчин, нийгэм, засаглал (ESG)
хариуцсан зөвлөх

КОМПАНИЙН ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО, ЖУРАМ

ХХБ нь 2023 онд хуулийн этгээдийн хэлбэрээ хувьцаат компани болгон өөрчилсөн бөгөөд үүнтэй холбогдуулан зохицуулагч байгууллагуудаас баталсан дагаж мөрдөх журам, заавруудын хэрэгжилтийг хангах, хэрэгжүүлэх, банкны дотоод заавар журамд тусгах, өөрчлөх, нийцүүлэх үйл ажиллагааг тогтмол хийн ажиллаж байна.

Компанийн засаглалын чиглэлээрх бодлого, дүрэм, журам, заавруудыг үйл ажиллагаандаа мөрдлөг болгон засаглалын үнэлгээг оновчтой, бодитоор гаргаж, хөрөнгө оруулагч, харилцагчийн эрх ашгийг хамгаалах, урт хугацааны үнэ цэнэ бүтээхэд дэмжлэг үзүүлэх, дотоодын төдийгүй олон улсын сайн туршлагыг нутагшуулан ТУЗ болон банкны бүхий л нэгжид хүрч банкны стратеги төлөвлөгөө, байгууллагын бүтэц, бодлогыг тодорхойлон оролцогч талуудын үнэ цэнийг нэмэгдүүлэхэд өндөр ач холбогдол өгч ажилладаг.

ТУЗ-ИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

Банк нь өөрийн зохицуулагч байгууллага буюу Монголбанкны зохистой засаглалын журмын дагуу засаглалын бодлого, журмуудыг батлан, үйл ажиллагаандаа мөрдөн ажиллаж ирсэн. Тухайлбал банк нь “ТУЗ-ийн үйл ажиллагааны журам”-ыг батлан үйл ажиллагаандаа баримтлан ажиллаж байна.

Тус журмаар ТУЗ-ийн бүтэц, дарга болон гишүүдэд тавих шалгуур, гишүүнийг томилох, сонгох, бүрэн эрх, үүрэг, хурал явуулах дэг зэрэг Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн үйл ажиллагаатай холбоотой харилцааг зохицуулдаг. Үүнээс гадна, ТУЗ-ийн дэргэдэх Аудит, Цалин урамшууллын болон нэр дэвшүүлэх, Эрсдэлийн удирдлагын хороод, ТУЗ-ийн дэргэдэх Ажлын алба нь тус тусын холбогдох үйл ажиллагааг зохицуулсан дүрэм, журамтай байдаг ба банк нь эдгээр бодлого журмуудыг тогтмол сайжруулан шинэчилж байдгаараа онцлог бөгөөд компанийн хэмжээнд зохистой засаглалыг бий болгоход чухал нөлөөтэй юм.

УДИРДАХ ЗӨВЛӨЛИЙН ХАРААТ БУС БАЙДАЛ

ХХБ ХК-ийн дүрмээр ТУЗ нь нийт 9 гишүүнтэй, үүний 1/3 хараат бус гишүүд байхаар Компанийн тухай хууль, Банкны тухай хуулийг мөрдлөг болгон баталсан нь сайн засаглалын зарчмыг хэрэгжүүлэх, ТУЗ-ийн шийдвэр гаргалтад хараат бус гишүүдийн оролцоо, бие даасан байдлыг хангахад гол чиглүүлэгч болдог.

ТУЗ-өөр хэлэлцүүлж буй аливаа асуудлыг шийдвэрлэхэд ТУЗ-ийн гишүүн тус бүр 1 саналын эрхтэй оролцдог ба ТУЗ-ийн хараат бус гишүүд нь Компанийн тухай хуульд заасан эд хөрөнгө, эд хөрөнгийн эрхийн зах зээлийн үнийг тогтоох, хөндлөнгийн аудитын байгууллагыг сонгож, түүнтэй гэрээ байгуулах болон сонирхлын зөрчилтэй хэлцлийг батлах эсэх асуудлыг шийдвэрлэхэд заавал оролцохоос гадна хуулиар олгогдсон бүрэн эрхийнхээ хүрээнд тусгайлсан чиг үүргүүдийг гүйцэтгэдэг.

ТУЗ нь үйл ажиллагаагаа сайжруулах, шийдвэр гаргалтыг илүү үр өгөөжтэй, үр дүнтэй байлгах зорилгоор дэргэдээ Цалин, урамшууллын болон нэр дэвшүүлэх хороо, Эрсдэлийн хороо болон Аудитын хороог байгуулж эдгээр хороодын даргаар ТУЗ-ийн хараат бус гишүүд сонгогдон ажиллаж байна.

ЦӨӨНХ, ЖИЖИГ ХУВЬЦАА ЭЗЭМШИГЧДИЙН ЭРХ

Хувьцаа эзэмшигчдийг эрх тэгш байдлаар хангах үүднээс Хөрөнгө оруулагчтай харилцах хөтөлбөрийг ТУЗ-өөр баталсан төдийгүй ХХБ ХК-ийн дүрэмд хувьцаа эзэмшигчдийн бүрэн эрхийг тусгасан нь эзэмшлийн хэмжээнээс үл хамааран эрх тэгш, ил тод нээлттэй мэдээллийг авах нөхцөлөөр хангагдах боломжийг үүсгэж байгаа юм.

Мөн Компанийн тухай хууль, Банкны тухай хууль болон холбогдох зохицуулагч байгууллагуудаас баталсан журмуудад бүх хувьцаа эзэмшигчдийн мэдээллийг ижил хэмжээнд хүлээн авах, санал өгөх эрхийг хамгаалсан зохицуулалтууд нарийвчлан тусгагдсан байдаг. Ийнхүү хувьцаа эзэмшигч бүрд эрх тэгш үйлчлэх, харилцах зарчмуудыг тодорхойлохоос гадна хувьцаа эзэмшигчидтэй тухайлан харилцах Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дэргэдэх ажлын албыг бий болгосон нь байгууллагын хариуцлага, засаглалыг дэмжиж үр ашигтай байдлаар холбогдон санал хүсэлт, харилцан мэдээлэл солилцох итгэлцэл болон оролцоог нэмэгдүүлэн, нийтлэг ашгийг хамгаалж, тогтвортой нээлттэй харилцааг өргөжүүлэн ажиллах боломжтой болгосон.

ТУЗ-ИЙН БҮРЭЛДЭХҮҮН

ХХБ ХК-ийн дүрэмд банк нь нийт 9 гишүүнийн бүрэлдэхүүнтэй байх бөгөөд тэдгээрийн 1/3 нь хараат бус гишүүн байхаар тусгасан байдаг. ТУЗ-ийн гишүүний бүрэн эрхийн хугацаа сонгогдсоноор эхэлж, түүнийг ТУЗ-ийн гишүүний үүрэгт ажлаас чөлөөлснөөр дуусгавар болно. Гишүүд нь банк санхүү, эдийн засаг, хууль эрх зүйн өндөр боловсролтой, тусгай зохицуулалттай буюу Банкны ТУЗ гишүүд нь ердийн болон хараат бус гишүүний тусгайлан заасан шаардлагуудыг хангасан бөгөөд гишүүд нь олон жилийн туршлагатай, банкныг удирдан чиглүүлэхэд мэдлэг ур, чадвар, боловсрол, ёс зүйн болон бизнесийн нэр хүндийн хувьд нийцсэн гэдгийг харуулж байна.

ТУЗ-ИЙН ГИШҮҮН БОЛОН ХОРООДЫН ГИШҮҮНИЙ ТОМИЛГОО

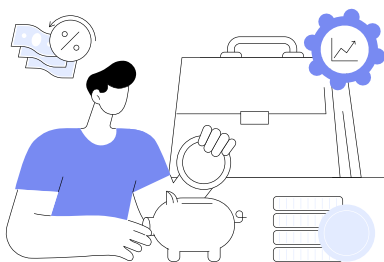
ХХБ нь ТУЗ-ийг олон талт ур чадвар, мэдлэг, туршлага, ашиг сонирхлын зөрчил, хараат бус байдал, хүйсийн тэнцвэр зэргийг зохистойгоор хангасан гишүүдийн бүрэлдэхүүнтэйгээр бүтээлч, үр дүнтэй бүтэцтэй байлгахыг зорьдог ба Хувьцаа эзэмшигчдийн хурлаар сонгон томилдог.

ТУЗ-ийн гишүүдийг Компанийн тухай хууль, Банкны тухай хууль болон ХХБ-ны ТУЗ-ийн гишүүнийг сонгон шалгаруулах, нэр дэвшүүлэх журамд заасны дагуу нэр дэвшигчид тавих шаардлагыг тодорхойлж, ур чадвар, мэдлэг боловсрол, ажлын туршлага зэргийг үнэлэх шалгуурыг тогтоох, гишүүнийг шалгаруулах, нэр дэвшүүлэх, сонгох, томилох үйл ажиллагаатай холбоотой харилцааг зохицуулдаг. Түүнчлэн, ТУЗ-ийн гишүүдийг сонгох ажиллагаанд ТУЗ-ийн дэргэдэх Цалин, урамшууллын болон нэр дэвшүүлэх хорооны үүрэг, оролцоо өндөр ач холбогдолтой ба хууль тогтоомжид заасан шаардлагад нийцүүлэн сонгон шалгаруулалтыг зохион байгуулах, нэр дэвшүүлэх, үнэлэлт дүгнэлт өгч ХЭХ-д танилцуулж, шийдвэрлүүлэх эрхтэй байдаг.

ТУЗ-ИЙН ДЭРГЭДЭХ ХОРООД

ТУЗ нь дэргэдээ Цалин, урамшууллын болон нэр дэвшүүлэх хороо, Аудитын хороо болон Эрсдэлийн удирдлагын хороо гэсэн байнгын хороодтой ба эдгээр хороодыг ТУЗ-ийн хараат бус гишүүд удирдан зохион байгуулдаг бөгөөд банкны удирдлага болон ажилтнууд бүрэлдэхүүнд байдаггүй нь ТУЗ-ийн шийдвэр гаргалтад бие даасан байдлыг бий болгох зарчмыг хангаж байгаа төдийгүй хороод үйл ажиллагаагаа зохион байгуулах, зохицуулах журам заавартай байдгийн сацуу ТУЗ болон шаардлагатай тохиолдолд ХЭХ-д ажлаа тайлагнахаар заасан байдаг.

Цалин урамшууллын болон нэр дэвшүүлэх хороо

Тус хороо нь ХХБ-ны ТУЗ-ийн хяналт, удирдлагын үүргээ үр дүнтэй, ашигтайгаар явуулахад дэмжлэг үзүүлэх эрх, үүрэг бүхий 3 гишүүний бүрэлдэхүүнтэй, 2/3 буюу 2 гишүүн нь хараат бус гишүүн байна. Тус хороо нь ТУЗ-ийн бүтэц бүрэлдэхүүнд эргэн хяналт хийх, гишүүдийг сонгон шалгаруулах, үнэлэх, Гүйцэтгэх удирдлага болон удирдлагын түвшний захирлуудыг нэр дэвшүүлэх, ТУЗ-ийн үйл ажиллагааг бодлого тодорхойлох, банкны бүтэц, зохион байгуулалт засаглалыг хөгжүүлэхэд чиглэл өгөх зэрэг эрх үүрэгтэй хороо болно.

Аудитын хороо

Дотоод аудитын хараат бус, бие даасан байдлыг хангах үүднээс Дотоод аудитын газар нь ТУЗ-ийн шууд удирдлага дор ажилладаг ба ТУЗ-ийн дэргэдэх хараат бус гишүүнээр даргалуулсан Аудитын хороонд ажлаа тайлагнадаг нь хяналтын нэгжийн үүргийг хараат бус, бие даасан байдлаар хэрэгжүүлэх боломжийг хангадаг. Аудитын хороо нь Банкны засаглал, хууль тогтоомжийн хэрэгжилт, ёс зүйн хэм хэмжээ, санхүүгийн тайлагнал, дотоод хяналтын тогтолцоо, хөндлөнгийн болон дотоод аудитын үйл ажиллагаанд системтэйгээр дүгнэлт өгөх, банкны хувьцаа эзэмшигчид, ТУЗ болон бусад оролцогч талуудад үнэн зөв бодит мэдээллийг хүргэх замаар байгууллагын удирдлага, зохион байгуулалтын бүх түвшинд сайн засаглалын тогтолцоог бэхжүүлэх зорилготой.

Эрсдэлийн удирдлагын хороо

Тус хороо нь 3 гишүүнтэй бөгөөд Банкны тухай хуулийн дагуу ТУЗ-ийн хараат бус гишүүнээр даргалуулсан байдаг. ТУЗ-ийн үйл ажиллагаанд Монгол улсын хууль журам, зохицуулагч болон олон улсын байгууллагууд, Базелийн хорооноос тогтоосон зөвлөмж, стандарт, эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоо, бодлого зэргийн хэрэгжилтийг хянах, чиглэл өгөхөд дэмжлэг үзүүлэх чиглэлийн хороо юм. Үйл ажиллагааны өргөн цар хүрээг хамарч хараат бус байдлаар эрсдэлээс хамгаалах, зах зээл, үйл ажиллагааны эрсдэл болон комплайнсын хэрэгжилтэнд баталгаажуулалт хийж, үнэлэлт дүгнэлт, зөвлөмж өгч ажилладаг.

УДИРДЛАГЫН БАГ

О. ОРХОН
Гүйцэтгэх захирал

RAHN WOOD
Ерөнхийлөгч

STEPHANE LAMOUREUX
Гүйцэтгэх захирлын
тэргүүн орлогч

О. БАНЗРАГЧ
Гүйцэтгэх захирлын
тэргүүн орлогч

А. ЭНХМЭНД
Гүйцэтгэх захирлын
тэргүүн орлогч

Ч. СОЛОНГО
Гүйцэтгэх захирлын
орлогч

П. МӨНХНАСТ
Гүйцэтгэх захирлын
орлогч

Ц. ГАНБАЯР
Гүйцэтгэх захирлын
орлогч

Л. ГАНТӨМӨР
Гүйцэтгэх захирлын
орлогч

С. БААТАР
Гүйцэтгэх захирлын
орлогч

Г. ГАНЦЭЦЭГ
Гүйцэтгэх захирлын
орлогч

ЁС ЗҮЙ БА КОМПЛАЙНС

КОМПЛАЙНСЫН БОДЛОГО

Банк нь "Худалдаа, хөгжлийн банкны Комплайнсын бодлого, Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх ХХБ-ны дотоод хяналтын хөтөлбөр"-ийг 2022 онд шинэчлэн найруулж, ТУЗ-өөр батлуулсан. Мөнгө угаах болох терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх Худалдаа, хөгжлийн банкны бодлого, журмуудад 2023 оны 10-р сард нэмэлт, өөрчлөлтийг оруулж, ТУЗ-өөр батлуулсан. Эдгээр бодлого журмаар банкны комплайнсын үүргийг Төрийн эрх бүхий байгууллагатай хамтран ажиллах; Гадаад, дотоодын банк санхүүгийн байгууллагатай харилцах; Эрх зүйн нийцлийг хангаж ажиллах; Банкны үйл ажиллагааны онцлог, бүтэц, зохион байгуулалтад нийцсэн Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх гэсэн үндсэн чиглэл, хүрээг хамруулан банк комплайнсыг хэрэгжүүлэхээр тусгасан.

Мөн түүнчлэн, энэхүү бодлого, журмыг хэрэгжүүлэхдээ Хууль тогтоомжийн нийцлийн зарчим; Шударга байх зарчим; Банкны ажил хэргийн нэр хүнд, хууль ёсны эрх, ашиг сонирхлыг хамгаалах зарчим; Харилцагчийн хууль ёсны эрх, ашиг сонирхлыг хүндэтгэх зарчим; Ил тод, тодорхой байх зарчим; Аливаа шийдвэр нь баталгаат эх сурвалж, судалгаанд үндэслэсэн байх зарчим; Хариуцлага хүлээх зарчим; Инновацлаг байх зарчим; Бие даасан, Хараат бус байх зарчмуудыг баримталж ажиллана.

Банк нь комплайнсын үйл ажиллагааны цар хүрээг Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх чиглэлээс тэлж, илүү олон улсын хийгээд тогтвортой хөгжил рүү чиглүүлэх боломжийг бүрдүүлсэн. Дээрх байдлаар Комплайнсын бодлого, журмыг шинэчлэн найруулж, хамрах хүрээг тэлэхдээ олон улсын ISO 37301: Compliance management systems стандартыг баримтлан ажилласан бөгөөд энэ нь тэр чигтээ банкны үйл ажиллагааг урт хугацаанд, зөв – тогтвортой явуулахад чиглэсэн, олон улсын шаардлагуудыг хамарсан болно. Иймд, Нийт газар, хэлтэс, банкны нэгжүүд нь комплайнсын хэрэгжүүлэгч салшгүй нэг бүрэлдэхүүн хэсэг болж, банк нийтээрээ complied-нийцсэн байхад үйл ажиллагаагаа чиглүүлж байна.

Шинэ ажилтны сургалт

17
удаагийн сургалт

381
шинэ ажилтанд

Бататгах сургалт

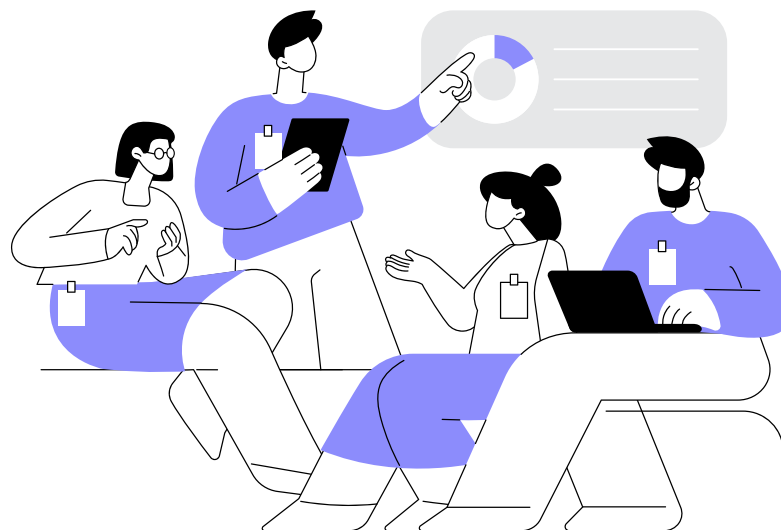
25
удаагийн сургалт

1,123
ажилтанд

Тусгайлсан сургалт

10
удаагийн сургалт

588
ажилтанд

Банк нь 2021 онд “ХХБ-ны Комплайнсын бодлого” болон 2022 онд “ХХБ-ны Комплайнсын үйл ажиллагааны журам”-ыг ISO37301 стандартад нийцүүлэн шинэчлэн найруулж, банкны ТУЗ-өөс баталсан ба банкны өдөр тутмын үйл ажиллагаанд баримтлан ажиллаж байна.

Дээрх комплайнсын бодлого, журам нь комплайнсын бодлого, чиг үүргийг оновчтой зөв зохион байгуулах, банкны газар нэгжүүдийн комплайнсын чиг үүргийг тодорхойлж, банкны бүх шатанд хэрэгжүүлэн ажиллах, эрсдэлийг бууруулах, урьдчилан сэргийлэх зорилгоор үр дүнтэй арга хэмжээ авах, хэрэгжүүлэхэд чиглэнэ.

Комплайнсын бодлого, журам ISO37301 стандартад нийцсэн байхын зэрэгцээ олон улсын гэрээ, бусад стандартууд, Базелийн хорооны “Банкны комплайнс болон комплайнсын чиг үүргийн тухай” зөвлөмж, Монголын Банкны Холбооны “Банкны комплайнсын бодлого, чиг үүргийн тухай” зэргийг мөрдлөг болгон ажиллахаар боловсруулагдсан ба Комплайнсын нэгж дангаар бусад банкны холбогдох газар, нэгжүүд комплайнсыг үйл ажиллагаа бүрд, шат шатандаа хэрэгжүүлэх давуу талуудыг бий болгосон. Үүнээс гадна, “ХХБ-ны Ёс зүйн дүрэм”, “ХХБ-ны Шүгэл үлээх бодлого”, “ХХБ-ны авлигын эсрэг бодлого” зэрэг заавар журмуудыг батлан, холбогдох газар нэгжүүд болон хороогоор дамжуулан хяналт тавьж, хэрэгжилтийг ханган ажиллаж байна. Эдгээр ажиллагааны дүнд банк нь дотооддоо мөрдөх бодлого, дүрэм, журам, заавар нь олон улсын болоод Монгол Улсын хууль тогтоомж болон гэрээ, дүрэм стандартад нийцэж байгаа эсэхэд анхааран дотоод зохион байгуулалтыг үүсгэн ажиллаж байна.

ШҮГЭЛ ҮЛЭЭХ БОДЛОГО

ХХБ нь МУ-ын хууль тогтоомж болон нийтээр хүлээн зөвшөөрөгдсөн ёс суртахууны хэм хэмжээ, Банкны ёс зүйн хэм хэмжээнд үндэслэн Банкны ажилтны дагаж мөрдөх заавар, журам, бодлого, ёс зүйн зарчмыг тодорхойлон тогтоож, өндөр ёс зүйтэй ажлын орчин, механизмыг бүрдүүлэн ажилладаг. Банкны үйл ажиллагаа, нэр хүндэд хохирол учруулсан, учирч болзошгүй үйлдэл, эс үйлдэхүйн талаар мэдээллийг айж эмээхгүйгээр мэдээлэх орчныг бий болгон Банкны ажилтны нэр төр, алдар хүнд, Банкны ажил хэргийн нэр хүндийг хамгаалах, үүсч болзошгүй алдаа, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор “ХХБ-ны шүгэл үлээх бодлого”-ыг хэрэгжүүлж ажилладаг бөгөөд энэхүү бодлого нь банкны бүхий л оролцогч талууд болох ТУЗ, Гүйцэтгэх удирдлага, ажилтнууд, гэрээ, итгэмжлэлийн үндсэн дээр Банкнийг төлөөлөх, зөвлөх зэргээр Банкнийг төлөөлж буй бүх иргэнд хамаарна.

Энэхүү бодлого нь шүгэл үлээгчийн эрх ашгийг хамгаалах, нууцыг хадгалах, асуудлыг шуурхай шийдвэрлэхэд чиглэгддэг. Шүгэл үлээгч нь дараах сувгуудаар шүгэл үлээх боломжтой. Үүнд:

- Ажилтан Танд программын санал, гомдол илгээх цонх;
- Ёс зүйн хорооны ethic@tdbm.mn мэйл хаяг;
- 1799 дотуур дугаарт;
- Цаасан өргөдөл, гомдол биечлэн гаргах

Банкны харилцагч шүгэл үлээх тохиолдолд:

- 1900 1977, 7016 1988;
- info@tdbm.mn

ЁС ЗҮЙН ДҮРЭМ

“ХХБ-ны Ёс зүйн дүрэм”-ийг ажилтан бүр даган мөрдөж ажилладаг ба шинээр томилогдсон ажилтнууд ажлын эхний өдрөө уншиж танилцан, гарын үсгээр баталгаажуулдаг. Банкны ажилтнуудын ёс зүйн хэрэгжилтэд хяналт тавих, аливаа гомдол, маргааныг шийдвэрлэх үүднээс Ёс зүйн хороо ажилладаг. Ёс зүйн хороонд өргөдөл, хүсэлт гаргасан ажилтныг “ХХБ-ны шүгэл үлээх бодлого”-ын дагуу хамгаална.

АВЛИГЫН ЭСРЭГ БОДЛОГО

Гүйцэтгэх захирлын 2012 оны 9-р сарын 12-ны өдрийн 12/1575 тоот тушаалаар “ХХБ-ны авлигын эсрэг бодлого”-ыг баталсан байдаг. Уг бодлогоор Банкны авлигатай тэмцэх үйл ажиллагаа, авлига, хээл хахуулиас урьдчилан сэргийлэх, авлигын эсрэг авах арга хэмжээг тодорхойлох, үйл ажиллагааны эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх харилцааг зохицуулдаг.

ДОТООД АУДИТ

ХХБ-ны дотоод аудитын бодлогын дагуу дотоод аудитын үйл ажиллагаа нь банкны оролцогч талуудын эрх ашгийн төлөө байх бөгөөд байгууллагын Засаглал, Эрсдэл, Хяналтын үр дүнтэй байдалд бодитой баталгаажуулалт хийж, үнэлж дүгнэх, үйл ажиллагааг нь хэвийн байлгахад чиглэн ажиллахаас гадна цаашид анхаарах, эрсдэлтэй асуудлыг тодорхойлон банкны стратеги, үйл ажиллагаа, санхүү, нийцлийг сайжруулах зөвлөмжийг өгөх замаар байгууллагын үнэ цэнийг нэмэгдүүлэх зэрэг зорилго, чиглэлийн дор хэрэгжиж байна.

Дотоод аудитын газар (ДАГ) нь бодлогынхоо хүрээнд банкны засаглал, эрсдэлийн удирдлага, хяналтад хамаарах тогтвортой байдлын асуудалд зохих хэмжээнд анхаарал хандуулж ажиллаж байна.

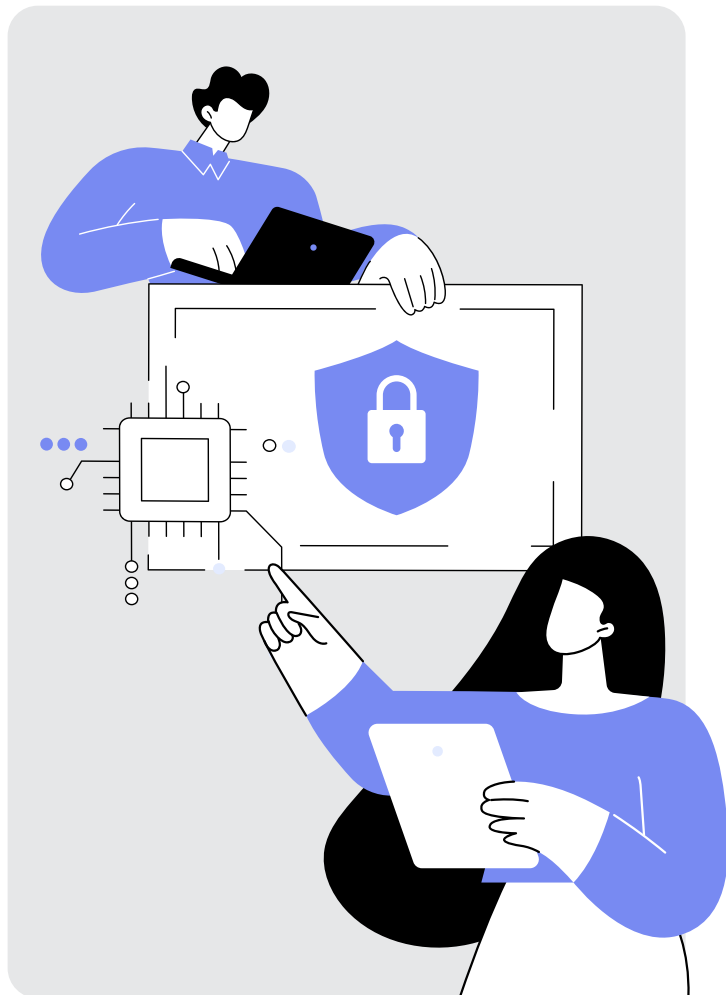
Тайлант хугацаанд ДАГ нь батлагдсан төлөвлөгөөнийхөө дагуу жижиг дунд байгууллагад олгосон зээлийн үйл ажиллагааны аудит болон салбар, ТТ-үүдийн эрсдэлд суурилсан аудитаар ХХБ-ны бодлого, журам, заавруудад, тогтвортой санхүүжилт олгох зорилтын хүрээнд БОНХ-ын эрсдэлийн үнэлгээ хийгдэхээр зохицуулсан зээлүүдийн хувьд БОНХ-ын эрсдэлийг тодорхойлох, үнэлэх, бууруулах, зээлийн шийдвэр гаргалтанд тусган, хяналт тавьж ажиллаж буй байдалд хараат бус бодитой баталгаажуулалт, үнэлэлт, дүгнэлт өгч ажиллалаа.

ЭРСДЭЛД СУУРИЛСАН ТӨЛӨВЛӨЛТ

Банкны зүгээс базелийн стандартад нийцтэйгээр өөрийн хөрөнгийн хүрэлцээтэй байдлыг үнэлэх ICAAP тайланг жил бүрийн давтамжтай боловсруулдаг. Тус тайлангаар банк богино болох дунд хугацааны бизнесийн стратеги, төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхэд үүсч болзошгүй эрсдэлүүдийг дотоод аргачлалаар тодорхойлж, тэдгээрийг нөхөх хангалттай хэмжээний өөрийн хөрөнгөтэй эсэхийг үнэлдэг. Түүнчлэн банк ирээдүйд үүсч болзошгүй гадаад болон дотоод хүчин зүйлсээс хамаарсан стресс нөхцөл байдлыг тодорхойлж, тухайн нөхцөл нь банкны зээл, зах зээл, үйл ажиллагаа, хүү, төвлөрөл, хөрвөх чадвар (ILAAP тайлан) болон бусад эрсдэлүүдэд хэрхэн нөлөөлөхийг тооцож, өөрийн хөрөнгө болон хөрвөх чадвартай хөрөнгийн төлөвлөлтийг хийдэг.

МЭДЭЭЛЛИЙН АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ, НУУЦЛАЛ

ХХБ нь харилцагч болон банкны мэдээллийн нууцлал, аюулгүй байдлыг хангах чиглэлээр олон улсын сайн туршлагыг үйл ажиллагаандаа нэвтрүүлэх, боловсон хүчин мэргэжилтнүүдээ тасралтгүй хөгжүүлэх зэрэг үйл ажиллагаанд онцгой анхаарал хандуулан, банканд учирч болох эрсдэлүүдийг урьдчилан тодорхойлон, тасралтгүй аюулгүй байдлын үйл ажиллагааг зохион байгуулан ажиллаж байна.

Мэдээллийн аюулгүй байдлын газар (МАБГ) нь кибер аюулгүй байдлыг хангах чиглэлд мэргэшсэн мэргэжилтнүүдээс бүрдсэн бүтэцтэйгээр банкны мэдээллийн аюулгүй байдлын бодлогыг хэрэгжүүлэн, харилцагчийн мэдээллийг хамгаалж, системийн аюулгүй байдлын үйл ажиллагааг ханган ажиллаж байна. Бид банкны тасралтгүй үйл ажиллагааг харилцагчид хүргэж буй санхүүгийн болон цахим бүтээгдэхүүн үйлчилгээг найдвартай хүргэх, тэдгээрийн мэдээллийн аюулгүй байдлыг хангах сайжруулах чиглэлээр сүүлийн үеийн технологи, мэдээллийн аюулгүй байдлын Redteam буюу улаан багийн бүтцийг шинээр үйл ажиллагаандаа нэвтрүүлэн сайжруулан ажиллаж байна.

ХХБ нь олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн хөндлөнгийн аудитын байгууллагаар мэдээллийн аюулгүй байдлын үйл ажиллагаа болон банкны дэд бүтэц, сүлжээ, сервер систем, тоног төхөөрөмжийн нууцлал аюулгүй байдлыг хангах үүднээс 7 дахь жилдээ төлбөрийн картын аюулгүй байдлын PCI DSS (Payment Card Industry Data Security Standard) стандартын шаардлагуудыг бүрэн хангаж, батламжаа хүлээн авлаа.

БОЛОВСРОЛ

ХХБ нь 2023 онд Монголын Банкны Холбооны "Мэдээллийн аюулгүй байдлын мэргэжлийн зөвлөл"-ийг тэргүүлэн ажилласан бөгөөд Монголбанк, Цагдаагийн ерөнхий газартай хамтран Цахимаар үйлдэгдэж буй залилах төрлийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх олон нийтэд мэдлэг олгох, нөлөөллийн "Цахим Зөвлөмж" мэдээлэл сурталчилгааны аяныг зохион байгуулж хамтран оролцож, нийгмийг соён гэгээрүүлэх, мэдээллийн аюулгүй байдлын мэдлэг болон санхүүгийн боловсролыг дээшлүүлэх, цахим залилан, санхүүгийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр хамтран ажиллав.

Мөн банк 2023 онд сар бүр банкны нийт харилцагчийн МАБ-ын мэдлэгийг дээшлүүлэх, цахим луйвар, санхүүгийн гэмт хэргээс сэргийлэх, харилцагчийн мөнгөн хөрөнгийг хамгаалах чиглэлээр банкны харилцагч нарт аюулгүй байдалтай холбоотой доорх сэдвүүдийн хүрээнд сэрэмжлүүлэг, зөвлөмж мэдээллийг постер, цахим хэлбэрээр бэлтгэн банкны социал сувгаар нийт харилцагч нартаа хүргэн учирч болзошгүй цахим эрсдэлээс сэргийлэх үйл ажиллагааг тогтмол зохион байгуулан ажилласан байна.

- АТМ, Төлбөрийн картын аюулгүй хэрэглээ
- Интернет банкны аюулгүй байдал
- Фишинг халдлага, хуурамч и-мэйлийг таних, сэргийлэх.
- Мобайл банкны аюулгүй байдлыг хангах зөвлөмж.
- Банк таны мэдээллийн хэрхэн хамгаалдаг вэ?
- Гар утас, ухаалаг төхөөрөмжийн аюулгүй хэрэглээ
- Цахим залилангаас сэргийлэх
- Хувь хүний мэдээллийн нууцлал
- Онлайн худалдааны аюулгүй байдал
- Нууц үгийн аюулгүй хэрэглээ
- Социал сүлжээнд хувийн аюулгүй байдлаа хэрхэн хангах вэ?

ХАВСРАЛТ

- БОНЗ, Тогтвортой байдлын тайлагналын удирдамж
- SASB индекс
- GRI индекс

БОНЗ, ТОГТВОРТОЙ БАЙДЛЫН ТАЙЛАГНАЛЫН удирдамжийн үзүүлэлтүүд

Код	Ангилал	Шалгуур үзүүлэлт	Үзүүлэлт 2022	Үзүүлэлт 2023	Х/нэгж	Тайлбар
MS	Тогтвортой хөгжлийн удирдлагын системтэй холбоотой шалгуур үзүүлэлтүүд					
MS11	Тогтвортой хөгжлийн удирдлагын систем	Удирдлагын амлалт	Удирдлагаас баталсан тогтвортой хөгжлийн амлалт/мэдэгдэл байдаг эсэх	Тийм	Тийм	ХХБ-ны 2021 оны 04 дүгээр сарын 10-ны өдөр зохион байгуулсан "Climate 30+ Green Forum 2021"-ын үеэр банк 2030 он гэхэд 2 тэрбум ам.долларын санхүүжилтийг харилцагчдадаа олгох, цаашид нүүрстөрөгчийн саармаг (Climate neutral) байгууллага болох зорилго дэвшүүлснээ зарласан.
MS21		Тогтвортой хөгжлийн бодлого, зохицуулалт	Тогтвортой хөгжлийн бодлого, зорилтуудыг тодорхойлж баталсан эсэх	Тийм	Тийм	Тогтвортой хөгжлийн бодлого, зорилтуудыг Банкны нэгдсэн стратегийн төлөвлөгөөнд тусгаж баталсан байдаг. Үүний дагуу газар, нэгжийн жилийн төлөвлөгөөний хүрээнд эдгээр зорилтын хэрэгжилт, хэмжилт, тайлагнал, хяналтын үйл ажиллагаа зохицуулагдадаг.
MS2.2			Тогтвортой хөгжлийн журам байдаг эсэх	Тийм	Тийм	Тайлангийн "ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖИЛ - Байгаль орчин, нийгэм, засаглал" хэсэгт
MS31		Бүтэц удирдлага	Танай компани тогтвортой хөгжлийн асуудал хариуцсан хороо байдаг эсэх	Үгүй	Үгүй	ХХБ тогтвортой хөгжил / БОНЗ-ын асуудлыг ТУЗ-ийн түвшинд чухалчлан авч үздэг ба тайлант онд ТУЗ-ийн дэргэдэх Ажлын албанд шинээр Олон улсын хамтын ажиллагаа болон Байгаль орчин, нийгэм, засаглал (ESG) хариуцсан зөвлөхийн орон тоог гарган томилж, үйл ажиллагааны хүрээгээ тэлж ажилласан. Ингэснээр цаашид банкны үйл ажиллагаа, тогтвортой санхүүжилт, байгал орчин нийгэм засаглалын чиглэлээр дэмжлэг, зөвлөмж өгөх чиг үүрэг бүхий Тогтвортой хөгжлийн хороог байгуулан, БОНЗ хариуцсан ТУЗ-ийн гишүүн болон зөвлөхийн удирдлага доор үйл ажиллагаа явагдахаар байгаа юм.
MS3.2			ТУЗ-ийн түвшинд тогтвортой хөгжил /БОНЗ-ын асуудал хариуцсан гишүүн (бүтэн цагийн/хавсран) байдаг эсэх	Тийм	Тийм	Тайлангийн "ЗАСАГЛАЛ - Компанийн засаглал" хэсэгт
MS3.3			Гүйцэтгэх удирдлагын түвшинд тогтвортой хөгжил/БОНЗ-ын асуудал хариуцсан албан тушаалтан (бүтэн цагийн/хавсран) байдаг эсэх	Тийм	Тийм	Гүйцэтгэх удирдлагын түвшинд тогтвортой хөгжил БОНЗ-ын асуудал хариуцсан албан тушаалтнаар ХХБ-ны Бизнес, хөгжил хариуцсан Гүйцэтгэх захирлын тэргүүн орлогч ажилладаг ба банкны үйл ажиллагааг ногоон, тогтвортой хөгжилд чиглүүлэхэд анхааран ажиллаж байгаа ба мөн ХХБ-ны Гүйцэтгэх захирал нь ТоС Холбооны Удирдах зөвлөлийн даргаар тус тус ажиллаж байна.
MS3.4			Үйл ажиллагааны түвшинд тогтвортой хөгжил/ БОНЗ-ын асуудал хариуцсан албан тушаалтан (бүтэн цагийн/ хавсран) байдаг эсэх	Тийм	Тийм	Тайлангийн "ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖИЛ" хэсэгт Үйл ажиллагааны түвшинд Ногоон санхүүжилтийн алба нь банкны гадаад болон дотоод үйл ажиллагаанд банкны уур амьсгалын санхүүжилтийн чиглэлд бодлого тодорхойлох, олон улсын туршлага, санал санаачилгуудыг банканд нэвтрүүлэх чиглэлд өргөн цар хүрээг хамарч ажиллдаг ба бүтээгдэхүүн үйлчилгээ төдийгүй ажилтнуудад хүрч ажиллах арга хэмжээг тогтмол зохион байгуулан, жил болгон олон нийтэд мэлээллэн тайлангаа гаргаж ажилладаг бол Эзэлийн эрсдэлийн газраас БОНХ-ын шинжээч нь 100 сая төгрөгөөс дээш дүнтэй, эзэлийн хугацаа 12 сараас дээш байх эзэл хүсэгчийн үндсэн болон санхүүжүүлэх үйл ажиллагаанд Байгаль орчин, нийгмийн хариуцлагын анхан шатны болон нарийвчилсан үнэлгээ хийж, дүгнэлт гарган хяналт тавин ажиллаж байна.
MS3.5			Танай компани ТУЗ-ийн хурлын хөтөлбөрт тогтвортой хөгжлийн асуудлыг албан ёсоор тусгадаг уу?	Үгүй	Үгүй	ТУЗ-ийн хурлын хөтөлбөрт тогтвортой хөгжлийн асуудлыг албан ёсоор тусгадаггүй боловч банкны хугацаат тайланд энэхүү асуудлаар тусгагдаж, шаардлагатай тохиолдолд нэмэлт мэдээ, мэлээлийг авч холбогдох заавар, журмын дагуу шаардлагатай асуудлуудыг хэлэлцэн, хяналт тавьж, чиглэл өгөн ажиллаж байна.

MS4.1	Тогтвортой хөгжлийн удирдлагын систем	Тогтвортой байдлын нөлөөллийн үнэлгээ	Танай компани эдийн засаг, байгаль орчин, нийгэмд үзүүлэх сөрөг нөлөөллөөс хэрхэн зайлсхийх, бууруулах, арилгах, эерэг үр нөлөөг сайжруулах талаар тайлбарласан нөлөөллийн үнэлгээ эсвэл матриц байдаг эсэх	Үгүй	Үгүй	Байгаль орчин, нийгмийн хариуцлагын бодлого, тус бодлогыг хэрэгжүүлэх заавар зэргийг зээлийн үйл ажиллагаанд мөрдөж зээлдэгчдийн зүгээс байгаль орчин, нийгэмд учруулах эрсдэлийг тодорхойлох, үнэлэх, бууруулах чиглэлийг баримталдаг. Банкны дотоод үйл ажиллагааны хувьд хийлгэсэн нөлөөллийн үнэлгээ, матриц байхгүй.	
MS5.1		Чадавх бүрдүүлэлт	Нэг ажилтанд ногдох тогтвортой хөгжлийн тухай сургалтын жилийн дундаж цаг, хүйсээр	07	04	цаг	Тайлангийн “ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖИЛ - НҮБ-ын ТХЗ-ын хэрэгжилт - Тогтвортой хөгжлийн сургалт” хэсэгт
MS6.1		Хяналт	Тогтвортой байдлын асуудал нь аудитын хорооны үйл ажиллагаа, дотоод хяналтын чиг үүрэгт хамаардаг уу?	Тийм	Тийм	Тогтвортой байдлын асуудлууд нь байгууллагын засаглал, эрсдэлийн удирдлага, хяналтын тогтолцоонд хамаарах ба Аудитын хорооны дүрэмд тогтвортой байдлын асуудлыг шууд дурдан оруулаагүй хэдий ч хорооны зорилго, эрх, үүргийн хүрээнд засаглал, дотоод хяналт, дотоод аудитын асуудалд хамаарах дараах зохицуулалтууд тусгагдсан байдаг. Үүнд: Аудитын хорооны дүрэм: Гурав. Аудитын хорооны эрх 3.1.3. Компанийн тухай хууль, Банкны тухай хууль зэрэг холбогдох хуулиуд, Монголбанкны журмууд, ХХБ-ны Ёс зүйн дүрэм болон бусад заавар журмын хэрэгжилтэд хяналт тавих; эрх зүйн зохицуулалтын өөрчлөлт, шинэчлэлтийн талаарх мэдээллийг Гүйцэтгэх удирдлага болон гэрээт хуулийн зөвлөхөөс хүлээн авах, Гүйцэтгэх удирдлагын комплайнсын үйл ажиллагааны талаар дүгнэлт гаргах; 3.1.5. Банкны дотоод үйл ажиллагааг сайжруулах зорилгоор дотоод аудитын нэгжийг чиглүүлэн ажиллуулах, тухайлсан сэдвээр дотоод аудит хийх зөвшөөрөл олгох, шаардлагатай бол аудитын ажлын баримттай танилцах, ажлын гүйцэтгэлийг давхар шалгах; Дөрөв. Аудитын хорооны үүрэг Засаглал, комплайнстай холбоотой: 4.1. Банкны зохистой засаглалын зарчмуудын хэрэгжилтийн асуудлаар өгөгдсөн зөвлөмж, хүчин төгөлдөр байгаа зохицуулалтын дагуу засаглалын үйл явц зохих ёсоор хэрэгжиж буйг хянаж, олон улсын сайн туршлагад нийцсэн засаглалын хэм хэмжээг дэмжин ажиллана. 4.2. Монгол улсын холбогдох хууль, дүрмийн хүрээнд банкны үйл ажиллагаа нийцэж байгаа эсэхийг хянана. 4.3. Зохицуулагч байгууллагуудаас тавьсан шаардлага, шалгалтаар илэрсэн зөрчлүүдийг арилгасан эсэхийг хянана.	

MS6.1	Тогтвортой хөгжлийн удирдлагын систем	Хяналт	Тогтвортой байдлын асуудал нь аудитын хорооны үйл ажиллагаа, дотоод хяналтын чиг үүрэгт хамаардаг уу?	Тийм	Тийм	5.8.1. Байгууллагын засаглал, комплайнсын чиглэлээрх анхаарвал зохих асуудлууд, хөндлөнгийн байгууллагын зөвлөх үйлчилгээний үр дүн, зохицуулагч байгууллагын шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилт; ... 5.8.3. Банкны дотоод хяналтын тогтолцоотой холбоотой асуудлууд; Аудитын хороонд үйл ажиллагаагаа тайлагнаж, дүгнүүлж, зохих чиглэл авч ажилладаг ДАГ нь дотоод аудитын бодлого, журмынхаа хүрээнд аудитын жилийн төлөвлөгөөгөө боловсруулахдаа аудитын орчлон, ТУЗ болон гүйцэтгэх удирдлагын санал, хүсэлт, эрсдэлийн үнэлгээнд (тус эрсдэлийн үнэлгээнд ДАГ нь байгаль орчин, нийгмийн хариуцлагын үйл ажиллагаанд хамаарах эрсдэлийг харгалзан үздэг) суурилан, тухайн жилд гүйцэтгэх аудитын ажлын тэргүүлэх чиглэлүүдээ тодорхойлон тусгадаг бөгөөд төлөвлөгөөг Аудитын хороогоор хэлэлцэж, ТУЗ-өөр батлуулах зарчмаар ажилладаг. Тайлант хугацаанд ДАГ нь батлагдсан төлөвлөгөөнийхөө дагуу жижиг дунд байгууллагад олгосон зээлийн үйл ажиллагааны аудит болон салбар, ТТ-үүдийн эрсдэлд суурилсан аудитаар ХХБ-ны бодлого, журам, заавруудад тогтвортой санхүүжилт олгох зорилтын хүрээнд байгаль орчин, нийгмийн хариуцлагын (БОНХ) эрсдэлийн үнэлгээ хийгдэхээр зохицуулсан зээлүүдийн хувьд БОНХ-ын эрсдэлийг тодорхойлох, үнэлэх, бууруулах, зээлийн шийдвэр гаргалтанд тусган, хяналт тавьж ажиллаж буй байдлалд хараат бус бодитой баталгаажуулалт, үнэлэлт, дүгнэлт өгч ажиллалаа.
MS7.1		Тогтвортой байдлын тайлагнал	Танай компани тогтвортой байдал/ хөгжлийн тайлан (жилийн тайланд нэгтгэдэг эсвэл тусдаа тайлан)-гаа жил нэгээс доошгүй удаа тайлагнадаг уу?	Тийм	Тийм	https://www.tdbm.mn/bundles/public/Togtvortoi-hugjil-0928MON.pdf
MS7.2			Танай компани олон улсын уур амьсгалын эрсдэлийн стандартын дагуу тайлагнадаг уу?	Үгүй	Үгүй	Банк нь 2025 он гэхэд банкны үйл ажиллагаандаа уур амьсгалын эрсдэлийн удирдлагын санхүүгийн ил тод байдлын систем (ISSB)-ийг цогцоор нэвтрүүлэхийг зорьж байна. ХХБ нь 2022 оноос эхлэн "Тогтвортой хөгжлийн тайлан"-гаа боловсруулан олон нийтэд нээлттэй тайлагнадаг болсон ба тус тайлан нь Sustainability Accounting Standards Board (SASB), БОНХ, тогтвортой хөгжлийн тайлагналын удирдамж болон Global Reporting Initiative (GRI) зэрэг тайлагналын тогтолцоо, стандартуудад уялдуулан боловсруулагддаг.
MS7.3			Тогтвортой хөгжлийн болон БОНЗ-ын мэдээллийг хөндлөнгийн байгууллагаар баталгаажуулдаг уу?	Үгүй	Үгүй	Байгаль орчны эрсдэлийн шинжээчийн гүйцэтгэж буй үнэлгээ, дүгнэлтийг хөндлөнгийн байгууллага баталгаажуулдаггүй болно. Банк нь 2025 он гэхэд банкны үйл ажиллагаандаа уур амьсгалын эрсдэлийн удирдлагын санхүүгийн ил тод байдлын систем (ISSB)-ийг цогцоор нэвтрүүлэхээр зорьж байна.
MS8.1		Гишүүнчлэл, хамтын ажиллагаа	Танай компани тогтвортой хөгжлийн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг олон улсын болон дотоодын холбоо, нэгдэлтэй нэгдэж хамтран ажилладаг уу?	Тийм	Тийм	ХХБ-ны тогтвортой хөгжлийн чиглэлээр гишүүнчлэл бүхий байгууллагууд: • “Бүс ба Зам” санаачилгын Ногоон хөрөнгө оруулалтын зарчмууд (GIP for the Belt and Road) • Монголын тогтвортой санхүүгийн холбоо • Сэргээгдэх эрчим хүч үйлдвэрлэгчдийн холбоо

Код	Ангилал	Шалгуур үзүүлэлт		Үзүүлэлт 2022	Үзүүлэлт 2023	Х/нэгж	Тайлбар
MS Тогтвортой хөгжлийн удирдлагын системтэй холбоотой шалгуур үзүүлэлтүүд							
E1.1	Эрчим хүч	Нийт эрчим хүчний хэрэглээ	Эрчим хүчний нийт зарцуулалтын хэмжээ болон зардал	4,522,041.9	4,327,674.506	кВт.ц	Тайлангийн "ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖИЛ - НҮБ-ын ТХЗ-ын хэрэгжилт - Тогтвортой хэрэглээ" хэсэгт
E1.2		Цахилгаан	Цахилгааны нийт зарцуулалтын хэмжээ болон хэмнэлт (жилээр)	2,328,428.9	2,211,074.24	кВт.ц	Тайлангийн "ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖИЛ - НҮБ-ын ТХЗ-ын хэрэгжилт - Тогтвортой хэрэглээ" хэсэгт
E1.3		Дулаан	Цахилгааны нийт зарцуулалтын хэмжээ болон хэмнэлт (жилээр)	7897.01	7619.7	Гкал ба Гдж -Гега жоуль эсвэл кВт.ц	Тайлангийн "ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖИЛ - НҮБ-ын ТХЗ-ын хэрэгжилт" хэсэгт Дулааны хэмнэлт бий болгосон төсөл, санаачлагуудаас дурьдвал: - Халаалтын насосыг загварыг шинэчилж сольсон. - Гадна температуртай уялдуулан дулааны хэмжээг тохируулсан.
E1.4		Түлш	Түлшний нийт зарцуулалтын хэмжээ болон хэмнэлт (жилээр). Үүнд, 1. Халаах зорилгоор хэрэглэсэн түл буюу нүүрс, хий 2. Тээврийн зардалд ашигласан түлш буюу бензин, дизель	107.06	61.40	Литр/кг & %, ГЖоуль, Төгрөг	1. Халаах зорилгоор хэрэглэсэн түлш буюу нүүрс, хий 2. Тээврийн зардалд ашигласан түлш буюу бензин, дизель Түлшний хэмнэлт бий болгосон төсөл, санаачлагуудаас дурьдвал: - Банкны автомашины хуучирсан эд ангиудыг сайжруулан шинээр сольж, түлш зарцуулалтыг багасгасан - Дизель генераторын ажиллах хугацаа багассанаар нөөцийн саванд ашиглагдах нэмэлт түлшний хэрэглээ буурсан. Төв байрны дизель генераторт эрчим хүчний тасралтаас хамаарч шатахуун зарцуулагддаг. Банкны хэмжээнд 2023 онд нийт 61,385.3л шатахуун 168,809,575.5 төгрөг зарцуулсан байна. Энэ нь өмнөх оноос 42%-иар бага түлш зарцуулсан байна.
E1.5		Хүрэн эрчим хүч	СЭХ-ээс бусад эх үүсвэрээс авсан эрчим хүчний хэрэглээний хувь	100	100	%	Эрчим хүчний үүсвэрийн төрөл: Нүүрс /Банк нь эрчим хүчний эх үүсвэрээ төв цахилгааны сүлжээнээс хангадаг тул/
E1.6		Сэргээгдэх эрчим хүч	СЭХ үүсвэрээс гаргаж авсан эрчим хүчний хэрэглээний хувь	0	0	%	ХХБ-ны төв байрны барилгад СЭХ -ний эх үүсвэр байхгүй.
E2.1	Хүлэмжийн хийн ялгарал	3.1 Хүлэмжийн хийн ялгаруулалт	Компанийн шууд ба шууд бус үйл ажиллагаанаас ялгарсан нийт хүлэмжийн хийн дүн	—	—	CO2/тонн	Банк нь 2025 он гэхэд банкны үйл ажиллагаандаа уур амьсгалын эрсдэлийн удирдлагын санхүүгийн ил тод байдлын систем (ISSB) -ийг цогцоор нэвтрүүлэхийг зорьж байна.
E2.2		3.2 Бууруулсан хүлэмжийн хий	Байгууллагын шууд ба шууд бус үйл ажиллагаанаас ялгарсан хүлэмжийн хийн нийт дүн (жилээр)	47,834	47,834	CO2/тонн	Тайлангийн "БАЙГАЛЬ ОРЧИН - Тогтвортой санхүүжилт - Тогтвортой санхүүжилтийн бүтээгдэхүүн үйлчилгээ" хэсэгт
E2.3		3.3 Дүйцүүлэх арга хэмжээ /Карбон офсет/	Нийт карбон офсет буюу дүйцүүлэх арга хэмжээний (мод тарих хөтөлбөр, эсвэл хүлэмжийн хийг бууруулах гадны төслийг дэмжих гэх мэт) бууралт	—	—	CO2/тонн	Тайлангийн "ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖИЛ - НҮБ-ын ТХЗ-ын хэрэгжилт" хэсэгт

E3.1	Уур амьсгалын өөрчлөлт	Уур амьсгалын бодлого, журам	Танай компани уур амьсгалын өөрчлөлтийн эсрэг тусдаа эсвэл бусад журамд тусгасан бодлоготой юу?	Үгүй	Үгүй		Банк нь 2025 он гэхэд үйл ажиллагаандаа уур амьсгалын эрсдэлийн удирдлагын санхүүгийн ил тод байдлын систем (TCFD)-ийг цогцоор нэвтрүүлэхийг зорьж байна. Энэ хүрээнд уур амьсгалын өөрчлөлттэй холбоотой банк болон харилцагчийн үйл ажиллагаанд нүүрлэж болох эрсдэл, эрсдэлийг урьтаж харснаар бий болох боломжуудыг үнэлж, шаардлагатай бодлого, журмуудыг боловсруулан мөрдөхөөр төлөвлөж байна.
E3.2		Уур амьсгалын эрсдэл ба боломжийн үнэлгээ	Танай компани уур амьсгалын эрсдэл, боломжийн талаарх үнэлгээ хийсэн үү?(сценарийн шинжилгээ, стресс тест гэх мэт)	Үгүй	Үгүй		
E3.3		Эдийн засгийн хохирол	Уур амьсгалын өөрчлөлтөөс үүдэлтэй гамшиг, үйл явдлын улмаас учирсан эдийн засгийн нийт хохирлын хэмжээ	—	—	Төгрөг	2023 оны 7 болон 8-р сард Улаанбаатар хотод их хэмжээний бороо орж, үерийн гамшигийн нөхцөл үүссэн. Тухайн нөхцөлд ХХБ үерийн голомтот бүст байрлаж буй АТМ, банкны нэгж зэргийг нүүлгэн шилжүүлэх шаардлагатай эсэх шуурхай шийдвэрийг гаргахад зохион байгуулалт хийж, төлөвлөгөө боловсруулан ажилласан. Шууд мөнгөн дүнгээр илэрхийлэх эдийн засгийн хохирол учраагүй.
E3.4		Уур амьсгалын хөрөнгө оруулалт	Уур амьсгалын өөрчлөлтийн эсрэг дэд бүтэц, дасан зохицол, бүтээгдэхүүн хөгжилд оруулсан нийт хөрөнгө оруулалтын дүн	52.5 тэрбум	48.4 тэрбум	Төгрөг	Тайлангийн "БАЙГАЛЬ ОРЧИН - Тогтвортой санхүүжилт - Тогтвортой санхүүжилтийн бүтээгдэхүүн үйлчилгээ" хэсэгт
E3.5		Уур амьсгалын өөрчлөлтөөс урьдчилан сэргийлэх эсвэл дасан зохицох	Уур амьсгалын өөрчлөлттэй холбоотойгоор танай компанийн ашигт ажиллагаа эсвэл бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний чанарт нөлөөлөх эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, (хэрэв урьдчилан сэргийлэх боломжгүй бол) дасан зохицох чиглэлд хэрэгжүүлэх арга хэмжээ/ алхмуудыг тодорхойлсон уу?	Үгүй	Үгүй		Банк нь 2025 он гэхэд үйл ажиллагаандаа уур амьсгалын эрсдэлийн удирдлагын санхүүгийн ил тод байдлын систем (ISSB)-ийг цогцоор нэвтрүүлэхийг зорьж байна.
E4.1	Ус	Усны хэрэглээ	Ашигласан усны нийт хэмжээ	5190	5689	м3/Л	2022 онд нийт 1 жилийн хугацаанд 5,190 м3 литр ус хэрэглэсэн бол 2023 онд 5,689 м3 литр ус хэрэглэж, 2022 оноос 499м3 литрээр нэмэгдсэн байна. Энэ нь банкны төв байранд байрлах газар, нэгжүүдийн шилжилт хөдөлгөөнтэй холбоотойгоор өссөн байна.
E4.2		Хэмнэсэн ус	Хэмнэлт, үр ашгийг дээшлүүлснээр нийт хэмнэсэн/ дахин боловсруулсан усны хэмжээ	—	14.4	м3/Л	ХХБ нь төв байрны 5 давхар болон жолооч нарын өрөөнд автомат усны аппарат суурилуулсан.
E4.3		Дахин боловсруулсан ус	Дахин ашигласан болон боловсруулсан усны эзлэх хувь	0	0	%	Тайлант онд банк нь усыг дахин боловсруулаагүй бөгөөд цаашид усны хэмнэлтийг бий болгох үйл ажиллагааг нэвтрүүлэхээр ажиллаж байна.
E4.4		Хаягдал бохир ус цэвэрлэх	Цэвэрлэсэн нийт хаягдал бохир усны хэмжээ	0	0	м3/Л	Тайлант онд банканд саарал усыг дахин ашиглах ажиллагаа хэрэгжээгүй бөгөөд цаашид усны хэмнэлтийг бий болгох, саарал усыг ашиглах зэрэг үйл ажиллагааг нэвтрүүлэх судалгааг хийн ажиллаж байна.

E5.1	Хатуу хог хаягдал	Хог хаягдал	Нийт ялгаруулсан хог хаягдлын хэмжээ	304	192	тонн	Тайлангийн "ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖИЛ - НҮБ-ын ТХЗ-ын хэрэгжилт - Тогтвортой хэрэглээ" хэсэгт Банкны нийт ажилтнуудад хог хаягдлын тогтвортой менежментийн талаар тогтмол мэдээлэл хүргэн ажиллаж байна.
E5.2		Дахин боловсруулсан хатуу хог хаягдал	Хог хаягдлыг дахин боловсруулсан хувь	0	0,062	%	Тайлант онд банк нь Мэргэжлийн байгууллагатай гэрээ байгуулан ажилтнуудын ашигласан хаягдал хуванцар савнуудыг цуглуулж, түүхий эд болгон нийт 118.6 кг хуванцар хог хаягдлыг дахин боловсруулахаар нийлүүлсэн байна.
E5.3		Хортой хог хаягдал	Хортой хог хаягдлын нийт хэмжээ (Үүнд цахилгаан хэрэгслийн хог орно)	8	6	тонн	Банк нь ашигласан баттерейг цуглуулах тусгай савтай бөгөөд улиралд 1.5кг хаягдал үүссэн ба өмнөх оноос 25% хүртэл хувиар буурсан үзүүлэлттэй байна. Мөн, тайлант онд 1000 гаруй пос машиныг дахивар нөөц авах байгууллагад нийлүүлсэн.
E6.1	Биологийн олон янз байдал	Ногоон байгууламж, төлөвлөлт	Байгаль орчны хувьд тогтвортой ашиглаж буй нийтийн эзэмшлийн талбай буюу барьсан ногоон байгууламжийн талбайн нийт талбайд эзлэх хувь	40	40	%	Барилгын гадна талбайн 40 хувьд бутлаг ургамал, мойл ургадаг бөгөөд эдгээр нь барилгын урд, баруун талд байрлаж байна.
E6.2		Зэрлэг ургамал, амьтдыг хамгаалах	Хамгаалсан төрөл зүйлийн тоо	0	0	Төрөл зүйлийн тоо	Байгаль орчин, нийгмийн эрсдэлийн шинжээчийн зүгээс бүхий л зээл хүсэгчид Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хуулийн 7.2.4.үргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага эзэмшлийн болон өмчлөлийн газрын 10 хувиас доошгүй талбайд зохих журмын дагуу мод тарьж, зүлэгжүүлэх үүрэгтэй гэж заасны дагуу хугацаатай нөхцөл, шаардлагыг тавих замаар экосистемийн тогтвортой байдалд хувь нэмэр оруулдаг. Мөн түүнчлэн уул уурхайн салбарт үйл ажиллагаа эрхэлдэг зээл хүсэгчид ашигласан хөрсөнд биологийн болон техникийн нөхөн сэргээлтийг стандартын дагуу хийж гүйцэтгэх шаардлага тавьж ажиллаж байна. ХХБ-ны "Байгаль орчин, нийгмийн хариуцлагын бодлого болон түүнийг хэрэгжүүлэх заавар"-т Байгаль орчин, нийгмийн эрсдэлийн үнэлгээ хийх зааварчилгааг нарийвчлан, дэлгэрэнгүй тусгасан байдаг. Үнэлгээ хийж, дүгнэлт гаргахад Монгол улсын хууль тогтоомж, журам болоод Олон улсын нэгдсэн конвенцудыг баримталдаг. Үүнийг дэлгэрүүлбэл, нарийвчилсан үнэлгээг зээл хүсэгчийн үйл ажиллагааны Байгаль орчин, нийгмийн хариуцлага, чадамж, түүхийг тодорхойлж, үйл ажиллагааны салбарыг олон улсын салбарын стандарттай харьцуулах замаар, харин дүгнэлтийг Олон улсын санхүүгийн корпорацийн Компанийн гүйцэтгэлийн 8 стандартыг хангаж буй эсэх дээр үндэслэж гаргадаг болно. Тус стандартын 6 дугаарт зээл хүсэгчийн Биологийн олон янз байдлын хамгаалал, амьд байгалийн нөөцийн тогтвортой удирдлагыг дүгнэх талаар тусгасан байдаг болно. Байгаль орчин, нийгмийн эрсдэлийн шинжээчийн зүгээс бүхий л зээл хүсэгчид Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хуулийн 7.2.4.үргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага эзэмшлийн болон өмчлөлийн газрын 10 хувиас доошгүй талбайд зохих журмын дагуу мод тарьж, зүлэгжүүлэх үүрэгтэй гэж заасны дагуу нөхцөл, шаардлагыг тавих замаар экосистемийн тогтвортой байдалд хувь нэмэр оруулдаг.
E6.3		Биологийн олон янз байдалд сөргөөр нөлөөлж буй үйл ажиллагаа	Тусгай хамгаалалттай газар нутаг, биологийн олон янз байдал, соёлын үнэ цэнэ өндөртэй газар нутгийг эзэмшиж, түрээсэлсэн, удирдаж байгаа эсвэл зэргэлдээх үйл ажиллагааны талбайн нийт талбайд эзлэх хувь	0	0	%	Зээл хүсэгчийн үйл ажиллагаа байгаль орчин, нийгэмд үнэмлэхүй хэмжээний хор хохирол учруулах болон банкны санхүүжүүлэх хориотой үйл ажиллагааны жагсаалтад багтсан тохиолдолд БОНЭШ-ийн зүгээс эзэлийг олгохоос татгалзах зэрэг арга хэмжээ авдаг.

Код	Ангилал	Шалгуур үзүүлэлт		Үзүүлэлт 2022	Үзүүлэлт 2023	Х/нэгж	Тайлбар
S Нийгмийн шалгуур үзүүлэлтүүд							
S1.1	Хүний нөөц	Хүний нөөцийн тогтвортой байдал	Үндсэн ажилтнуудын ажлын байрны сэлгээний хувь (тухайн онд ажлаасаа гарсан ажилтнуудын тоог ажилласан ажилтнуудын дундаж тоонд хуваах)				N/A
S1.2		Шинээр бий болгосон ажлын байр	Өмнөх оны мөн үеэс нэмэгдсэн бүтэн цагийн ажлын байрны тоо	116	69	Тоо	Тайлангийн "НИЙГЭМ - Ажлын тав тухтай нөхцөл ба хөгжил" хэсэгт
S1.3		Сургалт	Нэг ажилтанд ногдох жилийн дундаж сургалтын цаг	4,1	1,1	цаг	Тайлангийн "НИЙГЭМ - Ажлын тав тухтай нөхцөл ба хөгжил - Сургалт, хөгжил" хэсэгт
S2.1	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуй (ХАБЭА)	ХАБЭА-н бодлого	ХАБЭА-н бодлого, журам бий юу (тусдаа бодлого журам эсвэл аль нэг журамд нэгтгэсэн)?	Тийм	Тийм		Тайлангийн "НИЙГЭМ - Ажлын тав тухтай нөхцөл ба хөгжил" хэсэгт
S2.2		Осол аваар	Үйл ажиллагааны явцад гарсан осол аваарын хувь	0	0	%	Холбогдох тохиолдол гараагүй болно.
S2.3		ХАБЭА-н сургалт	Жилд нэг ажилтанд ногдох дундаж ХАБЭА сургалтын цаг	0.03	0.03	цаг	Тайлангийн "НИЙГЭМ - Ажлын тав тухтай нөхцөл ба хөгжил - Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл мэнд" хэсэгт
S2.4		Эрүүл мэндийн хөтөлбөр	Эрүүл мэндийн үзлэг зэрэг сайн дурын эрүүл мэндийн үйлчилгээнд хамрагдсан ажилчдын тоо, жилээр	≈2000		хүн	Тайлангийн "НИЙГЭМ - Ажлын тав тухтай нөхцөл ба хөгжил - Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл мэнд" хэсэгт
S3.1	Эрх тэгш байдал	Жендэрийн бодлого, журам	Жендэрийн бодлого, журам бий юу (тусдаа бодлого журам эсвэл аль нэг журамд нэгтгэсэн)?	Тийм	Тийм		Тайлангийн "НИЙГЭМ - Олон талт байдал ба тэгш оролцоо - Жендэрийн эрх тэгш байдлын бодлого" хэсэгт
S3.2		Ажлын байрны бэлгийн дарамтын эсрэг бодлого, журам	Бэлгийн дарамтын эсрэг бодлого, журам бий юу (тусдаа бодлого журам эсвэл аль нэг журамд нэгтгэсэн)?	Тийм	Тийм		Тайлангийн "НИЙГЭМ - Олон талт байдал ба тэгш оролцоо" хэсэгт
S3.3		Ялгаварлан гадуурхалтын эсрэг бодлого, журам	Ялгаварлан гадуурхалтын эсрэг бодлого, журам бий юу (тусдаа бодлого журам эсвэл аль нэг журамд нэгтгэсэн)?	Үгүй	Үгүй		Тайлангийн "НИЙГЭМ - Олон талт байдал ба тэгш оролцоо - Жендэрийн эрх тэгш байдлын бодлого" хэсэгт
S3.4		Ажилтнуудын хүйсийн харьцаа	Нийт үндсэн ажилтнуудын тоонд эрэгтэй, эмэгтэй ажилтны эзлэх хувь	33/67	34/66	%	Тайлангийн "НИЙГЭМ - Олон талт байдал ба тэгш оролцоо - Олон талт байдал" хэсэгт
S3.5		Удирдах зөвлөлийн хүйсийн харьцаа	Удирдах зөвлөлийн гишүүдийн эрэгтэй, эмэгтэй хүйсийн харьцаа	33/67	44/56	%	Тайлангийн "НИЙГЭМ - Олон талт байдал ба тэгш оролцоо - Олон талт байдал" хэсэгт
S3.6		Гүйцэтгэх удирдлагын хүйсийн харьцаа	Гүйцэтгэх удирдлагын түвшний ажилтнуудын эрэгтэй, эмэгтэй хүйсийн харьцаа	73/27	70/30	%	Тайлангийн "НИЙГЭМ - Олон талт байдал ба тэгш оролцоо - Олон талт байдал" хэсэгт
S3.7		Дунд болон анхан шатны нэгжийн ажилтнуудын хүйсийн харьцаа	Дунд болон анхан шатны нэгжийн ажилтнуудын эрэгтэй, эмэгтэй хүйсийн харьцаа	55/45	54/46	%	Тайлангийн "НИЙГЭМ - Олон талт байдал ба тэгш оролцоо - Олон талт байдал" хэсэгт
S3.8		Жендэрт суурилсан цалингийн зөрүү	Эрэгтэй ба эмэгтэй ажилтнуудын дундаж цалингийн харьцаа	0.8	0.9	Харьцаа	Тайлангийн "НИЙГЭМ - Олон талт байдал ба тэгш оролцоо - Олон талт байдал" хэсэгт Эмэгтэй болон эрэгтэй ажилтнуудын дундаж цалингийн зөрүү 281168төг байна.

S4.1	Хүр-тээмжтэй байдал	Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн бодлого, журам	Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан бодлого, журам бий юу (тусдаа бодлого журам эсвэл аль нэг журамд нэгтгэсэн)?	Үгүй	Үгүй		Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан тусгайланс бодлого, журам байхгүй. Хөдөлмөрийн тухай хуульд тодорхой заасан байдаг тул тус хуулийг үйл ажиллагаандаа мөрдөн ажиллаж байна. Тайлангийн "НИЙГЭМ - Олон талт байдал ба тэгш оролцоо" хэсэгт
S4.2		Хөгжлийн бэрхшээлтэй ажилтнууд	Хөгжлийн бэрхшээлтэй ажилтнуудын нийт ажилтны тоонд эзлэх хувь	0.6	0.6	%	Тайлангийн "НИЙГЭМ - Олон талт байдал ба тэгш оролцоо - Олон талт байдал" хэсэгт
		Оффисын хүртээмж	Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд хүртээмжтэй байдлаар шийдсэн оффис, байгууламжтай юу	Үгүй	Тийм		N/A
S4.3		Торгууль	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийг хамгаалах тухай хууль тогтоомжийг дагаж мөрдөөгүйн улмаас төлсөн торгуулийн хэмжээ	0	0	төгрөг	Холбогдох тохиолдол гараагүй болно.
S5.1	Нийгмийн хариуцлага ба ил тод байдал	Оролцогч талуудын оролцооны засаглал	Оролцогч талуудтай хамтарч ажиллах талаар тусгайланс бодлого байгаа юу?	Үгүй	Тийм		
S5.2		Нийгмийн нөлөөллийн үнэлгээ, газар чөлөөлөлтийн бодлого журам	Танай компани нийгэмд нөлөөлөх байдлын бодлого, журамтай юу? (Үүнд газар чөлөөлөлт багтана)	Тийм	Тийм		Банк нь байгаль орчин, нийгмийн хариуцлагын үнэлгээ хийхдээ ОУСК-ийн Компанийн гүйцэтгэлийн 8 стандартыг хангаж байгаа эсэхэд хяналт тавин ажилладаг ба тус стандартын 5-р заалтад банкны санхүүжүүлэх үйл ажиллагаа нь Газар чөлөөлөлт, албадан нүүлгэн суурьшуулах шаардлага үүсгэх эсэх талаар эзэл хүсэгчээс ирүүлсэн албан тайлбар, баримтад үндэслэн дүгнэдэг.
S5.3		Санал гомдлыг шийдвэрлэх бодлого/ журам	Гомдол маргааныг шийдвэрлэх бодлого, механизм бий юу?	Тийм	Тийм		Тайлангийн "НИЙГЭМ - Нийгмийн оролцоо - Харилцагчийн үйлчилгээ" хэсэгт
S5.4		Олон нийтэд ил тод мэдээлэх	Танай компанийн үйл ажиллагаа нөлөөлж буй иргэдэд мэдээлэл өгөх, санал хүсэлт авч, гомдол шийдвэрлэх тогтолцоо бий юу?	Тийм	Тийм		Тайлангийн "НИЙГЭМ - Нийгмийн оролцоо- Харилцагчийн үйлчилгээ" хэсэгт
S5.5		Ажилчид/олон нийтийн санал гомдол	Ажилчид болон олон нийтээс ирсэн санал гомдлыг шийдвэрлэсэн хувь	100	100	%	Сар бүр Харилцагчийн санал, хүсэлт, гомдлын тайланг сар бүр бэлтгэн нийт ажилтнуудад нээлттэй байршуулж хүргэдэг.
S5.6		Нийгмийн хариуцлагын үйл ажиллагаанд зарцуулсан хөрөнгө оруулалт	Нийгмийн хариуцлагын арга хэмжээ, хөтөлбөрт зарцуулсан хөрөнгө оруулалтын нийт орлогод эзлэх хувь	0.032	0.127	%	Тайлангийн "НИЙГЭМ - Нийгмийн хариуцлага" хэсэгт
S6.1	Тогтвортой өртгийн сүлжээний менежмент	Худалдан авалтын бодлого, журам	Танай компанид дотоодын худалдан авалт болон тогтвортой буюу байгаль орчин, нийгмийн эрсдэл боломжыг хангасан худалдан авалтын бодлого, журам бий юу (тусдаа бодлого журам эсвэл аль нэг журамд нэгтгэсэн)?	Тийм	Тийм		Тайлангийн "ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖИЛ - НҮБ-ын ТХЗ-ын хэрэгжилт - Тогтвортой ханган нийлүүлэлтийн сүлжээ" хэсэгт
S6.2		Дотоодын худалдан авалт	Дотоодын ханган нийлүүлэгчдээс авсан худалдан авалтын хувь	30	98.6	%	ХХБ нь аливаа худалдан авалт хийхдээ үнэ, чанар зэрэг хүчин зүйлийг харгалзан үзэхээс гадна үндэсний үйлдвэрлэгч, эмэгтэй бизнес эрхлэгч болон хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийг дэмжих, байгаль орчинд сөрөг нөлөөлөлгүй үйлдвэрлэгч, байгууллагуудаас тогтвортой худалдан авалт хийхийг зорин ажилладаг. Ханган нийлүүлэгч нь дараах шалгуурыг хангасан бол давуу тал болдог. Үүнд: - Ногоон буюу эко бүтээгдэхүүн худалдан борлуулах, үйлдвэрлэл үйлчилгээ эрхлэх - Хувьцаа эзэмшигчдийн 51% ба түүнээс дээш хувьд эмэгтэй хувьцаа эзэмшигч байх - Эмэгтэй гүйцэтгэх/ерөнхий захиралтай байх - Нийт ажилтнуудын 50% ба түүнээс дээш эмэгтэй ажилтнууд байх
S6.3		Тогтвортой, ногоон худалдан авалт	Нийт ханган нийлүүлэгчдийн тоонд тогтвортой буюу байгаль орчин, нийгмийн шалгуураар сонгогдсон ханган нийлүүлэгчдийн хувь	8	10.2	%	Тайлант онд банк нь 10 гаруй төрлийн үндэсний бүтээн байгуулагч, боловсруулах, хэвлэх болон үйлдвэрлэгч зэрэг байгууллагуудтай хамтран ажиллаж бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг дэмжин ажилласан байна.

Код	Ангилал	Шалгуур үзүүлэлт		Үзүүлэлт 2022	Үзүүлэлт 2023	Х/нэгж	Тайлбар
G Засаглалын шалгуур үзүүлэлтүүд							
G1.1	Авилгал болон ёс зүй	Авилга, хээл хахуулийн эсрэг бодлого журам	Авилгын эсрэг эсвэл Ёс зүйн бодлого, журам бий юу?	Тийм	Тийм		Тайлангийн "ЗАСАГЛАЛ - Ёс зүй ба комплайнс" хэсэгт
G2.1	Компанийн засаглал	Удирдах зөвлөлийн хараат бус байдал	Удирдах зөвлөлд хараат бус гишүүдийн суудлын хувь	33	33	%	Тайлангийн "ЗАСАГЛАЛ - Компанийн засаглал" хэсэгт
G2.2		Цөөнх, жижиг хувьцаа эзэмшигчдийн эрх	Цөөнх, жижиг хувьцаа эзэмшигчдийн эрхийг хамгаалах дүрэм, журам бий юу?	Үгүй	Тийм		Тайлангийн "ЗАСАГЛАЛ - Компанийн засаглал" хэсэгт
G2.3		Компанийн засаглалын бодлого, журам	Компанийн засаглалын бодлого, журам бий юу?	Тийм	Тийм		Тайлангийн "ЗАСАГЛАЛ - Компанийн засаглал" хэсэгт
G3.1	Комплаенс	Комплаенсын бодлого	Комплаенсын бодлого, журам бий юу?	Тийм	Тийм		Тайлангийн "ЗАСАГЛАЛ - Ёс зүй ба комплайнс" хэсэгт
G3.2		Комплаенсын хөтөлбөр	Комплаенсын хөтөлбөр, журам (ажилчдын сургалт, аудит, хяналтын систем, зөрчлийн талаар мэдээлэх, ашиг сонирхлын зөрчлөөс сэргийлэх удирдамж, хориг гэх мэт) бий юу?	Тийм	Тийм		Тайлангийн "ЗАСАГЛАЛ - Ёс зүй ба комплайнс" хэсэгт
FS Нэмэлт салбарын шалгуур үзүүлэлтүүд (Танай компанид хамаарах салбарын асуултуудыг бөглөнө үү)							
F1.1	Санхүүгийн үйлчилгээ	Санхүүгийн хүртээмж	Санхүүгийн мэдлэг дээшлүүлэх болон санхүүгийн хэрэглэгчийг хамгаалах санаачилга, арга хэмжээнд оролцсон хүмүүсийн тоо, жилээр	≈128,000	≈141,000	хүн	Тайлангийн "НИЙГЭМ - Нийгмийн оролцоо - Санхүүгийн боловсрол" хэсэгт
F2.1		БОНЗ-ын эрсдэлийн менежмент	БОНЗ-ын эрсдэлийн шалгуур болон хориотой үйл ажиллагааны жагсаалтаар үнэлсэн гүйлгээний хувь	77.3	78.6	%	2023 оны 12-р сарын 31-ний өдрийн байдлаар ХХБ-ны нийт зээлийн багцын 78.6%-д БОНХ-ын үнэлгээ хийсэн байна. Үүний 48.5% буюу 1,776,589 сая.төгрөгийн 4040 бага эрсдэлтэй ангилалд хамаарах зээлүүдэд, 14.3% буюу 525,607 сая.төгрөгийн 557 дунд эрсдэлтэй зээлүүдэд, 37.2% буюу 1,359,584.00 сая.төгрөгийн 630 өндөр эрсдэлтэй зээлүүдэд үнэлгээ хийж, дүгнэлт гарган ажилласан.
F2.3		Тогтвортой санхүүжилт	Нийт зээлийн багцад эзлэх ногоон/ТХЗ таксономийн ангилалд нийцсэн ногоон/тогтвортой зээлийн эзлэх хувь	24	29	%	Тайлангийн "НИЙГЭМ - Нийгмийн оролцоо - Санхүүгийн хүртээмж, нийгмийн хөгжил" хэсэгт

SASB ИНДЕКС

Сэдэв	Индикаторууд	Код	Тайлагнал	Нэмэлт
Мэдээллийн аюулгүй байдал	1. Аюулгүй байдалдлын зөрчлийн тоо, 2. Хувийн мэдээллийн эзэлж буй хувь хэмжээ, 3. Халдлагад өртсөн данс эзэмшигчдийн тоо	FN-CB-230a.1	2023 онд дээрх төрлийн аюулгүй байдалтай холбоотой асуудал гараагүй болно.	
		FN-CB-230a.2	Тайлангийн "ЗАСАГЛАЛ - Мэдээллийн аюулгүй байдал, нууцлал" хэсэгт	
Санхүүгийн хүртээмж болон Чадавх бэхжүүлэлт	Жижиг дунд бизнес болон нийгэмлэгийг дэмжих хөтөлбөрийг санхүүжүүлсэн зээлийн (1)тоо болон (2) дүн.	FN-CB-240a.1	Тайлант онд ЖДБ дэмжих зээлд нийт 752 тэрбум төгрөг бүхий 4329 зээл байгаа бол нийгмийн хөгжил дээшлүүлэх чиглэлд нийт 1,336 тэрбум төгрөгийн дүн бүхий 20,503 зээл олгосон байна.	Стандартад заасны дагуу "жижиг бизнест олгосон зээл"-ийн хэмжээг тодорхойлохдоо жилийн орлого нь 1 сая ам.доллар болон түүнээс доош хэмжээтэй бизнесүүдэд олгосон зээлийг хамруулна. Банк нь "жижиг, дунд үйлдвэр, үйлчилгээг дэмжих ТУХАЙ" хуулийг үндэслэн жижиг, дунд үйлдвэр (ЖДҮ) эрхлэгчдийг тодорхойлж ЖДҮ эрхлэгчдэд олгосон зээлийн тайланг боловсруулж Монголбанканд хүргүүлдэг. Хуульд зааснаар ЖДҮ эрхлэгч гэж 200 хүртэл ажилтантай, жилийн 2.5 тэрбум төгрөг хүртэл борлуулалтын орлоготой, үйлдвэрлэл, худалдаа, үйлчилгээний салбарт үйл ажиллагаа явуулдаг аж ахуйн нэгжийг хэлнэ. Стандартад заасан орлогын хэмжээтэй дөхсөн ангиллыг ашиглах зорилгоор энэ хэсгийн шалгуур үзүүлэлт - "жижиг бизнест олгосон зээл"-ийн хэмжээг тайлагнахад хуульд заасан дээрх тодорхойлолтыг ашигласан болно.
	Жижиг дунд бизнес болон нийгмийг дэмжих зээлийн хөтөлбөрийн хүрээнд хугацаа хэтрэлттэй зээлийн (1)тоо болон (2) дүн.	FN-CB-240a.2	2023 оны байдлаар ЖДБ дэмжих зээлийн хугацаа хэтрэлттэй зээлийн нийт дүн 84 тэрбум төгрөгийн дүн бүхий 319 зээл байгаа бол нийгмийн хөгжлийг дээшлүүлэх чиглэлд олгосон нийт зээлийн 301 тэрбум төгрөгийн дүн бүхий 640 зээл хугацаа хэтрэлттэй байна.	
	Банкны үйлчилгээ авах боломжгүй харилцагч нарын хүү шимтгэлгүй дансны тоо	FN-CB-240a.3	2023.12.31-ний өдрийн байдлаар ХХБ-ны нийт харилцагч нараас энгийн карт эзэмшигчийн тоо 261,373 төгрөгийн харилцах данс эзэмшигч харилцагчийн тоо 483,550 байна. Мөн 2023 онд шинээр харилцагч болсон иргэдийн тоо 76,146 ба үүнээс энгийн карт эзэмшигчийн тоо 45,911 харилцах данстай харилцагчийн тоо 66,425 байна.	
	Санхүүгийн мэдлэгийг дээшлүүлэх санал санаалчлагад хамрагдсан харилцагчдын тоо	FN-CB-240a.4	Тайлангийн "НИЙГЭМ - Нийгмийн оролцоо - Санхүүгийн боловсрол" хэсэгт	
БОНЗ-н хүчин зүйлүүдийг зээлийн үнэлгээнд тусгах	Зээлийн үнэлгээнд БОНЗ-н тайлагнал оруулах	FN-CB-410a.2	Тайлангийн "ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖИЛ - Байгаль орчин, нийгэм, засаглал" хэсэгт	

Санхүүжүүлсэн хүлэмжийн хийн ялгарал	Нийт санхүүжүүлсэн хүлэмжийн хийн ялгарал, (1) Score 1, (2) Score 2 болон (3) Score 3-аар тус тус	FN-CB-410b.1	Тайлангийн "БАЙГАЛЬ ОРЧИН - Тогтвортой санхүүжилт - Тогтвортой санхүүжилтийн бүтээгдэхүүн үйлчилгээ p26" хэсэгт	
	Зээлийн эрсдэлийн ангилал, салбараар	FN-CB-410b.2	3,6 их наяд төгрөг (хамгийн их дүн бүхий зээл олголт хийгдсэн 10 салбарын нэгтгэсэн дүн)	
	Нийт зээлийн багцад хүлэмжийн хийн ялгарлын тооцоолол хийсэн зээлийн хувь	FN-CB-410b.3	Тайлагнах боломжгүй.	
	Санхүүжүүлсэн хүлэмжийн хийн ялгарлыг тооцоолоход ашигласан аргачлал	FN-CB-410b.4	Тайлангийн "БАЙГАЛЬ ОРЧИН - Тогтвортой санхүүжилт - Тогтвортой санхүүжилтийн бүтээгдэхүүн үйлчилгээ" хэсэгт	
Бизнесийн ёс зүй	Хууль эрх зүй болон бусад санхүүгийн дүрэм журмын хүрээнд үүссэн авлига, хахууль, зах зээлийн манипуляци, ёс зүйгүй хууль бус үйлдлүүдээс гарсан нийт өр төлбөр болон мөнгөн гарз хохирлын хэмжээ	FN-CB-510a.1	341.7 сая төгрөг	
	Шүгэл үлээхтэй холбоотой дотоод заавар, журмын дэлгэрэнгүй тайлбар	FN-CB-510a.2	Тайлангийн "ЗАСАГЛАЛ - Ёс зүй ба комплайнс - Шүгэл үлээх бодлого" хэсэгт	
Эрсдэлийн удирлагын тогтолцоо	Global Systemically Important Bank (G-SIB) -н үнэлгээ, төрлөөр ангилсан байдал	FN-CB-550a.1	Тайлангийн "ЗАСАГЛАЛ - Ёс зүй ба комплайнс - Эрсдэлд суурилсан төлөвлөлт" хэсэгт	
	Зайлшгүй шаардлагатай болон сайн дурын стресс тестийг байгууллагын урт хугацааны стратеги, өөрийн хөрөнгийн хүрээлцээний зохистой харьцаа болон бусад бизнесийн үйл ажиллагаанд тусгасан эсэх тайлбар	FN-CB-550a.2	Стратеги нэмэлт мэдээлэл: - Банк Ногоон банк болох урт хугацааны дэд стратеги чиглэлтэй. Банкны дунд хугацааны стратегийн зорилгод "Support Sustainable Growth and Environmentally Friendly Businesses" болон "Be a Contributing Leader in Community" гэж тусгасан байдаг. 2024 оны банкны дэвшүүлсэн стратегийн зорилтыг хэмжих KPI-д Ногоон зээлийн зах зээлд эзлэх хувь орсон байгаа юм. - Банк жил бүрийн үйл ажиллагаа болон санхүүгийн төлөвлөгөөг банкны эрсдэлийн аппетит (RAS)-тай уялдуулан тодорхойлдог. Үүнд өөрийн хөрөнгийн хүрэлцээ, ашигт ажиллагаа, стратегийн биелэлт зэрэг үзүүлэлтүүд ордог. "Тогтворжуулах төлөвлөгөө"-нд тусгасан авах хариу арга хэмжээ болон холбогдох стратегийг тухайн жилийн стратегийн зорилтуудтай уялдуулахаар байна.	

Сэдэв	Индикаторууд	Тайлагнал	Нэмэлт
FN-CB-000.A	Хадгаламжийн дансны (1) тоо болон (2) хэмжээ: сегментээр ангилах (а) иргэдийн (б) жижиг бизнес	Тоон мэдээлэл	(а) ХХБ-ны нийт харилцагч нараас хадгаламжийн данс эзэмшигчийн тоо 378,936 байна. (б) 2023 оны байдлаар SME сегментийн харилцах, хадгаламжийн багц 1,105,396.62 сая.төгрөг бүхий 136,295 данс байна.
FN-CB-000.B	Зээлийн (1) тоо болон (2) хэмжээ: сегментээр ангилах (а) иргэдийн (б) жижиг, дунд бизнес, болон (в) байгууллагын	Тоон мэдээлэл	(а) ХХБ-ны нийт харилцагч нараас зээлтэй харилцагчийн тоо 97,412 байна. (б) 2023 оны байдлаар SME сегментийн зээлийн багц 785,857.79 сая.төгрөг бүхий 13,032 зээл байна. (в) Зээлийн тоо 965, Зээлийн үлдэгдэл 3,078,195,150,714 төгрөг байна.

GRI ИНДЕКС

- Т/хөгжлийн зорилтууд
- Үзүүлэлт
- Ангилал

ТХЗ 4. Чанартай боловсролыг дэмжих			
Зорилт 4.3, 4.4, 4.5	Тайлант хугацаанд нийт ажилчдын хамрагдсан сургалтын дундаж цаг	GRI Standard 404-1	
	i. Хүйсээр		N/A Сургалтад хамрагдсан ажилтнуудыг хүйсээр ангилах боломжгүй байна.
	ii. Ажилтнуудын ангиллаар		Тайлангийн "НИЙГЭМ - Ажлын тав тухтай нөхцөл ба хөгжил - Сургалт, хөгжил" хэсэгт
ТХЗ 5. Жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангах			
Зорилт 5.1 Бүх эмэгтэйчүүд, охидыг ялгаварлан гадуурхах явдлыг таслан зогсоох	a. Ажилтнуудын үндсэн цалингийн хэмжээг хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээтэй харьцуулан хүйсээр ангилсан харьцааг тодорхойлох	GRI Standard 202-1	N/A
	b. Байгууллагын үйл ажиллагаанд хамаарагдах үндсэн ажилтнуудаас бусад ажилтнуудын үндсэн цалингийн хэмжээг хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээтэй харьцуулан тодорхойлох	GRI Standard 202-1	N/A
	a. Тайлант хугацаанд шинээр томилогдсон ажилтнуудын тоо болон хувь /насны ангилал, хүйс, бүс нутгаар/	GRI Standard 401-1	Тайлангийн "НИЙГЭМ - Олон талт байдал ба тэгш оролцоо - Олон талт байдал" хэсэгт
	b. Тайлант хугацаанд ажлаас чөлөөлөгдсөн ажилтнуудын тоо болон хувь /насны ангилал, хүйс, бүс нутгаар харьцуулах/	GRI Standard 401-1	N/A
	Тайлант хугацаанд ажилтнуудын хамрагдсан сургалтын дундаж цаг i. Хүйсээр ii. Ажилтнуудын ангиллаар	GRI Standard 404-1-a	Тайлангийн "НИЙГЭМ - Ажлын тав тухтай нөхцөл ба хөгжил - Сургалт, хөгжил" хэсэгт
	a. Хүүхэд асрах чөлөөтэй нийт ажилтнуудын тоо, хүйсээр b. Хүүхэд асрах чөлөө авсан нийт ажилтнуудын тоо, хүйсээр c. Тайлант хугацаанд хүүхэд асрах чөлөөнөөс эргэн ажилдаа томилогдсон ажилтнуудын тоо, хүйсээр d. Хүүхэд асрах чөлөөнөөс эргэн ажилдаа томилогдон, 12 сар тасралтгүй ажиллаж буй ажилтнуудын тоо, хүйсээр e. Ажилдаа эргэн орсон ажилтнуудын тогтвортой байдлын хувь, хүйсээр	GRI Standard 401-3	Тайлангийн "НИЙГЭМ - Олон талт байдал ба тэгш оролцоо - Олон талт байдал" хэсэгт
	Тайлант хугацаанд гүйцэтгэлийн үнэлгээ болон карьер төлөвлөлтөд хамрагдсан нийт ажилтнуудын хувь, хүйсээр	GRI Standard 404-3-a	Тайлангийн "НИЙГЭМ - Ажлын тав тухтай нөхцөл ба хөгжил - Сургалт, хөгжил" хэсэгт
	a. Байгууллагын дээд удирдлагын хувьд дараах олон талт байдлын ангиллуудад тодруулах i. Хүйс ii. Насны бүлэг: 30-аас доош, 30-50, 50-иас дээш iii. Бусад олон талт байдлын үзүүлэлтүүд (нийгмийн цөөнх эсвэл эмзэг бүлэг гэх мэт) b. Ажилтнуудын хувьд дараах олон талт байдлын ангиллуудад тодруулах: i. Хүйс ii. Насны бүлэг: 30-аас доош, 30-50, 50-иас дээш iii. Бусад олон талт байдлын үзүүлэлтүүд (нийгмийн цөөнх эсвэл эмзэг бүлэг гэх мэт)	GRI Standard 405-1	Тайлангийн "НИЙГЭМ - Олон талт байдал ба тэгш оролцоо - Олон талт байдал" хэсэгт
	Эмэгтэй болон эрэгтэй ажилтнуудын үндсэн цалингийн харьцааг ажилтнуудын түвшин тус бүрээр тодорхойлох	GRI Standard 405-2-a	N/A
	a. Тайлант хугацаанд гарсан ялгаварлан гадуурхалтын тохиолдлын тоо b. Дараах тохиолдлууд болон авсан арга хэмжээний төлөв; i. Байгууллагаас хянагдсан тохиолдлууд ii. Сэргийлэх/хамгаалах төлөвлөгөөг хэрэгжүүлсэн байдал iii. Удирдлагын дотоод хяналтын үйл явцаар дамжин үр дүн бүхий хэрэгжүүлсэн сэргийлэх төлөвлөгөө/ арга хэмжээ iv. Шийдвэрлэгдсэн тохиолдлууд	GRI Standard 406-1	Ажилтан ялгаварлан гадуурхагдсан тохиолдол, түүнтэй холбоотой гомдол санал тайлант хугацаанд гараагүй байна.

ТХЗ 5. Жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангах			
Зорилт 5.2 Албан болон хувийн хүрээнд бүх эмэгтэйчүүд, охидыг хүчирхийлэх, түүний дотор хүний хулгай наймаанд өртөх, бэлгийн болон бусад хэлбэрээр дарлах мөлжих явдлыг таслан зогсоох	Дараах эрсдэл бүхий үйл ажиллагаа болон ханган нийлүүлэгч: - Хүүхдийн хөдөлмөр эрхлэлт - Хөдөлмөрийн аюултай нөхцөлд өртсөн залуу ажилтнууд	GRI Standard 408-1-a	Тайлангийн "НИЙГЭМ - Хөдөлмөрийн үйл ажиллагаа ба хүний эрх" хэсэгт
	Үйл ажиллагаа болон ханган нийлүүлэгчид нь албадан хөдөлмөр эрхлэлтийн эрсдэл бүхий: i. Үйл ажиллагааны төрөл ii. Эрсдэлтэйд тооцогдож буй үйл ажиллагаа, ханган нийлүүлэгчийн байршил, газарзүйн бүс	GRI Standard 409-1-a	Тайлангийн "НИЙГЭМ - Хөдөлмөрийн үйл ажиллагаа ба хүний эрх" хэсэгт
	Шинэ ханган нийлүүлэгчдийн нийгмийн шалгуураар хянагдсан хувь	GRI Standard 414-1-a	Шинэ нийлүүлэгч байгууллага сонгохдоо дадлага туршлага, санхүүгийн хариуцлага хүлээх чадвартай эсэх гэх мэт үзүүлэлтийг харахаас гадна олон нийтийн дунд гарсан эерэг сөрөг мэдээллийг мөн харгалзан үзэж шийдвэр гаргадаг.
	a. Нийгмийн нөлөөллийн үнэлгээгээр хянагдсан ханган нийлүүлэгчдийн тоо b. Нийгэмд бодит болон болзошгүй сөрөг нөлөөтэй гэж тодорхойлсон ханган нийлүүлэгчдийн тоо c. Нийлүүлэлтийн сүлжээнд буй нийгэмд бодит болон болзошгүй сөрөг нөлөөлөл d. Үнэлгээний үр дүнд сайжруулалт хийгдэхээр буй нийгэмд бодит болон болзошгүй сөрөг нөлөөлөл ихтэй гэж тодорхойлсон ханган нийлүүлэгчдийн хувь e. Үнэлгээнд хангалттай үр дүн гаргаагүй нийгэмд бодит болон болзошгүй сөрөг нөлөөлөл ихтэй гэж тодорхойлсон ханган нийлүүлэгчдийн хувь	GRI Standard 414-2	Тайлангийн "ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖИЛ - Тогтвортой ханган нийлүүлэлтийн сүлжээ" хэсэгт Тайлангийн "ХАВСРАЛТ - БОНЗ, тогтвортой байдлын тайлагналын удирдамжын үзүүлэлтүүд -S6.2,3"
Зорилт 5.4 Улсын хэмжээнд тохиромжтой гэж үзвэл төрийн үйлчилгээ, дэд бүтэц, нийгэм хамгааллын бодлогоор хангах, өрх, гэр бүлийн дотор үүрэг хариуцлагаа хуваалцах явдлыг хөхүүлэн дэмжих замаар цалин хөлсгүйгээр хүн асрах, гэрийн ажил хийх явдлыг хүлээн зөвшөөрч, түүний ач холбогдлыг эрхэмлэх	a. Ач холбогдол бүхий томоохон дэд бүтцийн хөрөнгө оруулалт, үйлчилгээний хөгжлийг дэмжсэн байдал b. Нийгэм болон бүс нутгийн эдийн засагт үзүүлэх одоогийн болон хүлээгдэж буй эерэг, сөрөг нөлөөллүүд c. Эдгээр хөрөнгө оруулалт, үйлчилгээ нь ашгийн, мөнгөн эсвэл мөнгөн бус тусламж эсэх	GRI Standard 203-1	N/A
	a. Байгууллагын түр болон цагийн ажилчдад бус зөвхөн үндсэн ажилтнуудад олгогддог тэтгэмжүүдээс: i. Амь насны даатгал ii. Эрүүл мэнд iii. Хөдөлмөрийн чадвар алдсаны даатгал iv. Хүүхэд асрах чөлөө v. Тэтгэвэр тогтоолт vi. Хувьцаа эзэмших vii. Бусад	GRI Standard 401-2	Тайлангийн "НИЙГЭМ - Ажлын тав тухтай нөхцөл ба хөгжил" хэсэгт
Зорилт 5.5 Улс төр, эдийн засаг, нийгмийн амьдралын хүрээнд шийдвэр гаргах бүх үе шатанд бүрэн дүүрэн, үр дүнтэй оролцох, манлайлан ажиллах тэгш боломжоор эмэгтэйчүүдийг хангах	a. Байгууллагын засаглалын эрх бүхий дээд байгууллага болон холбогдох хороодын сонгох, нэр дэвшүүлэх үйл явцын тухай b. Байгууллагын засаглалын эрх бүхий дээд байгууллага болон холбогдох хороодын гишүүдийг сонгох болон нэр дэвшүүлэхэд тавигдах шалгууруудыг тодруулах. Ингэхдээ: i. Оролцогч талуудын үзэл баримтлал ii. Олон талт байдал iii. Бие даасан байдал iv. Байгууллагын онцлог/нөлөөлөлтэй холбоотой ур чадвар	GRI Standard 2-10	Тайлангийн "ЗАСАГЛАЛ - Компанийн засаглал - ТУЗ-ийн үйл ажиллагаа" хэсэгт
	c. Байгууллагын засаглалын эрх бүхий дээд байгууллага болон холбогдох хороодын бүрэлдэхүүнийг тодорхойлох. i. Төлөв ii. Бие даасан байдал iii. Бүрэн эрхийн хугацаа iv. Гишүүдийн хашиж буй албан тушаал, үүрэг v. Хүйс vi. Төлөөлөх нийгмийн бүлэг vii. Байгууллагын онцлог/нөлөөлөлтэй холбоотой ур чадвар viii. Оролцогч талын төлөөлөл	GRI Standard 2-9-c	Тайлангийн "ЗАСАГЛАЛ - Компанийн засаглал - ТУЗ-ийн үйл ажиллагаа" хэсэгт болон "НИЙГЭМ - Олон талт байдал ба тэгш оролцоо - Олон талт байдал" хэсэгт

ТХЗ 8. Эдийн засгийн өсөлт, зохистой хөдөлмөрийг дэмжих			
Зорилт 8.1 Үндэсний нөхцөл байдалд нийцүүлэн нэг хүнд ногдох эдийн засгийн өсөлтийг хангаж, ялангуяа нэн буурай хөгжилтэй улс орнуудад жилийн ДНБ-ий өсөлтийг 7 хувьд байлгах	a. Бий болгосон болон хуваарилсан эдийн засгийн шууд үнэ цэн (EVG&D)	GRI Standard 201-1	
	i. Бий болгосон эдийн засгийн үнэ цэн: орлого;		408,027,837,843.03
	ii. Хуваарилсан эдийн засгийн үнэ цэн: үйл ажиллагааны зардал, ажилтнуудын цалин, тэтгэмж, хөрөнгө нийлүүлэгч/оруулагчийн төлбөр, улсаас засгийн газарт төлөх төлбөр, олон нийт/нийгмийн хөрөнгө оруулалт;		187,627,885,158.48
	iii. Хуримтлагдсан эдийн засгийн үнэ цэн: 'Бий болгосон эдийн засгийн үнэ цэн', 'Хуваарилсан эдийн засгийн үнэ цэн' ялгавар		220,399,952,684.55
	b. Ач холбогдолтой тохиолдолд, (EVG&D)-г улс, бүс нутаг, зах зээлийн түвшинд ач холбогдлыг тодорхойлон тайлагнах		N/A
Зорилт 8.3 Бүтээмжтэй үйл ажиллагаа, зохистой ажлын байр бий болгох, аж ахуй эрхлэх, бүтээлч байдал, инновацийг дэмждэг хөгжлийн чиг баримжаатай бодлогыг хөхүүлэн дэмжиж, санхүүгийн үйлчилгээг хүртээмжтэй болгох замаар бичил, жижиг, дунд бизнесийг албан ёсны болгож, тэдгээрийн өсөлтийг дэмжих	Үйл ажиллагааны томоохон байршилд дотоодоос хийсэн худалдан авалтын төсвийн хэмжээ, хувиар (тухайлбал дотоодоос худалдан авсан бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний хувь)	GRI Standard 204-1-a	98.6%
Зорилт 8.5 2030 он гэхэд эрэгтэй, эмэгтэй бүх хүн, түүний дотор залуу болон хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүсийг бүрэн, бүтээмжтэй ажил, зохистой хөдөлмөр эрхлүүлж, адил үнэ цэнэтэй ажилд адилхан цалин хөлс олгох	a. Нийт ажилтнуудын тоо, хүйсээр, бүс нутгаар	GRI Standard 2-7-a	Тайлангийн "НИЙГЭМ - Олон талт байдал ба тэгш оролцоо" хэсэгт
	b. Дараах мэдээллүүдийг тайлагнах i. Үндсэн ажилтнуудын тоо, хүйсээр, бүс нутгаар ii. Гэрээт ажилтнуудын тоо, хүйсээр, бүс нутгаар iii. Тодорхойгүй цагаар ажилладаг/тогтсон цагаар ажилладаггүй ажилтнуудын тоо, хүйсээр, бүс нутгаар iv. Бүтэн цагийн ажилтнуудын тоо, хүйсээр, бүс нутгаар v. Цагийн ажилтнуудын тоо, хүйсээр, бүс нутгаар	GRI Standard 2-7-b	Тайлангийн "НИЙГЭМ - Олон талт байдал ба тэгш оролцоо - Олон талт байдал" хэсэгт
	a. Гэрээт ажилтнуудын тоог тайлагнах; i. Гэрээт ажилтнуудын төрөл ii. Тэдгээрийн эрхэлж/гүйцэтгэж буй ажил, үүрэг	GRI Standard 2-8-a	
	Үйл ажиллагааны томоохон байршилд гүйцэтгэх удирдлагыг дотоодоос сонгосон хувь	GRI Standard 202-2-a	82%
Зорилт 8.7 Хүүхдийн хөдөлмөрийн тэвчишгүй хэлбэрүүдийг хориглох, устгахад чиглэлээр шуурхай, үр дүнтэй арга хэмжээ авч, албадан хөдөлмөр хийлгэх явдлыг арилгаж, бүх хэлбэрийн хүүхдийн хөдөлмөр, түүний дотор хүүхдийг цэрэг болгон элсүүлэх, ашиглах явдлыг 2025 он гэхэд эцэс болгох	Тайлант хугацаанд албадан хөдөлмөр эрхлэлтийн бүх хэлбэрийг арилгах, таслан зогсоох зорилгоор байгууллагаас авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	GRI Standard 409-1-b	Тайлангийн "НИЙГЭМ - Хөдөлмөрийн үйл ажиллагаа ба хүний эрх" хэсэгт

ТХЗ 8. Эдийн засгийн өсөлт, зохистой хөдөлмөрийг дэмжих			
Зорилт 8.8 Хөдөлмөрлөх эрхийг хамгаалах, бүх ажил хөдөлмөр эрхлэгчид, түүний дотор улирлын түр ажилтан, ялангуяа улирлын түр эмэгтэй ажилтан, аюултай хөдөлмөр эрхэлдэг ажилтнуудад аюулгүй, найдвартай ажиллах орчныг бий болгох	a. Хамтын гэрээ болон хэлэлцээр байгуулсан нийт ажилтнуудын хувь b. Хамтын гэрээ болон хэлэлцээр байгуулсан ажилтнуудын хувьд байгууллага нь бусад ажилтнуудаа хамарсан хамтын гэрээ болон хэлэлцээр, эсхүл бусад байгууллагын хамтын гэрээ/хэлэлцээрт үндэслэн тэдгээрийн хөдөлмөрийн нөхцлийг тодорхойлсон эсэхийг тодруулах	GRI Standard 2-30	Тайлангийн "НИЙГЭМ - Хөдөлмөрийн үйл ажиллагаа ба хүний эрх" хэсэгт
	a. Ажилтан болон ажилтны төлөөлөгчид нөлөөлөхүйц үйл ажиллагааны өөрчлөлт гарсан тохиолдолд тэдгээрт мэдэгдэх доод хугацаа b. Байгууллага нь хамтын гэрээ болон хэлэлцээртэй тохиолдолд хамтын гэрээнд мэдэгдэх хугацаа, зөвшилцөх, хэлэлцээр хийх тухай заалтууд тусгагдсан байдаг эсэхийг тодруулах.	GRI Standard 402-1	a. Хөдөлмөрийн хуулийн дагуу 30 хоногийн өмнө тухайн ажилтны ажил, албан тушаалын орон тоо хасагдах болон чиг үүрэг өөрчлөгдөх тухай мэдэгдлийг хүргүүлдэг.
	a. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуй (ХАБЭА)-ын удирдлагын тогтолцоог нэвтрүүлсэн тухай тайлагнах i. Хууль эрх зүйн шаардлагын дагуу уг тогтолцоог хэрэгжүүлсэн бол шаардлагуудыг дурьдах ii. Эрсдэлийн удирдлага болон/эсвэл удирдлагын тогтолцооны стандарт/удирдамжуудын дагуу нэвтрүүлсэн бол тэдгээрийг дурьдах	GRI Standard 403-1-a	Тайлангийн "НИЙГЭМ - Ажлын тав тухтай нөхцөл ба хөгжил" хэсэгт
	a. Хэрвээ байгууллага нь хууль эрх зүйн шаардлагад болон/эсвэл стандарт/удирдамжид үндэслэн Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуй (ХАБЭА)-ын удирдлагын тогтолцоог нэвтрүүлсэн бол: i. Тус тогтолцоонд хамрагдаж буй нийт ажилтнуудын тоо болон хувь ii. Дотоод аудитаар хянагдан тус тогтолцоонд хамрагдаж буй нийт ажилтнуудын тоо болон хувь iii. Хөндлөнгийн байгууллагаар аудитлагдсан эсвэл баталгаажан тус тогтолцоонд хамрагдаж буй нийт ажилтнуудын тоо болон хувь b. Тус тодруулгад ажилтнуудыг хассан бол, түүний шалтгаан болон ямар төрлийн ажилтнууд хасагдсаныг тодруулах c. Тодруулгыг тайлагнахад ашиглагдсан стандарт, арга зүй, таамаглалтай хамааралтай нэмэлт мэдээлэл	GRI Standard 403-8	
	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуй (ХАБЭА)-д хамрагдах ажилтнууд, үйл ажиллагаа, ажлын байрны тухай дэлгэрэнгүй тайлбар	GRI Standard 403-1-b	
	Ажлын явцад үүсэх аюулыг тодорхойлох, эрсдэлийг үнэлэх, тэдгээрийг бууруулах/сэргийлэх хяналтын шатлалыг хэрэгжүүлэх үйл явцыг: i. Байгууллага нь хэрхэн эдгээр үйл явцын чанар болон хариуцах ажилтны чадварыг хангадаг талаар ii. Тус үйл явцын үр дүн хэрхэн Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуй (ХАБЭА)-ын удирдлагын тогтолцооны сайжруулалтад ашиглагддаг талаар	GRI Standard 403-2-a	
	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуй (ХАБЭА)-ын удирдлагын тогтолцоог сайжруулахад ашиглагдаж буй үүсэх аюул ослыг судлахад шаардагдах, ажлын явцад үүсэх аюул ослыг тодорхойлох, эрсдлийг үнэлэх, тэдгээрийг бууруулах/сэргийлэх арга хэмжээг тодорхойлох үйл явцуудын тухай	GRI Standard 403-2-d	
	a. Нийт ажилтнуудын хувьд: i. Ажлын явцад үүссэн аюул ослын улмаас гарсан нас баралтын тоо, хувь ii. Өндөр үр дагавар бүхий гэмтэл, ослын тоо, хувь iii. Бүртгэгдсэн гэмтэл, ослын тоо, хувь iv. Ажилтай холбоотой аюул ослын төрлүүд v. Ажилласан цаг b. Байгууллагын үндсэн ажилтнуудаас бусад ажилтнуудын хувьд: i. Ажлын явцад үүссэн аюул ослын улмаас гарсан нас баралтын тоо, хувь ii. Өндөр үр дагавар бүхий гэмтэл, ослын тоо, хувь iii. Бүртгэгдсэн гэмтэл, ослын тоо, хувь iv. Ажилтай холбоотой аюул ослын төрлүүд v. Ажилласан цаг c. Өндөр үр дагавар бүхий гэмтэл учруулах ажлын явцад үүсэх аюулууд i. Тухайн аюулууд хэрхэн тодорхойлогдсон талаар ii. Тайлант хугацаанд тус аюулуудаас өндөр үр дагавар бүхий гэмтэл үүсгэсэн эсвэл нөлөө үзүүлсэн байдал iii. Хяналтын шатлалыг ашиглан эдгээр аюулуудыг арилгах болон эрсдлийг бууруулах чиглэлд хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ d. Хяналтын шатлалыг ашиглан бусад аюулуудыг арилгах болон эрсдлийг бууруулах чиглэлд хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ e. 200,000 эсвэл 1,000,000 ажилласан цагт үндэслэн хувь хэмжээг тооцсон эсэх f. Тодруулгад багтаагүй ажилтнуудын оруулагүй шалтгаан g. Тодруулгыг тайлагнахад ашиглагдсан стандарт, арга зүй, таамаглалтай хамааралтай нэмэлт мэдээлэл	GRI Standard 403-9	N/A

ТХЗ 13. Уур амьсгалын өөрчлөлтийн үр нөлөөг багасгах			
Зорилт 13.1 Улс орнуудад тулгарч буй цаг ууртай холбоотой аюул осол, байгалийн гамшгийг даван туулах, тэдгээрт зохицох чадавхыг бэхжүүлэх	a. Байгууллагын нөхөн сэргээгдэхгүй эх үүсвэрээс үүссэн түлшний нийт зарцуулалтын хэмжээ, түлшний төрөл, жоуль	GRI Standard 302-1	Банкны хэмжээнд 2022 онд нийт 105,956 л шатахуун 288,212,933 төгрөг зарцуулсан байна.
	Нийт хэмжээ, жоуль, ватт-цаг, үржвэрээр:		
	Цахилгааны зарцуулалт		2,211,074.24
	Дулааны зарцуулалт		7,619.7
	Хөргөлтийн зарцуулалт		N/A
	Уурын зарцуулалт		134,979,025.95
	b. Байгууллагын нийт эрчим хүчний зарцуулалт, жоуль,		4,522,041.9
	c. Байгууллагын эрчим хүчний чадлын харьцаа	GRI Standard 302-3-a	N/A
	d. Эрчим хүчний үр ашгийг нэмэгдүүлэх санаачлагын үр дүнд бий болсон эрчим хүчний зарцуулалтын бууралтын хэмжээ,	GRI Standard 302-4-a	N/A